

TRUNG TÂM VĂN HÓA NGÔN NGỮ ĐÔNG TÂY

KHO TÀNG

**Ca dao
Người Việt
E- G - H**

VDC Media – 2001

1. - E khi thắm lạt vàng phai
Sắc tàn nhị mất anh lại bỏ hoài không thương
Anh thề có bóng trăng đây
Núi kia có lỗ tấm lòng này vẫn nguyên.
DCTH 180 HT 380
2. E mai em nói không thương
Tắt trăng rồi lại tìm phương đổi đời.
DCBTT 282
3. Em mai không thiệt như lời
Lãng xăng như bướm đậu rồi lại bay.
DCBTT 232
4. Em bán chi dưới bọ trên tràn
Dầm sương phản mại, cảm thương hàn ai nuôi?
HHĐN 232
5. Em buôn chi có bị, có cân
Em xuống đò dọc một thân một mình?
DCTH 82
6. Em buôn chi có sọt có giành
Có phải buôn hành, xuống chợ Cầu Quan.
DCTH 40
7. Em buôn chi rồi lại bán chi
Mười phiên chợ Phố em đi cả mười
- Em buôn bạc rồi lại buôn vàng
Mười phiên chợ Phố gặp chàng chín phiên

Quý hồ gặp bạn cho liền
Mười quan bán được chín tiền cũng đi.

CDHN 153

BK a - Em buôn *bác* rồi lại buôn vàng CDTCM 113

8. Em buôn trâu kể mớ bán trăm

Gặp cơn gió bắc em nằm em lo.

NASL I 6b - 7a NASL I 11a NASL III 32b

9. Em buồn vì đã lỡ duyên

Anh buồn vì chẳng được yên gia đình.

TCBD II 273

10. Em cầm cái đấu đi đong

Anh nay vượt ngọn sào song kém gì.

DCTH 108

11. Em cất mái chèo lan, nhìn chàng rơi lụy

Thổn thức gan vàng, thối dị tấn nan¹

Chàng đành nhưng phụ mẫu không đành

Lá cây tre khuất ngọn ngành, Trời ơi!

DCNTB I 244

Xem thêm C 255

12. Em chả tham nhà ngói tày đình

Tham về ngọn núi rập rình trên tay

Chả tham nhà ngói anh đâu

Tham về con mắt bồ câu liếc người.

CDTCM 78

13. Em chẳng lo cốt rụi xương tàn,

Tiền nhứt em xành xệ, hậu đoàn em rã thây.

CHG 29

14. Em chê thuyền thúng chẳng đi

¹ *Thối dị tấn nan*: lười dễ tiến khó.

Em đi thuyền ván có khi gặp ghềnh!

Ba chìm bảy nổi lên đênh

Có khi để ngả để ghềnh thiệt thòi!

DCTH 91

BK a - Có khi đổ ngả đổ *ngiêng* thiệt thòi HT 364

Xem thêm A 246, 247 và N 539

15. Em chồng ở với chị dâu

Coi chừng kẻo nó giết nhau có ngày.

HHĐN 219 HT 218 TCBD II 214

NP 1I 155 VNP7 312

16. Em chớ có nên xúc xiểm ông thợ nề

Tui mà cất bay cất búa, thì đến mất nghề giã vôi.

DCBTT 134

17. Em chớ thấy anh bé mà sấu

Kìa con ong nó bao nhiêu tuổi, nó châm bầu, bầu thui.

TCBD I 561 TNPD I 123 VNP 1I 130 VNP7 274

BK HHĐN 141:

Em chớ thấy anh bé mà sấu

Con ong kia nó bao *lớn*, nó *chích nự trái bầu, trái bầu eo*.

18. Em chưa có chồng, em mới đến đây

Chồng rồi, chiếu trải màn vẫy ở nhà.

VNP7 434

Xem thêm E 26

19. Em có ba quan tiền, em nghĩ là giàu

Thạch Sùng, Vương Khải còn đâu đến giờ

Trót sa cơ, mới phải lụy cơ

Thuyền buôn lỗ chuyến lửng lơ đầu ghềnh

Anh đã từng lên thác xuống ghềnh

Thuyền nan đã trải, thuyền mảnh thử chơi

Anh chơi khắp bốn phương trời
Cho trần biết mặt, cho đời biết tên.

DCBTTII 481 TNPĐ II 82

20. Em có chồng còn nhỏ, như ngọn cỏ còn non
Loan phòng kia chưa nhập, dạ còn như xưa
- Đường đi không lở cũng mòn
Lẽ đâu có lẽ hoa còn duyên tươi
Em nói ra sợ chúng bạn cười
Cá đôi ba buổi chợ, còn khoe tươi nổi gì.

DCNTB I 139

21. Em có chồng, em tưởng nghĩa chồng
Nghĩa qua em tưởng mặn nồng vào đâu?

DCNTB II 151

22. Em có chồng không bỏ nghĩa anh
Giàu thời miếu ngôi, khó miếu tranh em cũng thờ.

DCNTB II 151

23. Em có chồng rồi anh lại ở với ai?
Rồi đây tôi trách ông mai ít lời
Tôi ra sông tự tận cho rồi đời
Để cho em ở lại nghe lời phị thi.

TCBD IV 32

24. Em có chồng rồi cũng như ruộng bán mãi lâu năm
Anh có tưởng tình như trước, đến thăm rồi về.

DCNTB II 151

25. Em có chồng rồi, em nói rằng chưa
Tội riêng em đó, nỏ lừa được anh
- Không không, chưa có nơi đâu
Con tầm soạn đang đợi nương dâu nhà người.

HPV 82

Dù ai trao bạc kết duyên đừng cầm.

CDTCM 181

31. Em có chồng sao em chẳng cho hay
Để anh lầm tưởng đêm ngày đợi mong.

TCBD IV 32

32. Em có thương anh, anh mới dám đón ngăn
Em có thương anh, anh mới dám mở khăn ăn trầu
Thương nhau vì bởi miếng trầu
Em trao anh bắt, tận đầu ngón tay
Anh thương em, thương đắng thương cay
Thương da thương diết, thương ngày rày em có biết không
Tài gì uống rượu không nồng
Ngậm bồ hòn không biết đắng, dạ luống trông ưu phiền?

DCNTB I 269

33. Em có yêu anh tam tứ núi chúng anh cũng trèo
Thập bát sông chúng anh cũng lội
Tứ cử tam thập lục đèo chúng anh cũng trèo qua
Chén son nguyệt với ông trăng già
Cần khôn đưa lại một nhà vui chung
Con đàn xa xôi, xin em chớ ngại ngừng
Xa người xa tiếng, nhưng lòng không xa
Nói ví dù sớm biết nhau ra
Đá vàng cũng quyết, phong ba anh cũng liều
Đường tình duyên nhớ ít, tưởng nhiều
Xăm xăm đèo nẻo Lam Kiều(1) lần sang
Con dao vàng anh liếc đá vàng
Mắt anh, anh liếc, mắt nàng nàng đưa
Ta mần thính đi kéo thế gian ngờ
Lòng đây thương đó biết cơ hội nào

a

Quyết xắn tay anh bẻ khóa động Đào.

b

TNPD II 82 - 83

BK a - Đường tình *duyên* nhớ ít tưởng nhiều TCBD I 141 - 142

b - Lòng đây thương *đáy* biết cơ hội nào TCBD I

Xem thêm Y 58

34. Em còn bé dại thơ ngây
Thầy mẹ ép uống những ngày còn thơ
Bây giờ *duyên* số chả vừa
Có thương thì gỡ cho nhau ra cùng
Em còn mắc miu trong tròng
Mượn dao lá trúc cắt tròng em ra
Bao giờ em ra khỏi tròng
Giã ơn dao trúc, giã lòng người thương
Bao giờ em ra khỏi chiếu, khỏi giường
Để tiếp với chàng lồng áo đắp chung.

CDTCM 140

35. Em còn bé dại thơ ngây
Thầy mẹ ép uống từ ngày thiếu niên
Cho nên *duyên* chằng vừa *duyên*
Có thương thì vớt em lên, hỡi chàng!

CDTCM 77

36. Em còn buồn bán cõi này
Anh đương xuôi ngược cũng có ngày gặp nhau.

HPV 174

37. Em dầu có thác xuống suối vàng
Hồn em cũng bận bịu theo chàng sánh đôi.

TCBD I 143

38. Em đà thuận lấy anh chưa
Để anh đốn gỗ rừng Nưa đóng thuyền?

Con thuyền mang đôi chữ nhân duyên
 Chồng chèo vợ chống, thuyền quyền chẳng vời.

a

bk a - Chồng chèo vợ chống, thuyền quyền *nọ mòng*.

DCTH 109

39. Em đà thuận lấy anh chưa?

Để anh đốn gỗ rừng Nưa làm nhà

- Có lòng xin giã ơn lòng

Xa xôi cách lế đèo bông mần răng?

DCTH 178

BK a - Xa xôi cách lế đèo bông *ra răng* HT 379

40. Em đã thật lấy anh chưa?

Để anh nhỏ cải muối dưa để dành.

CDTH 98

41. Em đã thương anh thì bắm lại, thưa đi

Cho anh rượu nồng một lít đôi li

Để mời song thân ngồi lại, cùng uống li bì

Đào sâu lấp nhọc cũng chung qui hai đứa mình.

DCBTT 194

42. Em đã tỏ hết lời năn nỉ

Nhưng anh nào có nghĩ gì đâu?

Lính Tây bang khổ mặt đời

Đêm nằm không ngủ, ngày ngồi không yên

Anh ơi nghe lấy lời khuyên!

Ở nhà có thiệp sớm chuyên đỡ đần.

DCNTB I 281

43. (a) Em đang dẹt chiếu hôi vắn

Nghe anh có vợ, em quăng con chuôi(1)

Em đang bắc nước xôi xôi

Nghe anh có vợ, quăng nôi đá vung

Em đang vút nếp xôi xôi
Nghe anh có vợ, thúng trôi nếp chìm.

HHĐN 172 VNP 1I 85 VNP7 214

(b) Em đương dệt chiếu hồi vắn
Nghe anh có vợ, em quăng con chuôi¹
Em đương vút nếp thổi xôi
Nghe anh có vợ, thúng trôi nếp chìm.

DCNTB I 119

44. Em đang dệt vải quay tơ
Bỗng đâu có khách đưa thơ đến nhà
Hẹn giờ ra gốc cây đa
Phượng hoàng chả thấy, thấy gà buồn sao!
DCTH 155

45. Em đang giã gạo giong đèn
Nghe tiếng anh hát như kèn thau ba
Vội vàng em bốc gạo ra
Đi ra than thở giao hòa cùng anh.
DCTH 155

46. Em đang kéo vải dựa thêm
Chàng về chăn ấm gối êm sao đành
- Hỡi người ngồi tựa canh thêm
Có về chăn ấm gối êm thì về.
HPV 175

47. Em đang tựa cửa hiên mai
Chàng về chăn ấm gối ai mà về.
HPV 175

48. Em đây bé nhỏ chưa từng
Đưa lên câu ví nửa mừng nửa lo.
HPV 68

¹ Con chuôi: dụng cụ để đan chiếu, gần giống con thoi.

49. Em đây bé nhỏ trẻ măng
Tiếng cao tiếng thấp chưa bằng tiếng ai.
HPV 68
50. Em đây chỉ mến người tài
Đánh đông đánh thắng, dẹp đoài đoài tan.
TCBD I 209
51. Em đây không ham chi anh bồ lúa quan tiền
Ham anh một chút cha hiền mẹ ngoan.
HPV 125
52. Em đây không thiếu chi nơi màn loan chiếu sạch
Nỏ thiếu chi nơi kệp sách vào ra
Trời kia đã định đôi ta
Khó thời chịu khó, khiến xa sao đành.
DCBTT 85
53. Em đây là gái má đào
Hỏi anh có chồn nào hay chưa?
Để em ngày nhớ đêm chờ
Vừa đôi ta định, ông Tư sá gì!
DCTH 98
54. Em đây là gái năm con
Chồng em rộng lượng em còn chơi xuân.
TCBD I 407
55. Em đây như chiếc chuông vàng
Treo đỉnh Hà Nội ba ngàn quân canh
Anh đây là lính xứ Thanh
Ra tỉnh Hà Nội, lên thành thử chuông.
DCTH 163
56. Em đẹp như thể ông sao
Để anh đi lại ra vào mỗi chân!
DCTH 178

57. Em đến đây xứ lạ quê người
Rủ hò vui miệng, chớ cười lời thơ.
DCNTB I 105
58. Em đi anh bảo em rằng:
Sơn Đông¹, Ba Trại em đừng có qua.
CDTH 45
59. Em đi đâu đào liễu một mình
Để ai nặn khối chung tình trong tâm
Đêm qua vắng khách tri âm
Vắng hoa luống những âm thầm cõi cây
Đêm đêm ngồi tựa cành cây
Than thân với bóng, bóng rày bóng chẳng có thương a
Đêm đêm rước bóng lên giường
Ngọn đèn thấp thoáng nửa thương nửa sầu.
TCBD I 142
BK a - TCBD I 456 chỉ chép đến hết dòng này.
60. Em đi khắp bốn phương trời
Chẳng đâu lịch sử bằng người ở đây
Gặp người má đỏ hây hây
Răng đen rưng rức, tóc mây rờm rà
Hôm qua em bận việc nhà
Lòng em bối rối tưởng là quan họ mong
Đương trưa nghe vông chuông đồng
Thấy con nhận trắng lượn vòng đưa thư
Thương ai hết đứng lại chờ.
QHBN 180 VNP7 424 - 425
61. Em đi khắp bốn phương trời

¹ Sơn Đông, Ba Trại: ở Hậu lộc, Thanh Hóa. Hai làng xưa con trai có tiếng là nghịch ngợm.

Không đâu lịch sự bằng người ở đây
 Anh Hai ơi! cái áo xếp nguyên
 Nhiều điều anh ba đội như xinh trên đầu
 Anh Tư ơi! có yêu nhau xin giữ lấy màu
 Răng đen rưng rức, mái đầu xanh xanh
 Anh Năm ơi! lắng nghe lời nói hữu tình
 Chim lông khôn lẽ lánh mình bay cao
 Anh Sáu ơi! bởi vì đâu chẻ nửa đàn lông
 Lông thưa chim nhận lọt, bay về với nhau
 Anh Sáu ơi! em tiếc thân em gắn bó mà không nên gì.

QHBN 234

62. Em đi khắp trên chợ dưới sông
 Đố em biết được ngã ba Bông(1) mấy đò.

DCTH 104

63. Em đi về đi, kéo thầy em đức, kéo mẹ em la
 Trận đòn oan em chịu, anh ở xa biết gì!

VNP1 II 140

64. Em đố anh chim chi không lông không cánh
 Còn như cây chi không nhánh không ngành
 Trai nam nhờn đối đặng, gái nữ d anh kết nguyên
 - Chim (chiêm) bao không lông không cánh
 Cây viết không nhánh không ngành
 Trai nam thì đối đặng, gái lành liệu sao?

DCNTB II 34

65. - Em đố anh từ nam chí bắc
 Sông nào là sông sâu nhất?
 Núi nào là núi cao nhất ở nước ta?
 Anh mà giảng được cho ra
 Thì em kết nghĩa giao hòa cùng anh

- Sâu nhất là sông Bạch Đằng
Ba lần giặc đến ba lần giặc tan
Cao nhất là núi Lam Sơn
Có ông Lê Lợi trong ngàn bước ra.

DCTH 164 HT 377 TCDG 52

66. Em đưa anh lên ga Thuận Lí¹
Ba giờ chiều vô nghỉ Đông Hà²

Phần thời anh thương mẹ nhớ cha
Phần thời thương con nhớ vợ xót xa trong lòng.

DCBTT 174

67. - Em đưa cho anh một đĩa rau muống chiên
Anh trồng sống lại, em xin giao duyên ngàn đời
- Anh đưa em một miếng thịt mỡ xào a
Em xắt thành lát, thì muống dưới ao mọc liền. b

bk a - *Anh cũng trao cho em một đốt tre khô*

b - *Em về trồng rặng cho lên măng, lên tre già chẻ lạt
để qua hồ bó rau*

DCBTT 209

68. Em đừng bắc bậc làm cao
Bèo sông khó kiếm bèo ao khó gì.

HPV 158

69. Em đừng bỏ tiếng bắc tiếng chì
Anh đỡ chân vui bạn cũng nhớ khi em nhẹ lòng.

TNPD I 123

70. Em đừng cậy sắc, khoe hay
Khéo thay nôi thủng về tay thợ hàn.

NNPD 59 TCBD I 407 TNPD I 122

¹ *Thuận Lí*: Một địa điểm ở Quảng Bình

² *Đông Hà*: Một địa điểm ở Quảng Trị, cách Đông Hới 92km về phía Nam, ở trên sông Cam Lộ, đầu đường số 9 đi Lao Bảo sang Lào.

71. Em đừng nói tốt như bột huỳnh tinh
Hay đâu em bậu bạc tình lắm thay.
DCNTB I 196
72. Em đừng thăm ván bán thuyền
Thủy chung như nhất, đôi ta thề nguyện
Dầu cho lao khổ truân chuyên chẳng nề.
DCNTB II 55
73. Em đừng thấy lính mà khinh a
Lãnh binh thống chế ba dinh một dòng. b
VNPS 73b
BK a - *Khuyên* đừng thấy lính mà khinh CVPD 3
b - Lãnh binh thống chế ba *đinh* một dòng CVPD
- Lãnh binh thống chế *tam* dinh một dòng
VNP1 II 40 VNP7 347
- *Lính lên* thống chế ba dinh có *ngày* NASL I 26b
Xem thêm L 275
74. Em đừng ỷ em có nhan sắc khuynh thành
Mà toan rẻ rúng lòng thành của qua
Xa em cũng tại mẹ cha
Thôi đành thác xuống diêm la cho gần.
TCBD IV 38
75. Em đứng bên tê sông, lòng trông hớn hở
Qua được sông rồi như ba (hoa) nở trên bồn
Nghiêng tai hỏi nhỏ trai khôn
Mẹ nhà sửa chậu xây bồn mô chưa?
DCBTT 181
76. Em đương dệt gấm thoi vàng
Suốt kêu lắc cắc, nhớ chàng quên giăng
Lời nguyện bên gió dưới trăng

Trăm năm có nhớ điệu hằng hay quên?

DCNTB I 226

77. Em đương nít nếp xôi xôi,
Nghe anh có vợ bồi hồi ruột gan.

CHG 23

78. Em gặp anh đây, người đã nên người
Miệng nói môi cười, duyên thắm tình thâm
Muốn vô gá nghĩa sắt cầm
Sợ e chính một lại lầm gáo đôi.

DCNTB II 97

79. - Em gặp người nhu, em hỏi người nhu:¹
Sao tiền sanh mi², mi đoản
Hậu sanh tu³, tu trường?
- Tưởng là kinh sử thứ gì!
Chớ hỏi qua những chuyện tu mi cũng thường
Nhân sinh mao phát đoản trường
Đối cùng trời đất tất đương kì tài
Lông nheo lại với lông mày
Để cho bụi bặm ở ngoài khỏi vô
Chỗ nào lông nhỏ lông to
Chỗ nào dài vắn, chỗ mô có chừng...
Tóc râu lại với lông chân
Ấy là đủ huyết nhân thân của người
Việc tu mi anh đã nói rồi
Anh hỏi em một chút: đất trời cách bao xa?

¹ Người nhu: nho sĩ.

² Mi: lông mày.

³ Tu: râu*.

Cả câu: Tiền sanh mi, mi đoản; hậu sinh tu tu trường: lông mày mọc trước lại ngắn; râu mọc sau lại dài.

Cái sao kia mọc lâu, xem sao cũng nhỏ

Còn mặt trăng kia mới ló, mặt trăng kèn?

Cây đùng đình kia sao non dưới già trên?

Em mà đối đặng cũng nên làm hầu...

a

VNP1 II 132 - 133

BK a - Em mà đối đặng cũng nên *bạn bầu* VNP7 468

Sửa lại: Cây *động đình*... VNP1 II, VNP7 = Cây *đùng đình*

80. - Em hỏi anh trên trời có mấy vị?

Dưới thập điện có mấy vua?

Nước Việt Nam có mấy miếu mấy chùa

Chợ bán mấy trăm vị, chợ mua mười hai người.

- Trên trời có hai mươi tám vị¹

Dưới thập điện có mười vua²

Nước Việt Nam ta có bốn miếu bốn chùa³

Chợ bán năm vị⁴, chợ mua mấy mười người⁵?

DCBTT 209

81. Em khoe em đẹp, em giòn

- Em khôn ngoan cho lắm, cũng chịu lòn dưới anh.

CDTCM 30

82. Em khôn em ở trong bồ

Chị đại chị ở kinh đô chị về.

a

ANPT 5b ĐNQT 87a LHCD 19b NASL I 39b

BK a - Chị đại chị ở kinh đô *mới* về NQPN 55

Xem thêm C 715

¹ Hai mươi tám vị: nhị thập bát tú.

² Mười vua: phải chăng là “Thập điện Diêm Vương”.

³ Bốn miếu bốn chùa: ý nói khắp đông, tây, nam bắc đều thấy có nhiều miếu có chùa.

⁴ Năm vị: kim, mộc, thủy, hỏa, thổ.

⁵ Mười hai người: Tý, Sửu, Dần, Mão, Thìn, Tỵ, Ngọ, Mùi, Thân, Dậu, Tuất, Hợi.

(1)...(5) Chú thích theo Dân ca Bình Trị Thiên nhưng trong DCBTT không có chú người vua

83. Em không chào thì ra câu tình tệ
Em mở lời chào thì tục lệ bất minh
Anh ở xa chưa rõ sự tình
Anh có đôi rồi chẳng biết, em ở một mình nỏ hay.
DCBTT 147
84. Em không lấy chồng thì thua chúng kém bạn
Em ra lấy chồng thì không đành đoạn với anh
Em cũng muốn lấy chồng kịp lúc xuân xanh
Vì mẹ già em dại, nên em đành ở ri.
DCBTT 199
85. Em không sinh sự, em cũng chẳng bạc tình
Anh muốn bứt cây mai ra trồng đất táo,
để rồi chậu sành bỡ vợ.
DCBTT 122
86. Em không tham dù ngô khăn nhiều các thầy
Chỉ tham người nón lá quai mây thiệt lòng.
DCBTT 122
87. Em không tham giàu phụ khó cũng nỏ tham sang
Cơ chi tham sang phụ khó, thì em đã kết đôi nơi
khác nỏ đợi chàng làm chi.
DCBTT 130
88. Em không tham nơi mâm thau bịt bạc,
chén kiểu bịt vàng
Em chỉ tham nơi bát đá, mâm đan
Một mai thất cơ lỡ vận thế gian khỏi cười.
DCBTT 76
89. Em không tham nhà ngói huê tà(?)
Tham vì một nỗi mẹ cha rộng mồm
Đêm ngày gióng giả om sòm
Trống phách không có, lấy mồm cầm canh.
CDTCM 191

90. Em không thương chi tài sắc của người
 Ông trời kia đã định, em thương người em phải thương.
 CDTCM 181
91. Em là con gái Bát Qua
 Đi làm thì ít trắng hoa thì nhiều.
 NGCK 165b
92. Em là con gái có chồng
 Mồ cha những đưa đem lòng nọ kia.
 DCNTB I 197 HHĐN 131, 233 TCBD I 562
93. Em là con gái chợ Cơ a
 Hái rau lú bú ngẩn ngơ bên đường
 Ví dù anh có lòng thương
 Mời anh về đất bãi, em muối dưa càng anh xơi. b
 TCBD I 143 TNPD II 79
 BK a - Em là con gái chợ *Đơ* CDTCM 77
 b - Mời anh về đất bãi, em muối dưa *vàng* anh xơi CDTCM
94. Em là con gái đến thì
 Như con cá rô thia ăn vược, có khi hóa rồng.
 CDTCM 245
95. Em là con gái đồng trong
 Em đi thuyền dưới, mất lòng thuyền trên.
 DCTH 108
96. (a) Em là con gái Đường Trong
 Em đi thuyền dưới, mất lòng thuyền trên
 Ba năm ăn ở thuyền trên
 Bởi anh hàng muối cho nên mặn mà
 Xuống thuyền dịp bảy, dịp ba
 Trách anh hàng trứng ở ra đôi lòng
 Con sông Thương nước chảy đôi dòng

Đèn khêu đôi ngọn, anh trông ngọn nào?
 Muốn tắm mát thì lên ngọn con sông Đào
 Muốn ăn sim chín thì vào rừng xanh
 Đôi tay vít cả đôi cành
 Quả chín thì hái, quả xanh thì đừng
 Ba bốn năm nay ăn ở trên rừng
 Chim kêu, vượn hú, nửa mừng, nửa lo
 Trót sa chân lỡ bước xuống đò
 Gieo mình xuống sập những lo cùng phiền
 Chợ tỉnh Đông một tháng sáu phiên
 Gặp cô hàng xén kết nhân duyên vừa rồi
 Cái gánh hàng đây, những quế cùng hồi
 Có mọt bồ kết, có nôi phèn chua
 Bó hương thơm xếp để bên bồ
 Trần bì, cam thảo, sài hồ, hoàng liên
 Hàng em đáng giá bao nhiêu tiền?
 Để ta xếp vốn, ta liền buôn chung
 Buôn chung, ta lại bán chung
 Được bao nhiêu lãi ta cùng chia nhau.

TCBD I 455 - 456 TNPD II 84

BK a - Gieo mình xuống sập *nửa lo nửa buồn* bk TNPD II
 - Gieo mình xuống sập *nửa lo sự đời* bk TNPD II
 b - *Chợ hàng Dầu* một tháng sáu phiên bk TNPD II

Sửa lại:... sài hồ, bàng liên =... sài hồ, hoàng liên

(b) Con sông kia nước chảy đôi dòng a
 Đèn chong đôi ngọn, anh trông ngọn nào? b
 Muốn tắm mát, lên ngọn cái con sông Đào c
 Muốn ăn sim chín thì vào rừng xanh
 Đôi tay vít cả đôi cành d

Quả chín thì hái quả xanh thì đừng
 Ba bốn năm nay, ăn ở trên rừng đ
 Chim kêu, vượn hót, nửa mừng nửa lo e
 Sa chân lỡ bước xuống đò g
 Gieo mình xuống sạ, những lo cùng phiên h
 Chợ tỉnh Đông một tháng sáu phiên i
 Có cô hàng xén kết duyên vừa rồi
 Hàng cô những quế cùng hồi
 Có mọt bồ kết, có nôi phèn chua
 Bó nhang thơm, cô xếp để trong bồ...

VNP1 II 120

- BK a - Con sông *Thương* nước chảy đôi dòng HT 301
 b - Đèn *khêu* đôi ngọn anh trông ngọn nào HT VNP7 411
 c - Muốn tắm mát lên ngọn sông Đào HT VNP7
 d - Đôi tay vịn cả đôi cành VNP7
 đ - Ba bốn năm nay *anh* ăn ở trên rừng VNP7
 e - Chim kêu vượn hót, *anh* nửa mừng, nửa lo VNP7
 - Chim kêu vượn *hú* nửa mừng *anh lại* nửa lo HT
 g - *Trót* sa chân lỡ bước xuống đò HT
 h - Gieo mình xuống sạ *còn lo nôi gì* VNP7
 - Gieo mình xuống *sạ* những lo cùng phiên HT

HT chỉ ghi đến hết dòng này

i - *Gặp nhau thiên tải nhất thì* VNP7

VNP7 ghi đến đây là hết và chú thích như sau:

Từ câu này người ta còn hát tiếp:

Gieo mình xuống sạ, *những lo cùng phiên*
Chợ tỉnh Đông một tháng sáu phiên
Có cô hàng xén kết duyên vừa rồi
Hàng cô những quế cùng hồi
Có mọt bồ kết, có nôi phèn chua
Bó nhang thơm, cô xếp để trong bồ.

(c) ai muốn tắm mát lên ngọn sông Đào
 Muốn ăn sim chín thì vào rừng xanh
 Hai tay em vít hai cành
 Quả chín thì lấy quả xanh thì đừng
 Ba bốn năm nay ăn ở trong rừng
 Chim kêu vượn hót nửa mừng nửa lo
 Em trót sa chân lỡ bước xuống đò
 Gieo mình xuống sạp những lo cùng phiền
 Chợ Dầu một tháng sáu phiền
 Gặp cô hàng xén kết nhân duyên vừa rồi
 Gánh hàng của cô những quế cùng hồi
 Những hương cùng phấn có nôi phèn chua
 Bó hương thơm xếp ở trong bồ
 Có mẹt bồ kết có bồ hoàng liên
 Gánh hàng của cô đáng giá bao nhiêu tiền
 Để anh cất vốn ta liền buôn chung
 Buôn chung ta lại bán chung
 Được bao nhiêu vốn lãi ta cùng chia đôi.

bk a - Những hương cùng lược có nôi phèn chua.

NGCK 151b

Xem thêm A422 C107 C1114, 1112 Đ 884, 764, 761, 762, X 107

97. Em là con gái, em có hai bến sông
 Bến đục em chịu, bến trong em chờ.

DCNTB I 196

98. Em là con gái kẻ Đàng
 Bên Tề, bên Sở, biết rằng theo ai?¹
- CDTH 47 ĐNQT 106a TCBD I 308 TNPD I 122

a

a

b

¹ Nước Đàng là nước rất nhỏ thời Xuân Thu Chiến Quốc; nước Tề nước Sở là những nước lớn ở hai bên nước Đàng.

Có thể lời này nói bóng gió người hai vợ hoặc người con gái bị hai người ép hỏi.

- BK a - Em là con gái *nước* Đàng NASLII 22a
 b - Bên Tê, bên Sở biết rằng *chờ* ai? THQP 6a

99. (a) Em là con gái kẻ Mơ¹ a
 Em đi bán rượu tình cờ gặp anh
 Rượu ngon chẳng quản be sành b
 Áo rách khéo vá hơn lành vụng may
 Rượu lạt uống lắm cũng say c
 Áo rách có mụn vá may lại lành. d

CDHN 110 TNPD II 80 - 81

- BK a - Em là con gái *trẻ thơ* THQP 29a bk TNPD II
 - Em là con gái *đương tư* LCD 46b
 b - Rượu ngon chẳng *lọ* be sành ANPT 1a
 - Rượu ngon *bất luận* be sành bk TNPDII
 c - Rượu *chẳng ngon* uống *nhiều* cũng say LHCD
 - Rượu *ngon* uống *lắm* thì say THQP
 d - *Người khôn nói lắm hết hay hóa nhàm* bk CDHN
 - *Người khôn nói lắm cũng hay ra nhàm* bk CDHN
 - Áo rách có *chỉ* vá *ngay* lại lành ANPT
 - Áo rách có *chỉ* vá may lại lành LHCD THQP
 - Áo rách có mụn vá *ngay* lại lành VNP1 I 72 VNP7 196

- (b) Tôi là con gái kẻ Mơ¹ a
 Tôi đi bán rượu tình cờ gặp anh
 Rượu ngon bất luận be sành b
 Áo rách khéo vá hơn lành vụng may.
 Rượu lạt uống lắm cũng say c
 Áo rách có mụn vá may lại lành d

NGCK 119a

¹ *Kẻ Mơ, làng Mơ*: tên nôm làng Tương Mai và Hoàng Mai (nay thuộc xã Hoàng Văn Thụ). Đây chỉ là Hoàng Mai xưa kia nổi tiếng về nghề nấu rượu nên cũng gọi Mơ rượu (để phân biệt với Mơ cơm chỉ làng Tương Mai chuyên bán cơm).

BK ĐNQT 109b:

Em là con gái trẻ thơ
Em đi bán rượu tình cờ gặp anh
Rượu ngon chẳng quản chai sành
Áo rách khéo vá hơn lành vụng may.

Xem thêm R 310

100. Em là con gái kẻ Ngâu
Em đi buôn chỉ dãi dầu sớm hôm
Cái khăn vuông thâm, nửa đội nửa cầm
Khăn đội rơi mất, khăn thâm lập lờ
Anh ơi, nhật giúp em nhờ
Công anh nhật giúp bao giờ cho quên
Anh quên em chẳng cho quên
Anh nhớ em nhớ, mới nên vợ chồng.

CDHN 166 CDTCM 130

101. Em là con gái khuê phòng
Em đi bán chỉ phải lòng đồ thao
Em đưa anh đến chợ Kênh Đào
Trở ra Tuần Quán, trở vào Tuần Danh
Yêu em mãi mãi ru anh
Đưa em đi bỏ Tuần Tranh mà về!

CDTCM 113

102. Em là con gái lờ thì
Thầy mẹ nỏ gả để làm chi trong nhà?
CDTCM 30

103. Em là con gái lờ thì
Thầy mẹ thách cưới làm chi vẽ vờ
Giàu thì ba quả phù trang¹

¹ Quả phù trang: quả đựng đồ trang điểm của cô dâu.

Khó thì hũ rượu cho làng uống chơi
 Còn như cửa vụn cửa rời
 Đàn bà con trẻ ăn chơi trong nhà
 Rượu thì chín cảnh¹ khiêng ra
 Trâu thì chín chục, lợn hòa một trăm
 Cưới em một vạn đôi trăm
 Mười chín tấm lĩnh, ba trăm quan tiền
 Vàng mười chín nén tinh nguyên
 Cùng là bạc bảy sấp liền cho cao
 Cưới em vải vóc lụa đào a
 Quần the áo lĩnh xếp vào năm rương b
 bk a - Cưới em *dải* vóc *dải* đào
 b - *Vải* the vải lĩnh *chồng* cao *lấy* màu.

CDTH 147

104. Em là con gái nạ dòng
 Cơm cha, áo mẹ dốc lòng đi chơi
 Chơi cho sấm động mưa rơi
 Chơi cho gương vỡ làm đôi lại liền
 Chơi cho nguyệt náo trung thiên
 Chơi cho lá rụng về đền vua Ngô
 Chơi cho nước Tấn sang Hồ
 Chơi cho nước Tần sang Sở nước Ngô sang Lào
 Chơi cho bể lụt vào ao
 Chơi cho trái núi lụt vào trôn kim
 Chơi cho bong bóng thì chìm
 Đá hoa thì nổi, gỗ lim mập mờ (lập lờ).

QHBN 174

105. Em là con gái nữ nhi

¹ *Cảnh*: một loài chum nhỏ, có nơi gọi là chĩnh.

Sợi gai, mắt lưới, chẳng bì cùng ai
 Đôi bên bác mẹ thì già
 Kiếm tí rùng rách để mà kéo tôm
 Giêng, hai, tí tí giông nôm
 Rùng đi ra bể, lại ồn lắm doan¹
 Tháng ba anh xuống lưới quàng
 Cá xủ, cá xác, cá han, cá thiều.
 Tháng tư anh mới xuống theo
 Em rung lạng gió, ruốc kheo vào bờ
 Đôi ta kết chỉ xe tơ
 Ruốc rằm người đánh đổ bờ chan chan
 Tháng năm te chạy hết ngàn
 Cá trà² cũng lắm khơi đàng vào ra
 Tháng sáu gõ đánh cá hoa
 Cá bẹ, cá trắng cùng là thu lạnh
 Tháng bảy là tháng hiền lành
 Lưới khoai³ đánh những lành canh, cá thè
 Tháng tám nùng nục, tôm he
 Lưới dờ⁴ ra xuống Mả Nghè⁵ cũng đông
 Tháng chín là tháng giã sung
 Bằng chặng, lão mắt cùng là lão tây⁶
 Hồng hoa, cá ruối thiếu gì
 Kể giống cá quý, kể chi cá chuồn
 Tháng mười anh mới kể luôn
 Câu bè người đánh những tuồng cá dưa

^{1 6} Tên các loài cá.

² Cá Trà: còn gọi là chim.

³ Lưới khoai: lưới mắt nhỏ.

⁴ Lưới dờ: lưới mắt vừa.

⁵ Mả Nghè: ở gần bãi biển Sầm Sơn, Thanh Hóa.

Quý hồ phận đẹp duyên ưa
 Kìa như tôm sất gặp dưa tháng mười
 Tháng một là tháng không vừa
 Rủ nhau mua cá câu dưa để dành
 Tháng chạp vắng kéo lòng quanh
 Cá cồi, cá nụ để dành tháng giêng.

VNP7 499 - 450

Sửa lại: cá thiên = cá thiều, cá lụ = cá nụ

106. Em là con gái nhà ai
 Lờn ăn nết nói khoan thai nhẹ nhàng?
 - Nhà em ở cạnh vườn đình
 Xung quanh có gạch xây thành tứ vi
 Nhà em ăn chơi chẳng thiếu đồ chi
 Tủ chè, sập gụ, hoành phi trong ngoài
 Đằng trước có núi Yên Lai¹
 Đằng sau có cả vườn trúc, vườn mai, vườn hồng
 Cha em mặc áo thêu rồng
 Mẹ em hoàng hậu chính cung nhà vàng
 Chú em là đức Thánh Quan²
 Bác em là ông Hàn Tín³, đánh tan giặc loạn.

DCTH 161

107. Em là con gái nhà ai
 Thất lưng nhiều bạch, hai tai đeo trâm
 Lại đây anh sẽ hỏi thăm
 Nhưng kia mà sánh với trâm nên chăng?

CDTCM 78

108. Em là con gái nhà Diêm

¹ *Yên Lai*: thuộc xã Trường Văn, Tỉnh Gia tỉnh Thanh Hóa.

² *Thánh Quan*: Quan Văn Trường, một tướng giỏi thời Tam Quốc ở Trung Quốc.

³ *Hàn Tín*: xem chú thích ở B 505.

Đến tháng lĩnh tiền được bốn hào hai

Một hào thì để cho trai

Hai hào biếu mẹ, hào hai ăn quà.

NGCK 165b

109. Em là con gái nhà giàu
 Có dây xà tích¹ dắt đầu thắt lưng
 Anh là con trai nhà nghèo
 Anh đi đánh giậm được vài giỏ cua
 Trời làm thiên hạ mất mùa
 Xà xích em mất, giỏ cua anh còn.

CDTCM 275

110. Em là con gái nhà giàu
 Em đi buôn chỉ ngồi đầu hàng kim
 Lênh đênh chỉ nổi kim chìm
 Chỉ thời trôi mất để kim lập lờ
 Hỡi chú lái ời xích thuyền câu lại cho chúng em nhờ
 Công lao chú biết bao giờ cho quên
 Bao giờ đổ núi Tản Viên
 Cạn sông Tô Lịch thiệp mới quên công chàng

CDHN 154 CDTCM 138

111. Em là con gái nhà giàu
 Mẹ cha thách cưới ra màu xinh sao
 Cưới em trăm tấm gấm đào a
 Một trăm hòn ngọc, hai mươi tám ông sao trên trời
 Tráp tròn dẫn đủ trăm đôi
 Ống thuốc bằng bạc, ống vôi bằng vàng
 Sắm xe tứ mã đem sang

¹ Xà tích: Đồ trang sức của phụ nữ trước đây, bằng bạc, kết lại như dây xích nhỏ, đẹp thường đeo quanh thắt lưng, buông xuống phía dưới.

Để quan viên họ nhà nàng đưa dâu
 Ba trăm nón nghệ đội đầu
 Mỗi người một cái quạt tàu cầm xinh b
 Anh về sắm nhiều nghi đình
 May chăn cho rộng, tôi mình đắp chung c
 Cưới em chín chĩnh mật ong
 Mười cốt xôi trắng, mười nong xôi vò
 Cưới em tám vạn trâu bò
 Bảy vạn dê lợn, chín vò rượu tắm
 Lá đa mặt nguyệt hôm rằm
 Răng nanh thằng Cuội, râu cằm Thiên Lô¹
 Gan ruồi, mỡ muỗi cho tươi
 Xin chàng chín chục con dơi góa chồng
 Thách thế mới thỏa trong lòng d
 Chàng mà lo được, thiệp cùng theo chân. đ

TNPD II 83

BK a - Cưới em trăm tấm lụa đào VNP1 I 127 VNP7 269 - 170

b - Mỗi người một cái quạt tàu *thật* xinh VNP1 I VNP7

c - May chăn cho rộng *ta* mình đắp chung VNP1 I VNP7

d - Thách thế mới thỏa *tấm* lòng VNP1 I VNP7

đ - Chàng mà lo được thiệp *thời* theo chân VNP1 I VNP7

112. Em là con gái nhà nghèo
 Cơm khoai rau cháo bữa chiều lại thiếu bữa mai
 Liều bồ không quản trần ai
 Em đi làm mướn sinh nhai qua thì
 Cái thằng chủ em nó chẳng ra gì
 Nó có dăm ba xu nhỏ, tiếng bắc tiếng chì
cái tấm thân em a

¹ *Thiên Lô*: Thần Sấm Sét. Trong quan niệm của nhân dân ta trước đây, Thiên Lô là vị thần ở Thiên Đình chuyên trừng phạt kẻ có tội theo lệnh Ngọc Hoàng.

Em đi làm mướn từ bốn giờ sáng đến bảy giờ đêm
 Cái mặt em xám, cái da em đen vì nắng dãi mưa dầm
 Cả ngày chả thấy cái bóng râm đâu b
 Đi khuya về sớm trên đầu có bóng trăng sao
 Bát mồ hôi em đem đổi lấy hào rươi, hai hào c
 Ai làm gạo kém thóc cao thế này?
 Áo em, áo chiếu, mo cau
 Áo phùng giặc nước những màu tơ len
 Cực thân em đẩy xe bò
 Cho phùng giặc nước ô tô nhà lầu.

CDTCM 229

BK a - Nó *cậy* có năm ba xu nhỏ, tiếng bác tiếng chi
 cái tấm thân em HT 305

- Cả ngày chả thấy bóng râm đâu HT

c - HT chỉ ghi đến hết dòng này.

113. Em là con gái nhà nghèo
 Cha mẹ thách cưới ra điều xênh xang
 Xin chàng chín tấm gấm đào
 Một trăm hạt ngọc chín mươi chín ông sao trên trời
 Nể lời mà chẳng nói ra
 Quần lĩnh áo vóc chất nhà năm gian
 Áo vóc đơm những khuy vàng
 Còn con lợn gạo mặc chàng đưa sang
 Chàng về sắm sửa đường ngang
 Ruột non nấu với ruột già ô long
 Lá đa mặt nguyệt hôm rằm
 Vải lươn nấu với dậu cầm Thiên Lô
 Gan rồng, trứng muối cho tươi
 Lòng nách con ếch nấu với lòng đuôi bạch xà
 Xin chàng trăm trứng ba ba

Chín chục sừng gà chọn lấy cho tinh
Xin chàng trăm rế cột đình
Kiến trắng chín gánh gan cá kình nghìn ba.

TNPD 112

112. (a) Em là con gái nhà quê
Ham bên tài sắc nhiều bề ái ân
Chẳng ham tham phú phụ bần
Duyên rằng duyên phải nợ nần nhau đây
Chàng có sang chàng phải chọn ngày
Mối manh cho rõ xe dây xích thằng
Cầm cân chàng nhắc cho bằng
Một bên cối đá một đằng tiền cheo
Hỏi rằng chàng có hay nghèo
Lệ làng phải sửa bấy nhiêu mới từng
Chín con gà luộc cho thơm
Chín mâm xôi sồi chàng đơm cho dày
Cau non chín thúng rõ đầy
Rượu chín trăm hũ chàng rày đưa sang
Trước là theo tục lệ làng
Nhà em chật hẹp xin chàng chớ lo
Xin chàng lấy chín con bò
Chín gánh gạo nếp chín vò rượu tằm
Gạo tẻ chàng sửa chín trăm
Chàng trông cho rõ kẻ lằm chàng ơi
Xin chàng lấy chín mâm xôi
Chín con gà luộc lễ nơi ông bà
Trước là lễ tổ tiên nhà
Sau là bạn hữu người ta trông vào
Xin chàng chín tấm gấm đào

Để may chần áo, còn bao may mừng
Xin chàng chín nén vàng hồng
Để thiếp kéo nhẫn kéo vòng đeo tai
Còn thừa thiếp chẳng cho ai
Để làm vốn liếng một mai đưa về
Xin chàng lấy chín cành huê
Cành bạc lá bạc nở ra huê vàng
Rễ nó ăn xuống dọc ngang
Nụ nó bằng vàng quả nó đồng đen
Chín cây chín ả nàng Tiên
Đánh đu cành bạc giữ gìn cành hoa
Trước là phong cảnh nhà ta
Sau để trong nhà cho dễ làm ăn
Nhà thiếp thực là khó khăn
Tiền nong chả có nhất văn một đồng
Xin chàng chín chiếc thuyền rồng
Chiếc thì đón rể chiếc hồng đưa dâu
Xin chàng lấy chín con trâu
Chín mươi mẫu ruộng thì dâu mới về.

TNCD 114

(b) Em là con gái nhà quê
Tham bên tài sắc, thiếu bề ái ân
Duyên rằng duyên chả nợ nần
Sao duyên lại buộc chỉ hồng cho ai?
Có xong thì phải liệu ngày
Mối manh đã tỏ tận cây cát đằng
Cầm cân mà nhắc cho bằng
Một bên cối đá một đằng tiền treo
Hỏi thăm chàng có hay nghèo?

Lệ làng phải sửa bao nhiêu cho tường
Chín con gà nạc(thiến) rõ ràng
Xôi thì sửa chín mâm vuông cho đầy
Hay là chàng quản lòng chay
Cau khô chín thúng, được ngày chàng sang
Hay là chàng quản lệ làng
Nhà em có hẹp xin chàng chớ lo
Cưới em phải chín trâu to
Rượu ngon chín hũ ba vò rượu tằm
Gạo nếp chàng sửa chín trăm
Chàng nghe cho rõ kéo lằm một khi
Thiếp xin chàng chín tấm lụa hoa qui
Lại xin chín tấm nhiễu hoa bên tàu
Thiếp xin cho đủ trầu cau
Để đón bạn gái trước sau trọn nghìn
Thiếp xin chàng chín mâm xôi
Để nhắc đầu họ các nơi ông bà
Thiếp xin chàng chín cây hoa
Cành bạc, nụ bạc, nở ra hoa vàng
Rể nó trở xuống nghênh ngang
Quả nó thì vàng, lá nó đồng đen
Chín cây, chín chị nàng Tiên
Gió đưa cành bạc, giữ gìn vườn hoa
Trước làm phong cảnh nhà ta
Sau đưa về nhà cho rể làm ăn
Nhà thiếp thật là khó khăn
Nhưng tiền chẳng lấy nhất văn một đồng
Thiếp xin chàng chín chiếc thuyền rồng
Trước thì đón rể sau cùng đưa dâu

Chàng sang nhà thiếp ăn trầu
Chàng về chàng mổ mấy trầu mặc chàng.

CDTCM 214 - 125

115. Em là con gái Phủ Từ¹

Lộn chồng trả của, theo sư chùa Viềng a

Đói ăn thịt chó nấu riềng b

Bán rau mảnh bát lấy tiền nộp cheo c

Dù còn thiếu thốn bao nhiêu d

Xin chàng đừng có cấm nêu ruộng chùa. đ

HT 241 TNPD II 80 VNP1 II 46 VNP7 112

BK a - Lộn chồng trả của lấy ông sư chùa Viềng NGCK 165b

b - Đói no thịt chó với riềng NGCK

c - *Hái* rau mảnh bát lấy tiền nộp cheo

- Bán *rao* mảnh bát lấy tiền nộp cheo

TCBD II 522 TCBD III 185

- TCBD II và TCBD III chỉ ghi hết dòng này

d - *Dầu* còn thiếu thốn *ít nhiều* NGCK

đ - Xin *anh* đừng có cấm *tiêu* ruộng chùa NGCK

116. Em là con gái Phú Khê²

Lấy chồng kẻ Xá³ lành nghề đi buôn

Đầu sông cho chí ngọn nguồn

Cùng năm chí tối đi buôn cả đời

Tháng tám quẩy gánh buôn rươi

Tháng chín buôn mít tháng mười buôn cau

Tháng một quẩy gánh buôn trầu

Tháng chạp buôn bắc buôn dầu buôn hương

Tháng giêng vào nghề buôn đường

¹ *Phủ Từ*: Phủ Từ Sơn, nay thuộc huyện Tiên Sơn, tỉnh Hà Bắc.

² *Phú Khê*: ở xã Hoàng Hóa, tỉnh Thanh Hóa.

³ *Kẻ Xá*: làng Khê Xá, xã Hoàng Lưu, Thanh Hóa.

Tháng hai tiện mía, tháng ba sang nạo dừa
 Tháng tư quẩy gánh buôn dưa
 Tháng năm cấy hái cày bừa lấy công
 Tháng sáu quẩy bị buôn bông
 Tháng bảy buôn mít, buôn cùng cả năm.

CDTH 33

117. Em là con gái Phụng Đình¹
 Ngày ngày dạo khắp tỉnh thành: “Ai phi”.

CDTH 30

118. Em là con gái Phụng Thiên² a
 Bán rau mua bút mua nghiên cho chồng b
 Nửa mai chồng chiếm bằng rông
 Bỏ công tắm tưới vun trồng cho rau. c

ANPT 1a HHĐN 233 TCBD III 147

BK a - *Thiếp* là con gái Phụng Thiên TCBD II 471

b - Bán rau mua bút *sắm* nghiên cho chồng TCBD II 471

c - Bỏ công *sớm tối* vun trồng cho rau CDHN 119

- Bỏ công *tắm* tưới vun trồng cho rau

TCBD II 331 TNPD II 79

119. (a) Em là con gái tỉnh Nam
 Chạy tàu vượt biển ra làm Cửa Ông³
 Từ ngày nó mở Cửa Ông
 Đi làm thì ít, đi rông thì nhiều
 Chị em cực khổ trăm chiều
 Trước tầm một lượt đã trèo cầu thang.

¹ *Phụng Đình*: ở xã Hoàng Anh, Hoàng Hóa, tỉnh Thanh Hóa. Làng này ngày xưa chuyên môn cào phi (một loại nhuyễn thể) dưới sông mang vào thị xã Thanh Hóa bán, cứ rao hết phố nọ đến phố kia: “Ai phi”.

² *Phụng Thiên*: thuộc địa phận của ba mươi sáu phố phường Hà Nội cũ, trước là phủ Trung Đô, năm 1469 đời Lê Thánh Tông được đổi là phủ Phụng Thiên.

³ *Cửa Ông*: một trong những trung tâm than của Quảng Ninh.

CDTCM 237

(b) Em là con gái tỉnh Nam
 Chạy tàu vượt biển ra làm Cửa Ông
 Từ khi mới mở Cửa Ông
 Đi làm thì ít đi rông thì nhiều
 Chị em cực nhọc trăm chiều
 Trước tầm một lượt đã trèo cầu thang
 Sinh ra cái nhà máy sàng
 Sáng trưng đèn điện thấp tràn năm canh
 Ông chủ nghĩ cũng đã ranh
 Một toán con gái ở quanh vùng này.

HT 265

120. Em là con gái tổng trên
 Em đi bắt cáy, xuống lên ngô này
 Tình cờ gặp được em đây
 Có cho chung mẹ chung thầy hay không?

VNP7 261

121. Em là con gái xứ Nam
 Chăm nghề đi cấy, sang làm xứ Đông
 Đồn rằng xứ Bắc cao công
 Trốn cha trốn mẹ trốn chồng mà đi.

TCBD II 388 TNPĐ II 79 VNP1 II 159 VNP7 123

122. Em là con út nhất nhà
 Lời ăn tiếng nói thật là khoan thai
 Miệng em cười như cánh hoa nhài
 Như nụ hoa quế như tai hoa hồng
 Ước gì anh được làm chồng
 Để em làm vợ, tơ hồng Trời xe.

CDTCM 113

Xem thêm C 438

123. Em là chút phận thuyền duyên
Mà trời chẳng biết thương em chút nào.

HHĐN 172

124. Em là gái út ông Trời
Khi mưa đông gió, tạt rơi đầu chàng.

DCNTB I 196

125. Em là thân phận nữ nhi
Thầy mẹ thách cưới làm chi bẽ bàng
Tiền thời chín hũ lồng quang
Cau non trăm thúng họ hàng ăn chơi
Vòng vàng kéo đủ mười đôi
Nhấn ba trăm chiếc, tiền thời muôn quan
Còn bao của hỏi, của han
Của mất tiền cưới, của mang ta về
Cưới ta trăm ngỗng, nghìn dê
Trăm ngan, nghìn phượng, ta về làm dâu
Cưới ta chín chục con trâu
Ba trăm con lợn, đưa dâu tận nhà
Chàng về nhấn nhủ mẹ cha
Mua tre tiện đốt, làm nhà ở riêng
Chàng về nhấn nhủ lán giềng
Quét cống, quét ngõ, ra giềng ta về
Ta về ta chẳng về không
Voi thì đi trước, ngựa hồng theo sau
Ba bà cầm quạt che đầu
Mười tám, mười chín người hầu đi đủ thì thôi.

CDTCM 209 - 210

126. Em là giàn cho mướp nó leo

Chờ cha mẹ thuận lời
 Hễ bà mai tới, thì em cuốn gói theo chàng
 Ai dè lỡ dở trăm đàng
 Tại ai đó, chớ em nào có phũ phàng chi anh!

DCNTB II 132

132. Em mất chồng em chả có lo
 Sợ anh mất vợ, nằm co một mình.

TCBD I 467

133. Em một khuyên anh bớt thắm
 Hai khuyên đó giảm sầu
 Ba khuyên anh bớt buồn rầu
 Hãy kiếm nơi cầm sắt nối cơ cầu về sau.

HHĐN 172 TCBD I 457

BK DCNTB I 100

Một khuyên anh bớt thắm
 Hai khuyên anh *bớt* sầu
 Ba khuyên anh bớt buồn rầu
 Hãy kiếm nơi cầm sắt để *nối nhịp cầu* về sau.

134. Em mở lời ra chào khách ngoài đường
 Đến viếng chơi phong cảnh hay để tỏ tường việc chi?

DCBTT 148

135. Em muốn hỏi bạn một lời
 Mặt trời ở đó, tróc trời ở mô?
 Em về van đất đất ơi!
 Ra đây anh chỉ tróc trời cho em.

HPV 90

136. Em muốn sao cho nên nghĩa tào khang
 Đền ơn cức dục dạ càng thêm vui
 Như mình mà muốn gần tui

Có hai bên phụ mẫu làm sui mới thành
 Nghĩ thân qua quần áo chẳng có lành
 Lễ nghi đâu có cam đành cách xa.

TCBD IV 38

137. Em muốn trọn thủy chung, lòng ai chẳng muốn
 Thấy ghe anh chèo xuống, ghe thiếp trở lên
 Hai đàng tuy kể một bên
 Sao anh ngoảnh mặt, giả đồ quên em?
 - Phải chi anh không có vợ
 Đây với đó còn nợ còn duyên
 Nay em đã có chồng, anh đây có vợ
 Nên kể từ rày đành dứt nợ kết duyên.

DCNTB II 39

138. Em muộn chồng tại số đào hoa
 Anh mà muộn vợ tại mẹ cha không tiên.

CDTCM 181

139. Em nay chính thật ngai thờ
 Anh như mái ngói chơ vợ một mình.
 Mái ngói anh lợp lấy ngai thờ
 Có ngai không lợp, để chơ vợ sao đành.

CDTCM 78

140. Em nay đi cấy đồng sâu
 Dưới chân đĩa cấn, trên đầu nắng chang
 Chàng ơi! Có thấu chẳng chàng
 Một bát cơm vàng, biết mấy công lênh.

HT 113

141. Em nay khăn khăn một lòng
 Muốn cho phu xứng phụ tòng¹ cùng nhau.

NNPD 59

¹ Phu xứng phụ tòng: chồng nói, vợ theo.

142. Em nay khăn khăn một lòng
 Muốn cho phu xướng phụ tòng cùng nhau
 Lòng em như ý sở cầu.
 THQP 8b TNPĐ I 123
143. Em nay là gái chưa chồng
 Ớn cha, ớn mẹ, dốc lòng ăn chơi
 Ăn chơi cho hết năm nay
 Sang năm kiếm chốn cho tày người ta.
 CDTCM 79
144. Em nằm em nghĩ mà coi a
 Để anh nước ngược thuyền xuôi sao đành? b
 Em nằm em nghĩ mà coi
 Cổ kim, kim cổ mấy người như em!
 Em ơi nghĩ lại mà xem
 Hoa nở có lúc trăng lên có giờ c
 DCTH 109
 BK + HT 367 không ghi hai dòng a và
 + Sau dòng c, HT thêm:
 Yêu em anh phải xuống đò
 Vượt ghềnh qua thác “khoan hò” lại vui
 Hai dòng này được DCTH 109 xếp thành một lời riêng.
145. Em ngã thì chị phải nâng
 Đến khi chị ngã em bưng miệng cười
 NNPD 59
146. Em nghe anh tỏ lời này
 Em đòi để bỏ như vậy sao nên
 Tào khang nghĩa ở cho bền
 Liễu mai hòa hợp, đôi bên thuận hòa.
 DCNTB I 180

147. Em nghe tin anh có vợ rồi
Dù gan vàng dạ sắt, dám đứng ngồi với anh.
CDTCM 30
148. Em nghe tin anh giống giả ra về
Cũng bằng lửa đốt bốn bề lưng em.
HPV 174 HT 395
149. Em nghe tin anh giống giả ra về
Tay em khêu cây đèn hạnh, tay em đề câu thơ.
HPV 174
150. Em nghĩ cho chúng anh xuôi
Đò lên khoảng độ đôi mươi tháng này
Em về xin mẹ xin thầy
Cho anh kiếm đĩa trầu đầy lên chơi.
DCTH 113 HT369
151. Em nghiêng tai dưới gió a
Qua kể nhỏ em nghe rành b
Đôi ta còn vướng tơ mảnh
Đó chẳng đành, đây anh cũng gắng c
Sóng ba đào mưa nắng chẳng nao. d
HHĐN 172 TCBD I 143, 507
BK a - Em nghiêng tai *trước gió* DCNTB I 99 - 100 HT431
b - *Anh* kể nhỏ cho em rành DCNTB I HT
c - Đôi ta vướng *sợi* tơ mảnh HMN9
d - Sóng ba đào, mưa nắng *anh* chẳng nao DCNTB I HT
152. Em ngoan lấy phải chồng đần
Cho giỏi mười phần, ai biết rằng ngoan.
NNPD 59 TCBD I 508 TNPĐ I 122
153. Em ngồi dệt cử trên khung
Anh đến ngồi học cùng chung một đèn

Lấy chồng như trống cặp kèn
Như dao cặp thớt, như đèn cặp khâu
Lấy chồng chẳng được đi đâu
Như trống cặp chầu, như ngựa cặp quân.

HT 200

154. Em ngồi dựa bóng dòm song
Bỗng cơn gió thổi cành hồng đưa sang.

HPV 69

155. Em ngồi dựa chốn lầu hồng
Vườn xuân rục rở, cam bông tốt tươi
Làm giàn cho bí leo chơi
Hát dăm ba chuyện thử lời nam nhi.

HPV 69

156. Em ngồi đâu, anh cũng ngồi chầu
Yêu em, anh muốn quệt trầu cho em.

CDTCM 30

157. Em ngồi lại đây cho anh phân câu minh bạch
Duyên nợ tại Trời khá dễ trách nhau
Nói chừng mô ruột lại quặn đau
Ba thu ăn ở với nhau đã trọn niềm.

DCBTT 86

158. Em ngồi máy móc tương liên
Nhện sa trước mắt, người Tiên dập dìu.

HPV 69

159. Em ngồi một mình, em nghĩ một mình
Nghĩ thân mà chả bạc tình với ai
Nên chẳng bởi khách Chương Đài
Thành sâu bể thảm, có ai với mình!

VNP 7 238

160. Em ngồi dệt gấm thêu hoa
Em thêu con long, con li, con qui, con phượng
Long, li, qui, phượng lộn xinh đà nên xinh.
HGVP 27
161. Em ngồi thềm giếng giặt tơ
Ba năm giữ trọn, một giờ thất danh.
DCBTT 266
162. Em ngồi vùi vùi trông chàng
Chàng còn ở chốn Tràng An vui cười.
DCBTT 235
163. Em ngủ dậy sớm mai
Em xúc hai chén cơm
So hai đôi đũa
Đôi đứng đôi nằm
Dầu thầy mẹ có đánh chín chục, một trăm
Đánh rồi em dậy, em cũng chí lăm thương chàng.
DCNTB I 89 - 90
164. Em nhìn chi nước, em ngắm chi mây
Chồng em nào phải chi đây mà tìm?
DCTH 91
165. Em nhớ ngày nào bên ao cá lội
Anh chỉ, anh thề không lổi nghĩa keo sơn
Mà giờ đây anh đã sang giàu
Anh quên đi lời hứa buổi ban đầu cùng em.
TCBD I 456
166. Em nhớ về nhắc mẹ nhắc cha a
Chợ trưa dưa héo, kẹo mà buồn thay.
DCNTB I 196
BK a - Em về *giục* mẹ *cùng* cha HHDN 173

167. - Em như bánh lá bóc trần
Có chi anh phải dò gằn, hỏi xa
Nhân duyên bởi tại trắng già
Có nên thời nói “người ta” yên lòng a
- Được như lời ấy thì thôi
Anh về giết lợn đồ xôi cưới liền.
DCTH 179 HT 390
BK a - Có nên thời nói cho ta yên lòng bk DCTH
168. Em như bức tượng đang tô
Anh như ngòi bút họ đồ trong tranh.
CDTH 105
169. Em như cá lẹp sút xương
Gặp người quân tử giữa đường hỏi mua.
HHĐN 233
170. Em như cá lượn đầu cầu
Anh về lấy lưới, người câu mất rồi
Nước trong cá chẳng cần môi
Càng câu càng mất, càng ngòi càng khuya.
CDTCM 78
171. Em như cái búp hoa hồng
Anh giờ tay muốn bẻ về bông nâng niu.
HPV 125 HT 390
Sửa lại... giờ tay *uốn* bẻ... HT = giờ tay *muốn* bẻ
172. Em như cây quế giữa đồng
Để cho cú đậu cực lòng quế thay
Bao giờ cho cú nó bay
Tiên ngòi gốc quế, quế nay bằng lòng.
CDTH 108
173. Em như cây quế giữa rừng

Thơm gốc, thơm ngọn, giữa chừng có thơm?

- Em như cây quế nhà quan

Kẻ thì ngắt ngọn, người toan bẻ cành.

DCTH 161

174. Em như cây quế trong nhà
Anh như người khách đi qua ngoài đường.

NASL I 54b

175. Em như cây quế trong nhà
Anh như người khách đi qua ngoài đường
Phòng khi anh có nhớ nhàn
Anh vào thăm quế, quế càng tốt tươi.

NASL II 29b

176. Em như cây quế trong rừng
Thơm cay ai biết ngắt lừng ai hay
Anh như cây phước nhà chay
Em như chiếc đũa sách bày sao nên.

TCBD III 185 THQP 8a TNPD II 80

Xem thêm T 1061, 1062

177. Em như con cá giữa vời
Ai lanh tay thì được, ai chậm lời thì thôi.

CDTCM 30

178. Em như con cá rô kia lóc vũng trâu đầm
Người mong thả lưới, người nhằm buông câu
Em như con cá rô kia lóc vũng chân trâu a
Ba bảy hăm một cái cần câu châu vào. b

bk a - Con cá rô *nằm* vũng chân trâu

b - *Làm* cho *nằm* bảy cần câu châu vào

CDTH 108

179. Em như con hạc đầu đình

Muốn bay không nhắc nổi mình mà bay.

HT 190 VNP7 187

Xem thêm C 147

180. Em như con hạc trong chùa
Muốn bay nhưng mắc con rùa quẩn chân.

DCBTT 260

181. Em như chim nọ đang bay
Anh như con cá mắc rày lưới giăng.

DCBTT 273

182. Em như hòn cút trôi sông
Anh như con chó đứng trông trên bờ.

NGCK 174b

BK TNPD I 122:

Em như *cục* cút trôi sông

Anh như con chó đứng trông trên bờ.

183. Em như quả bí trên cây
Đang tay mẹ ngắt, những ngày còn non

HPV 158 HT 193

184. Em như tấm vóc đại hồng
Anh như chỉ kim tuyến thêu rồng nên chằng.

NGCK 133a

185. Em như tố nữ trong tranh
Anh như ngòi bút cắm cành hoa mai
Tiếc thay mắt phượng mày ngài
Hồng nhan thế vậy nữ hoài tấm thân.

DCTH 128

186. Em như tố nữ trong tranh
Anh như thuyền ván, lên ghe được chằng?

DCTH 91

187. Em nỏ tham chi bệ gối giường lèo
Tham anh có đôi ba chữ, dẫu đói nghèo cũng ấm êm.
DCBTT 260
188. Em nỏ tham chi nơi quyền cao chức cả
Một mai không chịu khó ăn làm thì vàng đá cũng tan
Em quyết theo anh nỏ kể chi đói khó cơ hàn
Sau này Trời côi ngó lại, tất sẽ có bạc ngàn trong tay.
DCBTT 81
189. Em nói với anh em thờ mẹ kính cha
Cớ sao em đi từ canh một đến canh ba chưa về?
DCBTT 118
190. Em nói với anh
Như rửa chắt xuống đất
Như Phậ chất vào lòng
Hoạn nạn tương cứu¹
Sanh tử bất li²
Bây chừa đặng chữ vu quy
Em đặng nơi quyền quý, em nghĩ gì tới anh.
CHG 30
191. Em nói với anh như rựa chém xuống đất,
như mật giót vào tai
Tiền hậu anh làm rửa, nhật lai như thế nào?
DCNTB II 31
Xem thêm A 440
192. Em ôm bó mạ xuống đồng
Miệng ca tay cấy mà lòng nhớ ai. a
HHĐN 233 HT 172 TCBD I 143
TCBD II 331 VNP7 209
BK a - Miệng hò tay cấy mà lòng nhớ ai DCNTB I 196

¹ *Hoạn nạn tương cứu*: gặp hoạn nạn cùng cứu giúp nhau.

² *Sinh tử bất li*: sống chết không lìa nhau.

193. Em ở nhà với mẹ với cha
 Cái nón tiền rưỡi quan ba mươi đồng
 Đến khi bước về cùng chồng
 Cái nón mười đồng quai lại bằng mo,
 NASL II 18b
 BK + TNPDI II 159:
Từ ngày tôi ở cùng cha
Cái nón chín rưỡi, thao ba mươi đồng
Đến khi tôi về cùng chồng
Cái nón sáu đồng mà buộc quai mo.
- + HHDN 251:
Từ ngày tôi ở với cha
Cái nón chín rưỡi thao ba mươi đồng
Đến khi tôi về cùng chồng
Cái nón sáu đồng mà buộc quai mo.
194. Em ở sông dưới mới lên
 Có lời chào bạn sông trên mới về
 Thuyền anh buôn bán những gì
 Lỡ buồm lạc gió bây giờ mới xuôi?
 DCTH 88
195. Em ở trong nớ càng thương càng nhớ
 Anh ở ngoài này càng thăm càng sầu
 Bao giờ ngọc lại hòa châu
 Cho chàng gặp thiếp giải mấy câu thâm tình.
 DCBTT 106
196. Em ơi, anh bảo em này a
 Sông sâu chớ lội, đò đầy chớ đi. b
 NNPD
 TNPDI 122

BK a - Em ơi, anh bảo *đây* này TCBDII 331
 - *Nào* lời anh *dặn* cô *bay* NGCK 143a
 b - Sông sâu chớ lội, đò đầy chớ *qua* ĐNQT 95a
 Sông sâu chớ lội đò đầy chớ *sang* LHCD 12a

197. Em ơi! anh bảo em này a
 Trúng chọi với đá có ngày vỡ tan. b

NNPD 59 NASL I 22b TCBDI 508

BK a - Em ơi! *chị* bảo em này VNP1II 85 VNP7 87
 - Em ơi! anh bảo *đây* này NGCK 152b
 b - Trúng chọi với đá có ngày *trúng* tan

ĐNQT I 96b LHCD24b NGCK

198. Em ơi *chị* bảo em này
 Nhất mặn là muối nhất cay là gừng.

NASL III 13a

199. Em ơi, *chị* bảo em này
 Nhất mặn là muối, nhất cay là gừng
 Nhất cao là núi Tam Tùng
 Chị còn đập đổ nữa rừng cỏ may
 Nhất đẹp là núi Sơn Tây
 Chị còn chả tiếc nữa dây bìm bìm!

TCBDI 254 TCBDII 522 TNPDII 81 VNP1II 164
 VNP7 127 - 128

200. Em ơi chớ khá *bôn* hành
 Duyên *đâu* nợ *đó* ai *dành* em lo.

HHĐN 172, 233 TCBDI 209

201. Em ơi chớ lấy *chồng* *nguồn*¹
 Chim kêu vượn hú, sầu *tuôn* một mình.

DCNTB II 98

¹ *Chồng nguồn*: chồng ở trên nguồn, thượng du.

202. Em ơi chớ thảm đừng phiền
Tóc xe trăm lọn, anh nguyên gỡ xong.
DCNTB II 97
203. Em ơi! Dù gái, dù gàn
Dù cho cách giậu, ngăn sân mặc lòng
Đôi ta như nước một dòng
Như cây một cội, như sông một nguồn.
HPV 125 HT 390
204. Em ơi! Đôi ta đã lỡ đi¹ ra rồi
Lo cắn bông tha trái để lần hồi nuôi con.
DCBTT 105
205. Em ơi đừng khóc chị yêu
Nín đi chị kể Truyện Kiều cho nghe.
HHĐN 90
206. Em ơi đừng lấy quân buôn!
Hồi vui nó ở, hồi buồn nó đi.
DCNTB II 161
207. Em ơi! Em ở cho ngoan
Một hai năm nữa lo toan cửa nhà
Em ơi đừng phụ mẹ già!
Một vài năm nữa lo nhà cho anh
Em thời buôn bán cho lành
Để anh chăm chỉ học hành cho thông
Mai sau anh đậu quận công
Em làm chính thất xem trông cửa nhà
Trước thời nên thất nên gia
Sau thời trả nghĩa mẹ cha sinh thành.
CDTH 152

¹ Lỡ đi: trót lỡ.

208. Em ơi không lấy chồng đi
Em cầm duyên lại có khi bẽ bàng.
HPV 125
209. Em ơi, lại đây chị dạy cái cách chê chồng
Cơm ăn chẳng thổi má hồng ủ ê
- Cơm thời bữa sống bữa khô
Một ngày ba bữa ngồi lê láng giềng
Tối thời cấp chiếu ngủ riêng
Hễ chồng có gọi thời đừng có thưa
Em còn thói ấy thời chừa.
NASL II 16b
210. Em ơi ngoảnh mặt lại đây!
Anh nhìn thấy mặt cho khuây tấm lòng.
DCTH 176
BK CDTCM 31:
Em về ngoảnh mặt lại đây
Để anh ngó chút cho khuây cơn buồn.
211. Em ơi ta nguyện nhau cùng
Răng long tóc bạc ta đừng quên nhau. a
bk a - Răng long tóc bạc ta *còn yêu* nhau
HPV 125
212. Em ơi thân thể anh đây
Lờ mờ mắt lớn, tối ngày sáng đêm.
NASL II 48b
213. Em phải gặp ông Tư hỏi sơ cho biết
Gặp bà Nguyệt gạn thiệt cho rành
Vì đâu hoa nợ lìa cành
Nợ duyên sao sớm dứt tình cho đang.
HT 434

214. Em quyết tình nương dựa bóng tòng
Ấp iu những lúc đêm đông lạnh lùng
Tâm hồn mơ tưởng nào nùng
Mình ơi! Đêm lạnh quạt mừng chờ ai.
TCBDIV 25
215. Em quyết theo anh, đầu xanh cho chí tóc bạc,
đá tạc thành bia
Không hay nghĩa hơn sớm kết vội lia
Bỏ mình em chịu sớm khuya một mình.
DCBTT 106
216. Em quyết theo anh đầu xanh tóc bạc
Sống thời gởi nạc, thác thời gởi xương
Không hay đáp lấy bọm lường
Ở trung mắc cạn, thế thường cười chê.
DCBTT 96
217. Em ra lấy chồng cách một cái phá
Nên chi phải chịu hai chữ li hương
Nay đã cách trở đôi phương
Thầy mẹ ở nhà đặng cơm ghen nước,
khổ trăm đường hỏi anh.
DCBTT 108 - 109
218. Em ra về cho anh mượn cái khăn tay
Gói câu tình nghĩa kéo lâu ngày quên đi.
CDTCM 31
219. Em ra về rồi, đừng nhắc em liền
Kéo em sầu não, em quên việc mần.
VNP1 II 140 VNP7 439
220. Em rằng em chẳng lấy anh
Để anh bán cửa bán nhà anh theo
Còn một cái cối đâm bèo

Anh đây bán nốt anh theo em về.

TCBDI 142

221. Em rằng em muốn đi buôn a
 Anh về kiếm chốn nha môn ngôi tuần b
 Dù em buôn bán xa gần c
 Làm sao cho khỏi cửa tuần anh đây. d

ANPT 16b NGCK116b QPHT 32a

BK a - Em rằng em có đi buôn ĐNQT 108b LHCD45a

b - Anh về kiếm *chút* nha môn ngôi tuần CDTCM 77

c - Dù em buôn *xa bán gần* TCBDIII 475

d - Làm sao *tránh* khỏi cửa tuần đây *anh*

CDTCM TCBDIII TNPĐ II 79

- Làm sao *tránh* khỏi cửa tuần *của anh*.

HHĐN 233 TCBD 556

222. Em sắm cho anh một bộ cánh, anh đi chơi đông dà
 Áo the hoa tâm cúc dẹt
 Dù cánh dơi, anh đội trên đầu
 Khăn nhiễu Tam Giang anh xếp đội đầu
 Lược đôi môi giắt trên búi tóc
 Cái gương tàu anh để soi chơi
 Hài hoa nhiễu anh sắm một đôi
 Cho anh đi lại rong chơi phố phường.

NGCK 171a

223. Em thác bao năm xương tàn cốt rụi
 Em đầu thai con nhận bạch về đậu bụi chanh
 Cát tiếng kêu anh đi hỏi vợ, đừng chờ đợi em
 như hồi buổi xuân xanh không còn.

HHĐN 172 - 173

224. Em tham đồng bạc hoa xoè
 Trốn cha trốn mẹ đi kè người Tây.

NASLI 2a

225. (a) Em tham giàu lấy thằng bé tí tí tí tí
 Làng trên xã dưới thiếu gì con trai to
 Em đem thân đi cho thằng bé nó giày vò
 Mùa đông tháng rét nó nằm co trong lòng
 Tưởng đến cơn em bỗng đứ ông chồng lên
 Nó còn niên thiếu chẳng nên cơm cháo gì
 Nó cứ ngủ, đêm nó ngáy khi khi
 Để nó lên bụng, nó thì rằng: thôi!

NGCK 161a - 161b

(b) Em tham giàu em lấy thằng bé tí tí
 Làng trên xã dưới thiếu gì trai to
 Em đem thân cho thằng bé nó giày vò
 Mùa đông tháng rét nó nằm co trong lòng
 Cũng mang là gái có chồng
 Chín đêm chục tiết nằm không cả mười
 Nói ra sợ chị em cười
 Má hồng bỏ quá thiệt đời xuân xanh
 Em cũng liều thân về thằng bé trẻ ranh
 Đêm nằm sờ mó lần quanh cho nó đỡ buồn
 Buồn mình em bế nó lên
 Nó còn bé dại đã nên cơm cháo gì?
 Nó ngủ nó ngáy khi khi
 Một giấc đến sáng còn gì là xuân
 Chị em ơi! Hoa nở mấy lần.

NASL II 14b

BK + TNPD II 161:

Tham giàu em lấy thằng bé *tí tí tí*
 Làng trên, *trại* dưới thiếu gì trai *tơ*
 Em đem thân cho thằng bé nó giày vò

Mùa đông tháng *giá* nó nằm co trong lòng
 Cũng *đá* mang là gái có chồng
 Chín đêm chực tiết nằm không cả mười
 Nói ra sợ chị em cười
 Má hồng bỏ quá, thiệt đời xuân xanh
 Em cũng liều *minh* về thằng bé trẻ ranh
 Đêm nằm sờ mó *quấn* quanh cho đỡ buồn
 Buồn mình em *lại* *bế* *thằng* *bé* nó lên
 Nó còn bé *mọn* đã nên cơm cháo gì
 Nó ngủ nó ngáy *tì* *tì*
 Một giấc đến sáng còn gì là xuân
 Chị em ơi! hoa nở mấy lần!

+ HHĐN 141:

Tham giàu em lấy thằng bé *tí* *tì* *ti*
 Làng trên xã dưới thiếu gì trai tơ
 Em đem thân cho thằng bé nó giày vò
 Mùa đông tháng *giá* nó nằm co trong lòng
 Cũng *đá* mang là gái có chồng
 Chín đêm chực tiết nằm không cả mười
 Nói ra sợ chị em cười
 Má hồng bỏ quá *một* đời xuân xanh
 Em cũng liều mình vì thằng bé trẻ ranh
 Nằm đêm sờ nó *quấn* quanh cho đỡ buồn.
 Buồn mình em *lại* *bế* *thằng* *bé* nó lên:
 Nó còn bé *mọn*, đã nên cơm cháo gì?
 Nó ngủ nó ngáy *khì* *khì*
 Một giấc đến sáng còn gì là xuân?
 Chị em ơi hoa nở mấy lần?

Sửa lại: HHĐN chấp thêm Ch 633 và E34. Nbs đã tách ra.

226. Em tham nơi quần rộng áo dài
 Nên em phải vác hai vai hai cày
 Em về em lấy anh đây
 Hai vai hai cày anh lại vác cho.
 HPV 125
227. Em thấy anh bé chớ sầu
 Ông bao nhiêu tuổi châm bầu bầu thui.
 NNPD 59
228. Em thấy anh em, cũng mong chào a
 Sợ lòng bác mẹ cây cao lá dài.
 THQP 26b
 BK a - Thấy em anh cũng muốn chào HT 152
229. Em thấy anh em cũng muốn chào a
 Sợ anh chồng cũ nó đứng bờ rào nó trông.
 NNPD 60 TNPD I 122
 Xem thêm T 462
230. - Em thấy anh em cũng muốn chào a
 Sợ anh chồng cũ, hấn đứng bờ rào hấn trông
 - Hấn trông thì mặc hấn trông
 Đã quyết một lòng, ta quyết lấy nhau.
 TCBD I 254 TNPD II 80
 BK a - Sợ anh chồng cũ đứng bờ rào, hấn trông VNP1 I 114 VNP7 257
 Xem thêm T 462
231. Em thấy anh em cũng muốn chào
 Sợ lòng bác mẹ cây cao lá dài
 Em thấy anh, em cũng muốn thương
 Sợ lòng bác mẹ soi gương không từng.
 VNP1 I 113 VNP7 257
232. Em thấy anh em cũng muốn chào a

Sợ rằng chị cả giắt dao trong mình!

Đấy giắt dao, đây gươm kề nách

b

Thuận nhân tình cắt vách sang chơi.

c

HHĐN 131 TNPD II 80

BK a - Thấy anh em cũng muốn chào THĐQ 4 TNPD II 164

b - Đấy giắt dao, đây gươm kề nách VNP1 I 163 VNP7 299

- Dao trong mình, gươm anh cắp nách bk TNPD II

c - Đã thuận tình ta khoét vách ta chơi TNPD II

Xem thêm T 462

233. Em thấy anh em, cũng muốn thương

Chỉ sợ mắc mối tơ vương ở nhà

Anh về gỡ mối vương ra

Rồi mai em sẽ giao hòa với anh.

NASL II 8a

234. Em thì canh cử việc nhà

Chàng thì đi học, đỗ ba khoa liền

Khoa trước thì đỗ giải nguyên

Khoa sau tiến sĩ, đỗ liền ba khoa

Vinh qui bái tổ về nhà

Để thiếp trông thấy thiếp hòa mừng thay

Công thiếp lo liệu bấy chầy

Chàng đi ngựa thắm, thiếp nay vông đào

Thiếp sắm cho chàng một chiếc nhà cao

Bằng chín mẫu đất, bằng ba quăng đồng

Cột cái thăm thăm vẽ rồng

Mượn ba vạn thợ trả công đề huề

Thiếp đánh hòn đá xây hè

Thiếp cho xẻ núi Ba Vi¹ về xây

¹ Ba Vi: (tức là núi Tân Viên) xem chú thích ở A 137

Trên thềm ngựa chạy bảy ngày
 Chung quanh lát ván cột tày gỗ thông
 Gỗ mun đóng chiếc thuyền rồng
 Cửa ngõ bằng đồng sáng lộn như gương.

CDTCM 208 - 209

235. Em thì đi cấy lấy công
 Để anh nhỏ mạ tiền chung một lòi¹
 Đem về cho bác mẹ coi a
 Làm con phải thế em ơi.

TCBD II 294 THQP 22b TNPD II 79

BK a - Đem về cho bác mẹ xơi HHĐN 71

Sửa lại: ... *tiền* chung một lòi TCBD, TNPD =

... *tiền* chung một lòi

... *tiền* chung một lòi HHĐN = ... *tiền* chung một lòi

236. Em thì đi cấy ruộng bông
 Anh đi cắt lúa để chung một nhà a
 Đem về phụng dưỡng mẹ cha
 Muôn đời tiếng hiếu người ta còn truyền

CDND 24 HHĐN 71 HT 214 TNPD II 79

VNP1 I 150 VNP7 309

BK a - Để anh đi gặt lúa chung một nhà THQP 18b

237. Em thì trưởng gấm màn là a
 Chị thời tan tác như hoa giữa đường.

HT 218 VNP7 311

BK a - Em thời trưởng gấm *quần* là NNPD 59 NQPN 14

TNPD I 122

238. Em thì vác cuốc thăm đồng
 Anh thì giả cách mang lồng chọi chim
 Vì em anh phải đi tìm

¹ *Lòi*: dây khâu đồng tiền cổ.

Xưa nay anh biết chọi chim là gì!

CDTCM 77

239. Em thời canh củi trong nhà
Nuôi anh đi học đăng khoa bảng vàng
Trước là vinh hiển tổ đường
Bổ công đèn sách, lưu phương đời đời.

a

TCBD III 147 THQP 18b TNPD II 79

BK a - Trước là vinh hiển tông đường

HHĐN 233 TCBD II 331

Sửa lại:... đi học đứng khoa bảng vàng HHĐN

TCBD II =... đi học đăng khoa bảng vàng

240. Em thưa với anh:
Đôi nước anh em ta
Áo vải dải gai, cổ kim chi nghĩa
Anh đưa chân ra tôn thần đã đoạn
Chị em nhà em có coi trầu đưa tay nâng lại hầu anh
- Em thưa với chị:
Coi trầu để đĩa bưng ra
Trầu chẵn cau lẻ thật là trầu cau.

HT 319

241. Em thương ai nấp bụi nấp bờ
Sớm trông đò ngược, tối chờ đò xuôi
Thuyền anh đậu bến lâu rồi
Sao em chưa xuống mà ngồi thuyền anh?

DCTH 83 HT 361

242. Em thương anh, cha mẹ cũng phải theo
Chiếc tàu buồm kia đang chạy, quăng neo cũng ngừng.

DCNTB II 79 HT 445

243. Em thương anh, cha mẹ không cho
Tìm nơi khuất tịch khóc no rồi về.

DCNTB II 63

244. Em thương anh chẳng dám nói ra
Mỗi chiều mỗi dạo đi qua khóc thầm.
DCNTB II 57
245. Em thương anh dầu cha mẹ có quấn tóc kèo nhà
Đánh bằng roi sắt, xa mà không xa
Chùng nào roi sắt trở hoa
Cây khô nở nhụy, đôi lứa ta mới là.
DCNTB II 18
246. Em thương anh không dám thị thiêng¹
Núp cây iếng bóng², chờ quyền mẹ cha.
DCBTT 261
247. Em thương anh một chút mẹ già
Thương anh một chút anh là đàn ông
Lấy ai lo lắng việc đồng
Lấy ai lo liệu việc trong cửa nhà
Hay là anh lấy quách ta
Để ta nuôi đỡ mẹ già cho anh
Mẹ già là mẹ già anh
Em nay dâu mới cơm canh chưa tường
Ví bằng anh có lòng thương
Thời anh che chở mọi đường cho em.
NASL II 27a
248. Em thương anh như chỉ buộc trọn vòng
Anh đừng bạc dạ đem lòng quên em.
DCNTB II 20
249. Em thương anh như nước đầy ăm ắp
Vắng anh một bữa, lòng em đã ruột nát gan bầm

¹ *Thị thiêng*: thị thường, coi thường, xem nhẹ

² *Iếng bóng*: ẩn nấp, núp bóng

251. Em thương anh ruột thất gan bào
Biết anh có thương em lại chút nào hay không?
- Trăng lên lấp ló đầu cành
Đến nay tôi mới biết bụng mình thương tôi.
DCTH 179
252. Em thương anh thầy mẹ ngăm nghe
Cậu, cô, chú, bác, đòi đậu bè thả trôi
Thả trôi răng đặng mà thả trôi
Anh Hồ em Hán cũng lôi nhau về.
DCBTT 159
253. Em thương còn bụng mẹ thầy
Đèn treo trước gió biết xây ngả nào.
DCBTT 234
254. Em thương, em những khóc thầm
Nhớ nơi chàng ngủ, chàng nằm sao yên
Chàng cố trở lên
Cho em hỏi thăm
Đôi lời gửi tới:
Thăm bạn cùng phường
Gửi lời những nhớ cùng thương
Ai làm ta phải đôi đường cách xa?
CDTH 132
255. Em thương, không thương, nỏ biết
Em thốt nhiều lời thảm thiết hơn thương
Thiếu chi ba phủ Thừa Thiên
Thấy anh có ngãi, nên em ôm duyên ngời chờ
Chờ anh xuân mãn, hè qua
Bông lau đoái nở, sao mà vắng tin!
Chờ anh tháng tám đã qua
Tháng mười đã lụn, tháng ba mãn rồi.
VNP7 228

256. Em tiếc con dao bé mà lại sắc thay
Chuôi sừng bịt bạc về tay ai cầm
Em trái nhân duyên, em chẳng được cầm
Để cho người khác được cầm dao loan
Được như hoa huệ hoa lan
Thì em cũng chẳng phàn nàn làm chi
Được như hoa cúc, hoa quì
Thì em cũng bỏ một thì chơi hoa.

CDTCM 129

257. Em toan tát bể cấy cần
Em toan đánh trúc trồng sân nhà chàng
Vì đâu duyên phận lỡ làng
Để cho cành bạc, lá vàng xa nhau.

CDTCM 78

258. Em tôi buồn ngủ nghê
Con tầm đã chín con dê đã mùi.

HHĐN 49

259. Em tôi buồn ngủ buồn nghê
Con tầm đã chín, con dê đã mùi
Con tầm đã chín, để lại mà nuôi
Con dê đã mùi, làm thịt em ăn.

VNP1II 134 VNP7 506

260. Em trao đôi đũa nhỏ
Anh gắp than lửa đỏ, bỏ vô lư vàng
Than lửa tàn, lư vàng lạnh ngắt
Trách ai làm anh bắc em nam.

DCNTB II 24 HT 434

261. Em trèo đèo
Em lặn suối

Em qua lối nọ
 Anh thì có thương
 Huyện Tống Sơn có chàng Từ Thức
 Ráp mon men lên cõi tiên đường
 Rủ nhau len núi lên nương
 Tìm thời chẳng thấy những thương cùng sầu
 Yêu nhau chẳng lấy được nhau
 Làm cho tốn bạc hao dầu luống công
 Thuyền nan chèo thẳng giữa dòng
 Em mũi anh lái lên thác xuống ghềnh được không?

HGVP 36

262. Em trông anh như cá trông sao
 Như lê trông lựu, như đào trông mưa.

DCNTB II 119

263. Em trông một đêm thành hai
 Hai đêm thành bốn, cho dài năm canh.

CDTCM 31

264. Em trông thấy anh dạ sầu như muối
 Còn sợ bên ngoài, chả dám thở than
 Sợ khách muôn vàn, tay đưa bút ngọc
 Tưởng nhớ đến chàng, bỗng chốc nhớ ai?
 Bể kia ai tát nên vơi?
 Ngẫm đến sự đời muốn kết nhân duyên
 Muốn kết nhân duyên với người Tần Tấn
 Người Tần Tấn se sản như sơn
 Lăm le càn trúc rập rờn càn mai...

VNP7 237

265. Em trông thấy anh, em cũng muốn theo
 Sợ mẹ anh nghèo, bán váy em đi.

NNPD 60 TCBD I 508 TNPĐ I 122

266. Em trồng tre anh chớ bẻ mầm
Yêu em anh chớ âm thầm cùng ai
- Em trồng khoai anh chớ chiết đài
Yêu em, chớ lấy người ngoài hơn em
- Em trồng dâu anh chớ bẻ chồi
Yêu em anh chớ đứng ngồi cùng ai.
HGPT 10
267. Em trở về thì nằm sắp một bề, không trần không trở
Chết đi thì lờ, sống lại thì phiền
Em như con diều bay giữa chốn thanh thiên
Để coi người bạn cũ đảo điên thế nào.
DCBTT 97
268. Em về anh có nhớ không
Dạ em nóng nảy như xông lửa lò.
DCBTT 179
269. Em về bẻ lá giấu đây
Để mai em nhớ chốn này em lên.
CDTCM 31
270. Em về cắt rạ đánh tranh
Chặt tre chẻ lạt cho anh lợp nhà
Sớm khuya hòa thuận đôi ta
Hơn ai gác tía lầu hoa một mình.
HT 151 VNP7 198
271. Em về cho tốt dây tơ
Mười phần anh cũng cho một phần.
CDTCM 31
272. Em về chong chóng mà ra
Kéo anh chờ đợi sương sa lạnh lùng
Sương sa thì mặc sương sa

Em còn thu xếp cửa nhà chưa xong.

CDTCM 77

273. Em về chốn ấy làm chi
 Đồng chua nước mặn chân đi chói sành
 Em về quê cũ với anh
 Chăn tầm dệt vải cho thanh con người.

CDTH 97 - 98

274. Em về đực núi lòn qua
 Vất cổ chày ra nước, thì ta làm chồng.

VNP7 435

Xem thêm A 558

275. Em về em hỏi mẹ cha a
 Có cho em lấy chồng xa hay đừng.

ĐNQT 107a LHCD 42a THQP 27a

BK a - Em về hỏi mẹ cùng cha NNPD 59 TCBD I 562 TNPD I 121

276. Em về em hỏi mẹ cha a
 Có cho em lấy chồng xa hay gần?
 Có con mà gả chồng xa
 Một là mất giỗ, hai là mất con
 Có con mà gả chồng gần
 Có bát canh cần nó cũng đem cho.

KSK 11a

Xem thêm C 1036 H 170 T 11

277. Em về em lại ra ngay
 Chàng đừng tưởng gió trông mây mà phiền.

NASL II 27b

278. Em về giã gạo ba giăng,
 Để anh gánh nước Cao Bằng về ngâm
 Cao Bằng xa lắm anh ơi,

Anh về gánh nước giếng thơi cho gần.

NNPD 60

279. Em về giã gạo ba trắng
Để anh gánh nước Cao Bằng về ngâm
Nước Cao Bằng ngâm thì trắng gạo
Anh biết em có liệu được vậy
Trần trần như Cuội trong trăng
Biết rằng cha mẹ có bằng lòng không
Để anh chờ đợi lương công?

NGCK 99b

280. Em về giã gạo ba trắng
Để anh múc nước Cao Bằng về vo.

HPV 125

281. Em về giục mẹ cùng thầy
Cắm sào đợi nước biết ngày nào trong?

HHĐN 173

282. Em về hỏi mẹ cùng thầy
Có cho anh cưới tháng này thì cho.

TNPD I 122

283. Em về kể bể với anh
Chấp gai đan lưới cho thanh con người
Đất để bể là đất ăn chơi
Không giàu cũng khá, ở trên đời bóng đá chân chim
Chưa vợ anh mới đi tìm
Ra đường lại gặp được em chưa chồng
Em chưa chồng đã đành một lẽ
Anh chưa vợ từ bé đến nay
Tình cờ ta gặp nhau đây
Bên đông thì bể, bên tây thì cồn

Bên trên thì có núi Trường
Bên ngoài hòn Nẹ, cô nương nghĩ sao?

VNP7 449

284. Em về Kẻ Chợ em coi
Kìa dinh quan lớn, kìa chòi bán cung
Con ngựa hồng bao tiền, bao hậu
Các quan trào áo bậu lưng đai
Súng anh vác vai, hỏa mai anh tọng nạp
Anh bán mai này đùng đùng dạ dạ
Anh bán mai này trả nợ nhà Vương
Thương anh gói đất nằm sương.

HT 315

285. Em về không lẽ anh đưa
Vái trời đừng nắng đừng mưa em về.

HHĐN 131

286. Em về làm dâu ba với má, giả như nợ làm dưa
Ba bốn năm trời, ba với má còn bó buộc đi thưa về trình.

TCBD II 214

287. Em về mua tờ giấy thanh thiên
Lấy da trời bọc lại, để ta kết nguyên với nhau.

CDTCM 30

288. Em về mua thuốc nhuộm răng
Mua khăn chít lại cho bằng duyên anh.

HPV 167

289. Em về nhớ phố, nhớ phường
Nhớ nơi trò chuyện, nhớ đường em đi.

CDTCM 31

290. Em về sao được mà về
Mái chèo chưa ráo, trăng thề chưa soi.

DCTH 113 HT369

291. Em về sắm sọt buôn chè
Để anh buôn ấm ngồi kê một bên
Chè ngon sánh với ấm bên
Chè thì một tiền, ấm lại sáu mươi.
HT 151
292. Em về tát bể trồng hoa
Tát sông Nhị Hà nhỏ mạ cấy chiêm.
Em về tát bể trồng tre
Tát sông Bồ Đề nhỏ mạ cấy chiêm.
CDHN 118
293. Em về thăm kiếng viếng quê
Anh gửi lời về thăm mẹ viếng cha.
CHG 21
294. Em về Thu Vích¹ làm chi
Đồng chua nước mặn gạo thì ăn đong.
Ở đây gạo trắng nước trong
Đẹp người mà lại thông dong cả ngày.
CDTH 30
295. Em về thưa lại mẹ hay,
Cho đành rồi sẽ sinh bày lễ nghi.
CHG 24
296. (a) Em về thưa mẹ cùng cha a
Bắt lợn đi cưới bắt gà đi cheo
Đầu lợn lớn hơn đầu mèo
Làng ăn không hết làng treo cột đình
Ông xã đánh trống thành thành
Quan viên mũ áo ra đình ăn cheo.
TCBD I 209 TNPD II 81

¹ *Thu Vích*: ở xã Hoàng Tiến, Hoàng Hóa tỉnh Thanh Hóa.

BK a - Em về thưa với mẹ cha HT 191 VNP1 I 123 VNP7 265

(b) Ông Trăng mà lấy bà Trời

Tháng năm đi cưới; tháng mười nộ cheo

Sỏ lợn lớn hơn sỏ mèo

Làng ăn chẳng hết đem treo cột đình

Ông xã đánh trống thành thành

Quan viên mũ áo ra đình xem cheo.

CDND 36 - 37

(c) Trên trời có ông sao băng

Ở dưới đồng bằng có cô rổ hoa

Ta về ta bảo mẹ ta

Giết lợn đi cưới, giết gà đi cheo

Đầu lợn lớn hơn đầu mèo

Làng ăn chẳng hết đem treo cột đình

Ông sãi đánh trống thành thành

Quan viên mũ áo ra đình tế Vua.

THDQ 14 TrCH 15

(d) Trên trời có ông sao băng

Ở dưới đồng bằng có cô hái hoa

Ta về ta bảo mẹ ta

Nuôi lợn cho béo, nuôi gà nộ cheo

Con lợn vừa tày con mèo

Làng ăn chả hết, đem treo cột đình

Tuần phiên đánh trống thành thành

Mười ba ông xã ra đình ăn cheo

Mẹ em tốt số làm sao

Đẻ con gái đẹp cho tao phải lòng.

CDTCM 202

Sửa lại: *Đẻ* con = *Đẻ* con

Xem thêm Ô 44 T 1718

297. Em về thưa mẹ cùng thầy
Có cho anh cưới tháng này anh ra
- Anh về thưa mẹ cùng cha
Bắt lợn sang cưới, bắt gà sang cheo.
NGCK 160b
298. - Em về thưa mẹ cùng thầy
Có cho anh cưới tháng này anh ra
- Anh về thưa mẹ cùng cha
Bắt lợn sang cưới bắt gà sang sêu
- Chắc như lời ấy không sai
Tháng giêng dẫn gỗ, tháng hai làm nhà
Tháng ba ăn cưới đôi ta.
TCBD I 142, 209 TNPD II 81
Xem thêm Đ 1066 Q 43
299. Em về thưa với mẹ cha
Cho anh bán tử một nhà cho vui.
VNP 125
300. Em về thưa với mẹ cha
Mua gỗ sông Bứa làm nhà sông Thao
Nước sông Thao biết bao giờ cạn
Núi Ba Vì biết vạn nào cây
Em hiền lấy được anh đây.
HT 327
Xem thêm 185
301. Em về thưa với mẹ cha
Mua trâu chợ Tứ, mua cau Lam Điền
Cau Lam Điền mỗi tiền mỗi quả
Trâu chợ Tứ mỗi lá một quan
Em hiền lấy được chị ngoan.

HT326

302. Em về thưa với mẹ thầy
Đến mai có quả bánh gậy(gai) đến nhà.

HPV 175

303. Em về thưa với mẹ, với cha
Có thương anh nữa, bỏ đôi ba miếng trầu.

CDTCM 30

304. Em về thưa với thung huyền
Chốn này ta đã thành duyên nhau rồi.

VNP7 441

305. Em về tu bổ chùa chiền
Em tô tượng lại, bạn hiền đến thăm.

DCTH 129

306. Em xa anh vẫn giữ lòng vàng đá
Có chị Hằng soi tỏ dạ sắc son
Nguyện có quỉ thần, khi mô anh buồn thì cầm,
kì, thi, vịnh giải chữ ái ân
Chữ trình em nguyện giữ trọn chín mươi phần với anh.

DCBTT 80

307. Em xin cái quạt nhài đồng
Của bạn em trả, của chồng em xin
- Được là cái quạt nhài thau
Thì anh quyết để cho nhau cầm liền.

CDTCM 79

308. Em xuôi chợ tỉnh đóng giường tám thang
Giường dọc em đặt gối ngang
Bốn chân bịt bạc, tám thang chạm rồng
Bây giờ em lo đã xong
Xin chị nhận lấy kéo lòng hồ nghi.

HT 326

309. Eo truông cách trở khó qua
Tam Đa là một, Đại Hoà¹ là hai.
DCBTT 292
310. Éo le chi, chê bách khách tình
Quả mai để mãi trên cành không chơi
Nửa mai, gió nổi đầy trời
Quả mai rụng xuống cũng hoài giá trong!
DCTH 128
311. Éo le khôn khéo đặt bày
Làm chay phá ngục mới hay đối người
Đối ai dễ đối được Trời
Hể mà Trời biết có ngày chết oan.
NASL IV 21b

¹ Tam Đa, Đại Hoà: thuộc huyện Tuyên Hóa, tỉnh Quảng Bình, có tiếng nhiều cọp, ai đi qua cũng sợ.

1. **Ếch kêu dưới đám tre xanh**
 Dượng mà lấy cháu, sao đành bụng cô.
 CDTCM 257
2. **Ếch kêu dưới vũng tre ngâm** a
Ếch kêu mặc ếch, tre dầm mặc tre. b
 TCDG 63 VNP1 II 18 VNP7 331
 BK a - *Cóc kêu dưới vũng tre ngâm* CVPD 25
 DCNTB I 191 HHĐN 108 NGCK 96a VNPS 22a
 - *Cóc kêu dưới luống tre dầm* NASL IV 33a
 - *Cóc kêu dưới rãnh tre ngâm* HT 221 NNPD 42 TNPD I 64
 b - *Cóc kêu mặc cóc, tre dầm mặc tre* CVPD
 - DCNTB I HHĐN HT TNPD I VNPS
 - *Cóc kêu mặc cóc tre dầm mặc tre* NASL IV NNPD
 - *Cóc kêu mặc cóc âm thầm* mặc ai NGCK

1. Gà con lạc mẹ, gà con chiu chút
Gà mẹ lạc con, miệng tục chân bươi
Anh gặp em đây, chúm chím miệng cười
Năm ba phần thắm, chín mười phần thương.
DCNTB II 98
2. Gà đã giục khách anh hùng
Nước non để chữ tương phùng về sau.
HPV 175
3. Gà hồ nấu với măng mai
Chơi nhau một chuyến xem ai được chồng.
NASL II 30a
Xem thêm M 83, 84 N 85
4. Gà khôn gà chẳng đá lang
Gái khôn gái chẳng bỏ làng gái đi.
TCBD I 209
5. Gà kia tốt mã, tốt lông
Đã đem đi chọi giữ lông làm chi.
CDTCM 257
6. Gà lòi đội lột con công
Tưởng rằng mình ngộ đi đông đi dài
Gặp công xóc lại nhập bầy
Công đá xể mặt trầy mày đuổi đi.
TCBD I 508
7. (a) Gà què ăn quần cối xay

Hát đi hát lại tối ngày một câu.

b

VNP1 II 85 VNP7 87

BK a - Gà cò ăn quẩn cối xay HHĐN 47

b - Hát *bảy đêm ngày cũng có* một câu HHĐN

- Hát đi hát lại tối nay một điều VNPS 47b

(b) Gà què ăn quẩn cối xay

Ăn đi ăn lại cối này một câu.

a

TCBD II 481 TNPĐ I 128

BK a - Ăn đi ăn lại cối này *còn đâu* NNPD 60

8. Gà tơ xào với mướp già

Vợ hai mươi mốt, chồng đà sáu mươi

Ra đường chị giễu em cười

Rằng hai ông cháu kết đôi vợ chồng

Đêm nằm tưởng cái gối bông

Giật mình gối phải râu chồng nằm bên

Sụt sùi tủi phận hờn duyên

Oán cha, trách mẹ tham tiền bán con.

CDTCM 198 HT 195

9. Gà về bới nát cỏ sân

Mèo buồn lại chạy kiếm ăn ngô ngoài

Chó nằm hè gặm vỏ khoai

Lợn ngời ủi đất ngậm hơi gầy gò.

TCBD I 326

10. Gá duyên không được thì thôi

Thò tay vô túi rút dao đôi hủ mình.

HHĐN 131

11. Gác chèo ngồi tựa mạn thuyền

Trăng in mặt nước, càng nhìn càng say.

DCTH 104 HT 366

12. Gai trong bụi ai vót mà nhọn
Đạo vợ chồng ai chọn mà cân
Trên trời đã định xây vắn
Xây cho gấp gấp trong lần năm nay.
DCBTT 63
13. Gái Dự Quần¹ đẹp như hoa lí
Trai thanh tân có ý mà theo.
CDTH 26
14. Gái đâu có gái lạ đời
Chỉ còn thiếu một ông Trời không chim. a
HHĐN 131 THQP 11 TNPD I 129 VNP7 94
BK a - Chỉ *thiếu ông Trời là gái* không chim
TCBD I 407
- Chỉ *trừ* có một ông Trời không chim
HT 236 NGCK 166a
- Chỉ còn *có* một ông Trời không chim NNPD 61
Sửa lại: Sau dòng a, THĐQ chấp thêm:
Gái đâu có gái lạ lòng
Chồng chẳng nằm cùng
Nổi giận ùng ùng ném chó xuống ao.
Nbs đã tách ra.
15. Gái đâu có gái lạ đời
Chỉ trừ có một ông Trời không chim
Long Thần, Thổ Địa cũng tìm
Thổ Công, vua bếp cũng chim cả rồi.
NASL II 27a
16. Gái đâu có gái lạ lòng

¹ *Dự Quần*: còn gọi là làng Dừa, xã Xuân Lâm, huyện Tĩnh Gia, tỉnh Thanh Hóa.

Chồng chẳng nằm cùng, nổi giận ùng ùng
ném chó xuống ao

Đến đêm chồng lại lần vào

Vội vàng vác sọt đi chao chó về.

HT 203 TCBD I 254 TNPD II 85

BK + NASL II 1b:

Gái đầu có gái lạ lòng

Chồng chẳng nằm cùng *vất* chó xuống ao

Nửa đêm chồng *mới* lần vào

Vội vàng *lấy* rổ đi chao chó về.

Xem thêm G 29

17. **Gái đầu có gái lạ lòng**
Con vua mà lấy hai chồng làm vua.

TCBD II 541

18. **Gái ðùng hay đến nhà trai**
Mai sau hai vú bằng hai sọ dừa.

NGCK 124b

BK + TNPD I 66:

Con gái chơi với con trai

Rồi sau cái vú bằng hai sọ dừa

+ VNP7 232:

Con gái chơi với con trai

Về sau hai vú bằng hai sọ dừa

+ NNPD 34:

Con gái chơi với con trai

Về sau cái vú bằng hai sọ dừa

19. **Gái ðương xuân đi chợ hạ**
mua con cá thu về chợ hã còn ðông

Ai nói với anh rằng em ðã có chồng

Mà tức mình ðổ cá xuống sông anh về?

- Gái nước Nam buôn hàng thuốc bắc
 Trai Đông sàng cảm động niềm tây
 Tai anh nghe có đôi ba chồn xe dây
 Anh tức mình đổ cá thử mẹ thầy ăn chi?

DCBTT 213 - 214

20. Gái khôn tránh khỏi đòn đưa
 Trai khôn tránh khỏi vợ thừa người ta.
 ĐNQT 114a LHCD 52a NASL II 10a NNPD 61
 TCBD I 610 TNPĐ I 129
21. Gái liệt nữ dám đầu hai dạ
 Đấng thuyền quyên đầu dám hai lòng
 Nợ duyên em giữ vẹn, khỏi vòng cười chê.
 TCBD I 508

22. Gái mà chi, trai mà chi a
 Sinh ra có nghĩa có nghì là hơn. b
 TCBD I 610 TCBD III 475
 VNP1 I 145 VNP7 307
 BK a - Gái làm chi, trai làm chi TNPĐ I 129
 - Trai mà chi, gái mà chi HT 210
 b - Sinh ra có ngãi có nghì thì hơn TNPĐ I
 - Sinh ra có nghĩa có nghì thì hơn NNPD 60

Xem thêm M 819

23. Gái một con trông mòn con mắt
 Gái hai con, con mắt liếc ngang
 Ba con cổ ngẳng răng vàng
 Bốn con quần áo đi ngang khét mù
 Năm con tóc rối tổ cu
 Sáu con yếm trệt, váy dù vắn ngang.
 CDTH 80 HT VNP7 105

24. Gái này là gái chả vừa

Gái bán vải tấm, gái lừa vải con
 Gái này là gái chả non
 Gái lường chợ Quán, gái buôn chợ Cầu.
 TCBD I 562 TCBD II 428, 522 TNPD II 85
 VNP1 II 163 VNP7 105

25. Gái ngoan lấy được chồng khôn
 Như lọ vàng cốm để chôn đầu giường. a
 NASL II 3a
 BK a - Như *đĩnh* vàng cốm để chôn đầu giường
 NASL IV 13b
26. Gái ngoan ơi hỡi gái ngoan
 Lại đây ta đóng song loan ta ngồi
 Song loan ta đã đóng rồi
 Gái ngoan trở lại mà ngồi song loan.
 NASL II 23a
27. Gái phải lòng trai đem cửa về nhà
 Trai phải lòng gái lặn cả cột nhà đem đi.
 NASL II 11a
28. Gái quốc sắc, trai anh hùng hào kiệt
*Lâm trận đồ hà úy tử sanh*¹
 Gái như nàng thiết đáng gái lành
 Trai như Kim Trọng xứng danh sĩ hiền
 Dầu mà anh có xiêu bạt mấy niên
 Anh cũng tìm về chốn cũ kết nguyên phu thê.
 DCNTB II 109
29. Gái sao chồng chẳng nằm cùng a
 Mặt giận lưng vùng ném chó xuống ao. b
 NPGT 6b

¹ *Lâm trận đồ hà úy tử sanh*: vào chiến trận nào ngại chuyện sống chết.

BK a - Gái đầu có gái lạ lòng

Chồng chẳng nằm cùng HHĐN 131 THĐQ 1:

- Gái sao chồng chẳng nằm chung NGCK 99b

b - Nổi giận ùng ùng ném chó xuống ao

HHĐN THĐQ

- Mặt giận ùng ùng ném chó xuống ao

NGCK PTK 17b

Xem thêm G 16

30. Gái sao chồng đánh chẳng chừa
Đi chợ vẫn giữ cùi dứa, bánh đa.

TCBD I 407

31. Gái tơ mà lấy chồng già
Ra đường người ngỡ rằng cha hay chồng.

NGCK 148a

BK NASL II 12b:

Vô phúc lấy phải chồng già
Ra đường người hỏi rằng cha hay chồng?

Xem thêm V 277

32. Gái trai cất giọng đêm hè
Tình ta trắng gió nghiêng về nước non
Sông sâu nước chảy đá mòn
Lòng ta sau trước sắt son không rời.

CDTCM 79

33. Gái trai xầm xì trò trò như cu đôi
Chiều xanh trải xuống mà ngồi
Em ơi! xích lại cùng tôi kéo buồn
Chiều chiều bước xuống ghe buồn
Sóng bao nhiêu gợn, dạ em buồn bấy nhiêu
Cánh buồm gió thổi hiu hiu

Nước mắt ra chầm chậm, mũi dây lưng điều không khô
Thảm với sầu không biết chừng mô.

VNP7 211 - 212

34. Gan khô ruột thắt chín từng

Em nấu nướng phụ mẫu cầm chừng đợi anh.

DCBTT 263

BK CHG 28:

Gan teo ruột thắt chín từng

Em ơi! Em nấu nướng phụ mẫu cầm chừng đợi anh.

35. Gan vàng chẳng cắt mà đau

Cách em một phút ruột ràu như dưa.

VNP7 206

36. Gánh cực mà đổ lên non

Cong lưng mà chạy, cực còn theo sau.

a

CVPD 14 TNPĐ I 129 VNP7 330

BK a - Còng lưng mà chạy cực còn theo sau.

HT 252 TCBD II 455 VNP 1 II 17

37. Gánh nặng mà đi đường vòng

Tuy rằng không gánh nhưng lòng cũng thương

Gánh nặng mà đi đường dài

Để anh gánh đỡ một vai nên chồng

a

- Gánh thì chị lại trả công

Mặt em chẳng đáng là chồng chị đâu!

b

HHĐN 173 TCBD I 210

BK a - CDTCM 79 chỉ ghi đến hết dòng này

b - Mặt em chẳng đáng làm chồng chị đâu THĐQ 9

38. Gánh vàng đi đổ sông Ngô

Đêm đêm tư tưởng đi mò sông Thương

a

NASL I 18b VNPS 64b

BK a - Đêm đêm mơ *tưởng* đi mò sông *Tương* CVPD 6
 - Đêm *nằm* mơ *tưởng* đi mò sông *Thương* QPHT 11b

Xem thêm Đ 934

39. Gáo vàng đem múc giếng tây a

Khôn ngoan cho lắm tớ thầy người ta. b

CVPD 8,16 HHĐN 110 HT 257 NASL I 55a
 NASL IV 5b VNPS 19b

BK a - Gáo *đồng* múc nước giếng nước tây

TCBD I 407, 508 TNPD I 129

- Gáo vàng *múc* nước giếng tây bk TNPD I

- Gáo vàng *mà* múc giếng tây DCNTB II 165

b - Khôn ngoan *chẳng* kéo *cơm* thầy *cơm* cô bk TNPD I

- Khôn ngoan cho lắm *tớ* *đầy* người ta DCNTB II

40. Gạo chợ một tiền mười thưng a

Mẹ con nhịn đói vì chưng không tiền. b

HT 251 NNPD 61 TCBD II 455 TNPD I 129
 VNP1 II 17 VNP 7 330

BK a - *Gạo* *thời* một tiền mười thưng

NASL III 28a NASL IV 59a

- *Một* *tiền* là *chín* *mười* *thăng* ANPT 8b

- *Một* *đồng* là *chín* *mười* *thăng* ĐNQT 83b

- *Một* *tiền* là *chín* *mười* thưng bk NNPD 76 TNPD I 202

b - Mẹ con *chết* đói vì chưng không tiền NASL III NASL IV

- *Để* con nhịn đói vì chưng không tiền TNCD 98

- Mẹ con nhịn đói *bởi* chưng không tiền ANPT

41. Gạo chợ Nguyễn ai đong cho xiết

Gái làng Đoài ai biết cho thông.

CDTH 40

42. Gạo đâu mà nấu nồi mười

Tiền đâu mà cưới được người làng Khoai.

CDTH 36

43. Gàu lành ai nữ trét chai
Gái hư chồng để, khoe tài nổi chi?

HHĐN 131

44. Gàu vàng mà mức giếng tiên
Chế vô bình ngọc, kết duyên tam tòng.

DCNTB II 52

45. Gắng công kén hộ cốm Vòng¹
Kén hồng Bạch Hạc² cho lòng ai vui.

CDHN 104 VNP7 123

46. Gặp anh đáng lẽ không chào
Nhớ tình xưa nghĩa cũ, dạ làm cao không đành.

DCBTT 117

47. Gặp anh đây em hỏi giao hoà
Thương em anh có tưởng đến mẹ già em không?

DCBTT 120

48. Gặp anh, em đố mấy lời
Gì cao hơn núi, gì dài hơn sông?
Cái gì ăn lại no lòng?
Cái gì hồng hồng ăn lại đỏ môi?
Cái gì hay ngáp hay ngồi?
Cái gì cầm quạt đứng chơi võ đầu?
Cái gì mà nhỏ như sâu?
Cái gì đội đầu, gì lại kéo quân?
Cái gì ngái³ lại nên ngun?⁴

¹ *Vòng*: là làng Dịch Vọng huyện Từ Liêm, Hà Nội, chuyên làm nghề cốm nổi tiếng gọi là cốm Vòng. Đúng ra tên Vòng chỉ toàn tổng Dịch Vọng tức là tổng Vòng xưa kia.

² *Bạch Hạc*: tên một huyện ở tỉnh Phú Thọ cũ có giống hồng ăn quả nổi tiếng được gọi là hồng Bạch Hạc hay Hồng Hạc.

³ *Ngái*: xa, vắng.

⁴ *Ngun*: gần.

Cái gì rất gần mà lại nên xa?
Cái gì có quả không hoa?
Cái gì lấm cánh nở ra đầy cành
Cái gì mà lại có bành?
Cái gì một mình mà lại có ang?
Cái gì mà lấm quân quan?
Cái gì nên đàn, gì lại nên say?
Cái gì ăn với trầu cay?
Cái gì thấp thoáng đợi ngày xe duyên?
- Tiện đây anh giảng mấy lời
Trời cao hơn núi, bể dài hơn sông!
Hạt cơm ăn lại no lòng
Miếng trầu hồng hồng ăn lại đỏ môi
Bà cốt hay ngáp hay ngồi
Nhà trò cầm quạt đứng chơi võ đầu
Hạt tiêu mà nhỏ như sâu
Cái nón đội đầu, đèn lại kéo quân
Tình kia ngái lại nên ngưng
Có lúc nên gần lúc lại nên xa
Cây sung có quả không hoa
Hoa đào lấm cánh nở ra đầy cành
Con voi mà lại có bành
Con lợn một mình lại có cái ang
Kẻ Chợ¹ đi lấm quân quan
Kèn thổi nên đàn, rượu uống nên say
Vỏ quế ăn với trầu cay
Đôi ta thấp thoáng đợi ngày xe duyên.

DCTH 171 - 172

¹ *Kẻ Chợ*: người ở đô thị.

49. Gặp anh em nở nụ cười
Vắng anh em lại giọt vui giọt đầy.
CDTCM 31
50. Gặp anh giữa chợ, bờ ngõ khó chào
Muốn nghiêng tai nói nhỏ, nước mắt rào như mưa.
DCBTT 121
51. Gặp anh giữa đôi đường trơn
Lấy chi mà trả công ơn anh chừ.
DCBTT 230
52. Gặp anh hỏi thiệt đôi lời
Ai đào sông cho cá lội, ai bẻ nạng chống trời
cho chim bay.
DCBTT 122
53. Gặp anh không ăn cũng no
Đau đầu cũng nhẹ, hen ho cũng lành.
CDTCM 31
54. Gặp anh không nở phân trần
Ruột đứt từng chặng, gan bầm tới tim.
DCBTT 261
55. Gặp anh sao em chẳng hỏi chẳng chào
Hay em đã có chốn sang giàu hơn anh
- Tối tắm em biết mít là gai
Biết quen hay lạ, biết ai mà chào.
DCNTB I 139
56. Gặp chàng giữa hội dò đông
Quân hồi trống giục, nói không hết lời.
HPV 126
57. Gặp cơn trời đất thanh nhàn

Tấm lòng hồ thi¹ bằng ngàn vui chơi.

DCNTB II 98

58. Gặp đây anh hỏi thực nàng
Còn không hay đã đá vàng cùng ai?
Còn không để chúng anh chờ
Hay là đã có nơi nhờ thì thôi.

CDTCM 80

59. Gặp đây, anh hỏi thực nàng
Tre non đủ lá đan sàng được chưa?
- Chàng hỏi thì thiếp xin thưa:
Tre non đủ lá đan chưa được sàng
Ngoài chợ có thiếu gì dang
Mà chàng lại nỡ đan sàng tre non?
Đan sàng có gốc tre già
Tre non đủ lá được là bao nhiêu.

CDTCM 130

Xem thêm Đ 440, 514

60. Gặp đây anh nắm cổ tay
Anh hỏi câu này, nàng nói làm sao:
Cái gì là mạn là đào
Cái gì là ngãi tương giao ở đời?

CDTCM 80

61. Gặp đây anh nắm cổ tay
Buông ra, em nói lời này thở than
Châu Trần chớ vội bắc ngang
Xa xôi vượt mấy ngày đàng nên quen
Tơ hồng chỉ thắm là duyên
Dẫu bao giờ gặp thì nên bấy giờ.

CDTCM 114

¹ *Hồ thi*: cung tên. Hồ thi chỉ chí tung hoành của nam nhi.

62. Gặp đây anh nói anh thương
Đến khi vắng mặt vấn vương nơi nào?
DCNTB II 53
63. Gặp đây ăn một miếng trầu
Chẳng ăn cầm lấy cho nhau bằng lòng
Trầu này em chỉ có công
Từ vua đến chúa còn dùng nữa ta!
Ngoài xanh trong trắng như ngà
Vua quan cũng trọng, Phật Bà cũng yêu
Ăn trầu có ít, có nhiều
Rồi ra ta sẽ có chiều thở than
Bổ công vượt bể, băng ngàn
Bổ công, bổ sức tay mang khăn trầu.
CDTCM 141
64. Gặp đây ăn một miếng trầu
Mai ra đường cái gặp nhau ta chào
Miếng trầu, của chả là bao
Chỉ mong đông liễu, tây đào gần nhau.
CDTCM 80
Xem thêm G 69
65. Gặp đây, em xơi miếng trầu
Gọi là tứ giải mấy câu tự tình
Xin em đừng có cậy mình
Một mai quá lứa xuân xanh hết thì.
CDTCM 79
66. Gặp đây hỏi khách má đào
Còn không hay đã nơi nào xứng cân?
Gặp đây hỏi khách Châu Trần
Còn không hay đã Tấn Tần cùng ai?

Gặp đây hỏi khách Chương Đài
 Còn không hay đã có ai vin cành?
 Gặp đây hỏi khách xuân xanh
 Có nên thì nói cho tình được hay.

CDTCM 130

67. Gặp đây thiệp giã ơn chàng
 Chàng giã ơn thiệp, đôi đàng giã nhau.

CDTCM 31

68. (a) Gặp em anh hỏi câu này
 Ngày xưa em trắng sao rày em đen?
 Hay em lấy phải chồng hèn
 Tham công tiếc việc nên đen thế này?

DCTH 162

(b) Anh cầm cổ tay, anh chỉ cổ tay
 Ngày xưa em trắng sao rày em đen
 Bởi chưng em lấy chồng hèn
 Mò cua bắt ốc em đen thế này

NASL II 9a

Xem thêm T 1641

69. Gặp em ăn một miếng trầu
 Gọi là nghĩa cũ về sau mà chào
 Miếng trầu đã đặng bằng bao a
 Muốn cho đông liễu tây đào là hơn
 Miếng trầu kể hết nguồn cơn
 Muốn xem đây đây thiệt hơn thế nào
 Miếng trầu là nghĩa tương giao
 Muốn cho đây đây duyên vào hợp duyên. b

HHĐN 234 TCBD I 143 TCBD II 331

BK a - Miếng trầu *bao* nặng bằng bao NGCK 126a

- Miếng trầu đã nặng là bao THĐQ 14

b - Muốn cho đây đây duyên vào một duyên NGCK

Xem thêm G 64

70. Gặp em giữa chốn dò đưa
Trách trời tội tối, phân chưa hết lời.
DCNTB II 98
71. Gặp em giữa chốn vườn đào
Kẻ giàu, người khó làm sao nên tình?
- Thế gian chuộng của, chuộng tài
Em đây chuộng nghĩa chẳng nài giàu sang.
DCTH 176
72. Gặp em giữa ngã ba đàng
Chợ xa nhà ngái¹ lữ làng trầu cau.
DCBTT 230
73. Gặp em như cá gặp môi
Đặng, không, anh cũng giống một hồi cùng em.
DCNTB II 98
74. Gặp em thì gặp cho lâu
Đừng gặp một tí thêm sầu lòng em.
HPV 126
75. Gặp lúc trăng thanh gió mát
Mái chèo lúc nhật lúc khoan
Ai xui cho anh gặp mặt nàng
Thương ai nên mối lòng vàng héo don.
DCNTB II 120
76. Gặp lúc trăng thanh gió mát
Thú nào vui bằng thú hát huê tình
Này bạn mình ôi!

¹ Ngái: xa, vắng.

Trời xui hội ngộ hai đứa mình kết duyên.

HHĐN 173

BK DCNTB I 102:

Gặp lúc trăng thanh gió mát

Thú vui nào bằng thú hát huê tình

Này bạn mình ơi!

Trời xui hội ngộ hai đứa mình gặp nhau.

77. Gặp lúc trăng thanh gió mát
 Thú nào vui bằng thú hát huê tình?
 Này bạn mình ơi!
 Trời xui hội ngộ hai đứa mình kết duyên
 Sông sâu sóng bủa lảng cò
 Thương anh vì bởi câu hò có duyên
 Làm thơ chẳng biết cậy ai đem
 Cậy con chim nhận nó đem cho mình
 Mình đau tương tư
 Tôi vái cho mình
 Vái cho mình mạnh vô đình cúng heo
 Mình vái rồi, tôi lại vái theo
 Vái cho lành mạnh vô đình cúng heo
 Mình vái rồi, tôi lại vái theo
 Vái cho lành mạnh mấy heo chẳng cần
 Phải gần năm ngoái thì gần
 Năm nay vái miễn cúng thần cũng xa.

HMN 10

78. Gặp mặt anh đây cũng muốn kết làm phu phụ
 Chẳng hay anh còn vợ cũ anh kia?

DCBTT 129

BK CHG 13:

Gặp mặt anh đây em cũng muốn kết *gia cư ngụ*

Chẳng hay anh còn vợ cũ anh *xưa*?

79. Gặp mặt anh đây em quên hỏi quên chào

Hay là em có nơi nào bỏ anh?

Thỏ giỡn trắng như sơn băng thủy kiệt

Anh có bỏ nàng nhật nguyệt xét soi.

HHĐN 234 TCBD I 457

80. Gặp mặt em dưới thủy trên thuyền¹

Hỏi thăm phụ mẫu song toàn hay không?

HHĐN 173 TCBD II 294

81. Gặp mặt em đây anh chẳng dám chào

Sợ cha mẹ hỏi thằng nào biết con?

HHĐN 173

82. Gặp mặt em đây, anh muốn vầy duyên hai họ

Sợ bụng em còn so đo thấp cao.

CHG 11 DCNTB I 197

83. Gặp mình giữa đám ruộng vuông

Lời phân chưa hết, nước mắt tuôn dậm đàng.

a

DCNTB II 98

BK a - Lời phân chưa hết, nước mắt tuôn *hai hàng*

TCBD II 274

84. Gặp mình ta đổ chuyện vui

Cái chi mà chát, cái chi mà nông?

Cái chi mà ở dưới sông?

Cái chi trên đồng, chi ở rừng xanh?

Cái chi mà lại tu hành?

Cái chi mà ở một mình lấm con?

Cái chi mà lại tròn tròn?

¹ *Thoàn*: thuyền (Tiếng địa phương).

Cái chi đẹp giòn, chi để cầm tay?
 Mình ơi! mình giảng ta hay
 Mình mà giảng được, ta nay theo về
 - Mình đố ta giảng cho nghe
 Cau kia thì chát, vôi kia thì nông
 Thuyền bè thì ở dưới sông
 Lúa mạ trên đồng, hươu vượn rừng xanh
 Bà vãi mà lại tu hành
 Gà mái một mình mà chín mười con
 Cái gương mặt nguyệt tròn tròn
 Cái nón đẹp giòn, cái quạt cầm tay
 Ta đà giảng được mình hay!
 Mình đà nghe hết, mình nay thế nào?

DCTH 170 - 171

85. Gặp nàng anh nắm cổ tay
 Anh yêu vì nét, anh say vì tình
 Thiên hạ lắm kẻ giàu, xinh
 Nhưng duyên chẳng thuận, nhưng tình chẳng ưa
 Đây, đây xứng đáng cũng vừa
 Xin đừng kén chọn lọc lựa nơi nao
 Mẹ già mỗi tuổi mỗi cao
 Thấy em lơ lửng ra vào anh thương
 Mỗi người nay ở mỗi phương
 Mỗi nhà mỗi việc, nhiều đường thanh vân
 Xin đem chỉ Tấn tư Tần
 Kết duyên loan phượng một lần tao khang.

CDTCM 152 - 153

86. - Gặp nhau anh muốn tỏ tường
 Xin nàng cho biết quê hương nơi nào?

- Chàng hỏi em phải nói ra
 Bắc Ninh là tỉnh, huyện nhà không sai
 Em nay là gái nữ hài
 Gia Lâm là huyện chẳng sai đó mà
 Kim Sơn tên gọi tổng nhà
 Tô Khê là xã chàng mà biết không?
 Em nay là gái má hồng
 Nhà em xóm lẻ, rặng vông giao liền.
 VNP7 400 - 401

87. Gặp nhau chỉ có một lần
 Bạn xây lưng bạn, không biết phân trần với ai.
 DCBTT 269

88. Gặp nhau đây ăn miếng trầu xanh
 Chả ăn cầm lấy cho anh bằng lòng.
 HPV 126

89. Gặp nhau đây đâu phải điều trắng gió
 Xin hỏi một lời đã có chồng chưa
 Xin hỏi cô một lời cô cứ thật phân qua
 - Quê em đây chính nơi Trang Lãn
 Thung huyên¹ sớm dời nên muộn cảnh chồng con
 Anh cố hỏi nần, em xin thật phân qua.
 DCBTT 311

90. Gặp nhau đây hội ngộ tương phùng
 Gái thuyền duyên đang lạ, trai anh hùng chưa quen.
 DCBTT 121

91. Gặp nhau đây khôn hỏi lẽ chào
 Hai tay nghiêng nón, nước mắt trào như mưa
 Ôi người tình cũ ngày xưa

a

¹ *Thung huyên*: cha mẹ.

Dẫu có xa nhau đi nữa, cũng đợi đón đưa đôi lời.

bk a - *Nhìn nhau lưng lẻo, nước mắt trào như mưa*

DCBTT 101

92. Gặp nhau đây là ngãi đá vàng

Miếng trầu kết ngãi đa mang sự tình.

HPV 106

93. Gặp nhau đưa một miếng trầu

Chẳng ăn cầm lấy cho nhau bằng lòng

Miếng trầu đã nặng như chì

Ăn thì đã vậy lấy gì trả ơn.

NGCK 184b

94. Gặp nhau giữa bãi cát dài

Trầu tằm nở có, trầu bài cũng không.

DCBTT 271

95. Gặp nhau giữa cánh đồng này

Bốn mắt liếc lại, lông mày đưa ngang

Bây giờ được thở được than

Bắt con chim đậu, bỏ đàn chim bay

Bây giờ anh nắm được tay

Anh yêu vì nết, anh say vì tình.

CDTCM 114

96. Gặp nhau giữa cánh đồng này

Cái mắt anh liếc, lông mày đưa ngang

Ai làm cho phượng lìa loan

Đang tay mà bẻ kim vàng làm đôi

Ai làm cho nước chảy xuôi

Cho chim lìa tổ, cho tôi lìa chàng.

CDTCM 114

97. Gặp nhau giữa đường vắng thì chào

Gặp nhau giữa chợ lao xao xin đừng.

DCBTT 121

98. Gặp nhau giữa quăng đồng này
Bốn mắt liếc lại, lông mày đưa ngang
Gặp nàng, anh mới thở than
Chơi huê từ thửa huê còn đang xuân
Đôi ta sống mãi cõi trần
Một năm chỉ có vài lần gặp nhau.

CDTCM 114

99. Gặp nhau giữa quăng đường này
Xóm làng thì ngái, mẹ thầy thì xa
Lấy ai định liệu cho ta?
Mặt lại nhìn mặt, tay đà cầm tay.

CDTH 87

BK DCTH 93:

Gặp *em* giữa *chốn* *đò* này

Anh em thì *vắng* mẹ thầy thì xa

Lấy ai định liệu cho ta?

Mặt *đà* nhìn mặt, tay *đà* cầm tay.

100. Gặp nhau khó hỏi, lỡ trông
Lỗi đành chịu lỗi, chào không dám chào.

DCBTT 264

101. Gặp nhau một chút nên duyên
Xin mời bên đó cất lên cùng hò.

DCNTB I 105

102. Gặp nhau ở ngã ba Sinh
Anh xuôi em ngược đem tình nhớ thương.

DCBTT 230

103. Gặp nhau ở ngã ba Sòng

Anh xuôi em ngược đem lòng nhớ thương.

DCBTT 230

104. Gặp nhau từ bến Đại Đồng a

Quên nhau hay đã có chồng mà quên.

ANPT 15a

BK a - Gặp nhau từ *phố* Đại Đồng QPHT 20a

105. Gặp nhau từ bến Phú Nhi

Chẳng đi thì nhớ đi thì luống công.

ANPT 15a QPHT 20a

106. Gặp nhau từ bến Phú Nhi

Chẳng đi thì nhớ, đi thì uổng công a

Gặp nhau từ bến Đại Đồng

Quên nhau hay đã có chồng mà quên?

CDTCM 80 TCBD II 522 TNPD II 85

VNP1 II 163 VNP7 127

BK a - Chẳng đi thì nhớ, đi thì *luống* công NGCK 115b

107. Gặp nhau trao tặng khăn tay

Mong em cầm lấy đợi ngày kết duyên.

HPV 126

108. Gặp tôi, không hỏi, không chào

Hay là bạn có chốn nào phụ anh?

TCBD I 457

109. Gặt rồi đóng rạ chợ vợ

Xẹo xiên trơ gốc lơ thơ như chợ chiều

Em với anh một mền hai yêu

Đồng không chẳng quản, chợ chiều cũng không quên.

DCBTT 82 HT 418

110. Gấm mình chưa mấy xuân thu

Sầu vương đã chịu, oán thù đã mang.

DCBTT 233

111. Gắm trong thế sự nực cười, a
 Một con cá lội nhiều người buông câu. b
 CHG 1
 BK NNPD 61:
 Gắm xem thế sự nực cười,
 Một con cá lội mấy người buông câu.
112. Gần chùa chả được ăn xôi
 Gần nàng chả được sánh đôi cùng nàng.
 CDTCM 32
113. Gần chùa gọi Bụt bằng anh a
 Thấy Bụt hiền lành bố Bụt đi chơi. b
 NNPD 61 TCBD III 185 TNPD I 129
 BK a - Gần chùa gọi Bụt là anh NGCK 170b
 b - Thấy Bụt hiền lành, hạ xuống đất chơi
 ĐNQT 98a LHCD 26a
 - Nghe nói Bụt lành, hạ xuống đất chơi bk TNPD I
 - Thấy Bụt hiền lành, gọi Bụt bằng em NASL IV 14b
 - Trông thấy Bụt lành công Bụt đi chơi NGCK
114. Gần chùa phong cảnh mọi đàng
 Ở gần thợ nhuộm vẽ vang mọi màu. a
 ANPT 10a NGCK 113b NNPD 61 PTK 14a
 TCBD III 475 TNPD I 129
 BK a - Ở gần thợ nhuộm vẽ vang muôn màu NPNN 13a
 - Ở gần thợ nhuộm vẽ vang mọi bề QPHT 39b
 Sửa lại: + Mỗi đàng, mỗi màu PTK = mọi đàng, mọi màu
 + Sau dòng a, NGCK ghi thêm:
Tay cầm sợi chỉ cái kim
Tay cầm thước lụa đi tìm thợ may.
115. Gần gương, gần lược, năng soi

Ở gần ông lớn, năng coi thuyền rồng.

CDTCM 257

116. Gần nhà mà chẳng sang chơi
 Để em hái ngọn mồng tơ bắc cầu
 Bắc cầu anh chẳng đi cầu
 Để tốn công thợ, để sầu lòng em.

CDTCM 80

117. Gần nhà mà xa cửa ngõ
 Trục trặc nên phải đi quanh
 Một trái đào chín, năm bảy trái lựu xanh
 Nghĩa hơn chi mình xa xuôi ngàn dặm,
 biết có thành hay không?

DCBTT 63

118. Gần nhà, xa ngõ
 Anh đi ngang, anh ngó không rõ
 Anh đi lại, anh ngó cũng nỏ tường
 Tay ai bằng ấu tử, ai gọi nường bằng o.

DCNTB I 89

119. Gần nhà xa ngõ nên khó đi thăm
 Hẹn sang mười bốn, sao rằm chưa sang?

DCBTT 270

120. Gần sông cội mới ngã kê
 Tiếng tăm anh chịu em về tay ai?

CHG 17 HHĐN 173

121. Gần thì chẳng bén duyên cho a
 Xa xôi cách mấy lần đò cũng đi. b

ĐNQT 106b NGCK 104a NPGT 19a

NPNN 4a PTK 19b

BK a - Gần thì chẳng hợp *duyên* cho

HT 185 LHCD 40a TNPD I 129 VNP7 249

- Gần thì chẳng đẹp *duyên* cho TNCD 98

b - Xa xôi cách mấy lần dò cũng *theo* LHCD 42b

NNPD 61 TNPĐ I VNP7

- Xa xôi cách mấy *chuyên* dò cũng *theo* THQP 4b

Xem thêm B 7 và Y 45

122. Gần thời chẳng hợp *duyên* cho
Xa xôi cách mấy lần dò cũng đi
Bác mẹ cấm đoán em chi
Để em sắm sửa em đi lấy chồng.

NASL II 14a

123. Gần thì rầy viếng, mai thăm
Xa xôi cách trở một năm vài lần.

NNPD 61 TCBD I 611 TNPĐ I 129

124. Gần xa nao nức tung bùng
Vào chùa Quan Thượng¹ vui bằng động tiên
Lầu chuông gác tía đôi bên
Trông ra chợ Mới, Tràng Tiền kinh đô
Khen ai khéo họa địa đồ
Sau lưng Đồn Thủy trước hồ Hoàn Gươm
Cho nên lịch sự trăm đường
Trong xây chín giếng ngoài tường lục lăng
Tổ mùi cửa động tầng tầng
Điện vàng tòa ngọc chất tầng như nôm
Đức trì phơi tỏ màu sen
Thập phương chư Phật ngồi trên đủ mười
Dạo xem cảnh trí khắp rồi

¹ *Chùa Quan Thượng*: chùa Liên Trì do Nguyễn Đăng Giai (thường gọi là Thượng Giai) tổng đốc Hà Ninh (Hà Nội, Ninh Bình) làm năm 1846. Sau Pháp phá chùa để xây nhà bưu điện và phủ thống sứ. Hiện còn lại cái tháp ở giữa cửa chùa sát Hồ Gươm gọi là tháp Liên Trì. Chùa này còn gọi là chùa Cửu Tinh (trong chùa có chín cái giếng) hay là chùa Quan Thượng (chỉ tổng đốc Giai).

Hành lang đường hậu các nơi rõ ràng
 Kẻ thanh lịch, khách quan sang
 Vào chùa lễ Phật mọi đàn vui xem
 Xem rồi mến cảnh vui chiền
 Lòng trần rũ sạch nhờn nhờn ra về
 Bước ra hòn đá xanh ghê
 Nhìn xem phong cảnh chẳng muốn về làm chi.

NGCK 128a

BK + TNCD 115:

Gần xa *náo* nức tung bùng
 Vào chùa Quan Thượng xem bằng động tiên
 Lầu chuông *gác* trống đôi bên
 Trông ra chợ Mới Tràng Tiền Kinh Đô
 Khen ai khéo họa địa đồ
Trước sông Nhụy Thuỷ sau hồ Hoàn Gươm
Phong quang cảnh trí trăm đường
 Trong xây chín giếng ngoài tường lục lạng
 Rõ mười cửa động *tung* bùng
 Đèn vàng nhà ngọc chất *bằng* như nê
 Đúc trì phơi tỏ màu sen
 Thập phương chư Phật ngồi trên đủ mười
Qua xem Tam bảo xong rồi
 Hành lang nhà hậu các nơi rõ ràng
 Kẻ thanh lịch, khách *quyên* sang
 Vào chùa lễ bái mọi đàn vui xem
Ai ai mộ cảnh vui *thiên*
 Lòng trần rũ sạch nhờn nhờn ra về
 Bước *lên* hòn đá xanh rì
 Nhìn xem phong cảnh chẳng muốn về *nữa* đâu

+ CDHN 15 - 16:

Gần xa nào nước tung bùng a

Vào chùa Quan Thượng xem bằng động tiên

Lầu chuông gác *trống hai* bên

Trông ra chợ Mới, Tràng Tiền kinh đô

Khen ai khéo họa địa đồ

Sau lưng *Nhị* Thủy, trước hồ Hoàn Gươm b

Phong quang cảnh trí trăm đường

Trong xây chín giếng, ngoài tường lục lãng

Rõ mười cửa động *tung bùng* c

Đền vàng tòa ngọc *chật* từng như nê d

Dục trì phơi tỏ màu sen

Thập phương chư Phật ngồi trên đủ mười

Dạo xem *Tam* bảo khắp rồi

Hành lang, *nhà* hậu *khấp* nơi rõ ràng

Kẻ thanh lịch, khách quyền sang

Vào chùa lễ *bái* mọi đường vui xem

Ai ai mến cảnh vui thiên

Lòng trần rũ sạch nhờn nhờn ra về

Bước ra hòn đá xanh *rì*

Nhìn xem phong cảnh chẳng muốn về *nữa* đâu.

bk CDHN:

a - Gần xa *nô* nước tung bùng

b - Sau lưng *Đôn* Thủy, trước hồ Hoàn Gươm

c - Rõ mười cửa động *rõ ràng*

d - *Đền* vàng *gác* ngọc *chật* từng như nê

+ HT 131:

Gần xa *nô* nước tung bùng

Vào chùa Quan Thượng xem bằng động tiên

Lầu chuông, gác trống hai bên
 Trông ra chợ Mới, Tràng Tiền kinh đô
 Khen ai khéo họa địa đồ
 Sau lưng Nhị Thủy, trước hồ Hoàn Gươm.
Phong quang cảnh trí trăm đường
 Trong xây chín giếng, ngoài tường lục lãng
Rõ mười cửa động *tưng bừng*
 Đèn vàng tòa ngọc chất *tùng* như nôm
Dục trì phơi tỏ màu sen
 Thập phương chư Phật ngồi trên đủ mười
 Đạo xem *Tam bảo* khắp rồi
 Hành lang *nhà* hậu, *khấp* nơi rõ ràng
 Kẻ thanh lịch khách *quyền* sang
 Vào chùa lễ *bái*, mọi *đường* vui xem
Ai ai mến cảnh vui *thiên*
 Lòng trần rũ sạch *lâng lâng* ra về.

125. **Gập ghềnh đường hẹp cheo leo**
Đừng chộ hồ sen cạnh em coi bèo làm hơn.

HPV 126

126. **Gập ghềnh hòn đá cheo leo**
Biết đâu quân tử mà gieo mình vào.

NGCK 95a TCBD I 210

Xem thêm N 599

127. **Gập ghềnh nước chảy qua đèo** a
Bà già tấp tểnh mua heo cưới chồng. b

ĐNQT 85a LHCD 6b

BK a - Rung rinh nước chảy qua đèo DCNTB I 210 HT 188
 - Rập rềnh nước chảy qua đèo TCBD I 431 TNPD I 255
 - Rung rinh nước chảy trên đèo bk TCBD I

- Rập rình nước chảy qua đèo VNP7 292

b - Bà già lật đật mua heo cưới chồng bk TCBD I

- Mẹ già tấp tểnh mua heo cưới chồng ANPT 19b

- Bà già chộn rộn mua heo lấy chồng DCNTB I

Xem thêm L 324

128. Gập nghênh nước chảy qua đèo a

Ngựa xô xuống bến thuyền chèo lên non. b

NNPD 61

TCBD I 508 TNPĐ I 129

BK a - Rung rinh nước chảy lên đèo CVPĐ 20

- Rung rinh nước chảy qua đèo DCNTB I 210

DCNTB II 82

- Rung rinh nước chảy ngang đèo ĐNQT84b

LHCD 6a THQP 6b

- Mênh mông nước chảy qua đèo NASL I 18b

b - Ngựa đua dưới biển thuyền chèo trên non CVPĐ

- Ngựa xô xuống bến, thuyền trèo trên non DCTH 89

- Ngựa xô xuống biển, thuyền chèo lên non

HHĐN 49 NASL I VNP 1 II 116

- Ngựa xô xuống biển, thuyền trèo lên non VNP 7 521

- Ngựa chạy xuống biển thuyền chèo lên non DCNTB I

- Ngựa đua xuống biển thuyền chèo lên non DCNTB II

- Ngựa đua dưới bến thuyền chèo trên non

ĐNQT LHCD THQP

129. Ghe anh lui về Gia Định,¹ em thọ bệnh đau liên

Không tin anh hỏi lại xóm giềng có không.

TCBD I 145

¹ *Gia Định*: vùng đất có trung tâm là thành phố Hồ Chí Minh, diện tích thay đổi, có khi sáu tỉnh Nam Kỳ, có khi là một tỉnh hoặc một phủ. Gia Định cũng là tên gọi của thành do Nguyễn Ánh xây 1790.

130. Ghe anh mỏng ván, bóng láng ngọn chèo
Xin anh bớt ngọn, xả lèo đợi em.
DCNTB I 197
BK HHĐN 234:
Ghe anh mỏng ván, bóng láng nhẹ chèo
Xin anh bớt ngọn xả lèo chờ em.
131. Ghe anh nhỏ mũi trắng lườn
Ở trên Gia Định xuống vườn thăm em.
HHĐN 174
132. Ghe bầu dọn dẹp kéo neo
Mấy chú bạn chèo bắt cái hò hoan.
HHĐN 84 - 85
133. Ghe bầu trở lái về đông,
Con gái theo chồng bỏ mẹ ai nuôi
- Mẹ tôi đã có người nuôi
Tôi theo chú lái cho xuôi một bề.
CHG 19
Xem thêm T 715, 771
134. Ghe bầu trở lái về đông
Làm thân con gái thờ chồng nuôi con.
HHĐN 234 TNPD I 129
135. Ghe lên, ghe xuống dầm dề
Sao em không gửi thơ về thăm anh
Xem mây có cặp rồng xanh
Thương mình thao thức, đêm năm canh khóc rờn
Thỏ giỡn trăng thỏ lại mắc vòng
Mình có lâm nơi sanh tử, vắng loan phòng riêng tôi.
TCBD IV 33
136. Ghe lui khỏi bến còn dầm

Người thương dầu vắng chỗ nằm còn đây. a

DCNTB II 20

BK a - Người thương đi vắng sao chỗ nằm còn đây

TCBD IV 42

137. Ghe lui thì bạn nhỏ sào
Anh còn bịn rịn, nước nào anh lui.

CHG 2 DCNTB I 197

138. Ghé vô thăm chút mẹ già
Dầu gần cũng nghĩa, dầu xa cũng tình.

DCNTB II 155

139. Ghét trai nấu cháo vệt le
Nấu canh đồ đãi, nấu chè đồ đen.

NASL II 12a

Xem thêm T 883

140. Gia bản trí tuệ không bản
Gia bản trí tuệ tảo tần của ra.

DCBTT 223

141. Gia Lâm có đất Cổ Bi¹
Muôn đời cảnh đẹp còn ghi rành rành
Chín mươi chín núi chung quanh
Ổng giữa hồ tả, bên thành hồ sen
Cửa tả, cửa hữu, cửa tiền
Ngũ hồ tam đảo ở trên Trâu Quì
Cầu Lòn đường cái quan đi
Hậu miếu, hậu phủ còn ghi rõ truyền
Này điện Cần Chánh Kính Thiên
Voi đá, sấu đá hai bên sân rồng

¹ *Cổ Bi*: tên xã thuộc huyện Gia Lâm, Hà Nội. Cổ Bi từ trước vẫn nổi tiếng là có kiểu đất đế vương, vì có nhiều gò đồng rải rác ở khu vực này (những gò đồng này có một số gần đây được phát hiện là mộ cổ thời Bắc thuộc).

Lại thêm hổ đá ngự phòng
 Đủ nền dinh thự khắp trong nội thành
 Tương truyền đây đất đế kinh
 Bao nhiêu cảnh đẹp lòng danh trong ngoài.

CDHN 33 - 34

142. Già nhưng già dẻo già dai
 Già gãy chân chông, già sai chân giường.

NASL II 35b

143. Già thì mỗi tuổi mỗi hèn a
 Giang sơn phó giả liền em sau này. b

ĐNQT 85a LHCD 6b

BK a - Già thì *mọi sự mọi* hèn NNPD 61 TCBD III 475 TNPD I 136
 - Già *nên mọi sự đều* hèn DCBTT 294

b - Giang sơn phó *mặc đàn* em sau này NNPD 61

TCBD III TNPD I

- Giang sơn phó *cả đàn* em sau này DCBTT

- Giang sơn phó *trả đàn* em sau này bk TNPD I

- Giang sơn phó giả *lần* em sau này ĐNQT 85a

144. Già thời bế cháu bông con
 Già đâu lại ước cau non trái mùa.

DCBTT 287 NASL II 33b

145. Già thì bế cháu bông con
 Già đâu lại ước cau non trái mùa
 - Già thì lễ Phật đi chùa
 Cau non trái mùa, ai cũng muốn ăn.

CDTCM 270

BK HT 188:

Già thời bế cháu *đỡ* con

Già đâu lại ước cau non trái mùa

- *Già nay ước những của chua*

Cau non trái mùa *già vẫn* muốn ăn.

146. *Giả đi thăm lúa ngoài đồng*
Kẻo mà người đón, người trông, người chờ.
 DCBTT 253
147. *Giả dò bắt ốc hái rau*
Đi ngang qua ngõ thấy nhau kẻo buồn.
 DCNTB II 120
148. *Giả dò bị gậy đi xin*
Coi người bạn cựa có nhìn ta không?
 DCNTB II 120
149. *Giả dò buôn kén bán tơ*
Đi ngang qua ngõ rơi thơ cho chàng.
 TCBD I 143
150. (a) *Giả dò mua kế bán chanh*
Giả đi đòi nợ thăm anh kẻo buồn. a
 CHG 4 HHĐN 131 TCBD I 144
 BK a - *Giả đi đòi nợ thăm anh đỡ buồn* DCNTB I 197
 (b) *Giả dò mua họ bán hành*
Đi ngang qua ngõ thăm anh kẻo buồn. a
 DCNTB I 197
 BK a - *Vô ra chợ Cống thăm anh kẻo buồn* TCBD I 143
151. *Giả dò neo chiếc thuyền tình*
Bạn bè mỗi lái tơ mảnh gấp ghe.
 HPV 102
152. *Giả dò xin một miếng trầu*
Để sau xẻ ván bắc cầu mà sang.
 DCBTT 253
153. *Giả tỉnh say dò lòng thực nữ*

Giã khách qua đàng thử dạ qui nương.

CHG 31

154. Giã anh ở lại, tôi bước ra đi
Mai ngày hội ngộ, ước gì lại được thở than.

DCNTB I 109

155. Giã chàng cho thiệp hồi hương
Kẻo cha mẹ thiệp trăm đường ai bi.

CHG 6

156. Giã nay rồi lại giã mai
Đôi chân tê mỏi “dó” ời vì mày
Seo đêm rồi lại seo ngày
Đôi tay nhức buốt vì mày “giấy” ời.

CDHN 101

157. Giã ơn ai có cây dừa
Cho tôi nghỉ mát đợi chờ người thương.

HHĐN 174

158. Giã ơn ai có cây dừa
Cho tôi nghỉ mát đợi chờ người thương
Giã ơn cây cửu lí hương¹
Hai đứa hai họ, ta thương nhau đời.

DCNTB I 227

159. Giã ơn canh cải nấu gừng
Chẳng ăn thì chớ xin đừng mĩa mai.

TCBD I 562

160. Giã ơn em anh lui kịp nước,
Đạo cang thường² chẳng trước thì sau.

¹ *Cửu lí hương*: một loài cây thuốc nam.

² *Cang thường* (hay *cương thường*): tức tam cương, ngũ thường, đạo lí của Nho giáo. Tam cương là ba mối quan hệ: vua tôi, cha con, vợ chồng. Ngũ thường là năm điều đạo đức của con người: nhân, lễ, nghĩa, trí, tín.*

CHG 22

161. Giã ơn ông núi bà non
Ông bà ở lại, cho con cháu về.

CDTH 66

162. Giã quán nem ai thềm rượu lạt a
Rượu lạt hết rồi, người bạc hết thương.

HHĐN 234

BK a - *Giữa* quán nem ai thềm rượu lạt DCNTB I 198

163. Giàn hoa bể *cạn* nước *đầy*
Cá *vàng* hóa bạc chàng rày đối chi?
- Thuyền tình sao *vấn* sông *sâu*
Tàu *đồng* neo *sắt* gái đâu dám chèo.

HPV 98

164. Giang Cao¹ buôn gạo chợ Keo²
Buôn khoai chợ Nhiễm³ bán rao đường làng
Ngày ngày cấp thúng lên đàng
Kiếm củi rồi mót khoai lang đem về.

CDHN 116

165. Giang san đưa chàng xuống vịnh
Đưa chàng về thọ bệnh tương tư
Em lên ông Tiên Thiêng em hốt một thang thuốc bắc
Em sắc còn lại bảy phân
Xắt ba lát gừng, chồi vô thang thuốc
Miệng tôi vái Hoàng thiên Thánh tổ ông thầy a
Cho anh tôi uống thang thuốc này b
lành mạnh ở đời với em.

¹ *Giang Cao*: tên làng ở phía trên làng Bát Tràng (nay thuộc xã Bát Tràng) huyện Gia Lâm, Hà Nội, bên bờ tay trái sông Hồng.

² *Chợ Keo*: tức là chợ làng Giao Tất (tên nôm là làng Keo) nay thuộc xã Kim Sơn, huyện Gia Lâm, Hà Nội.

³ *Chợ Nhiễm*: có lẽ là làng Nhiễm Dương thuộc huyện Thuận Thành, Bắc Ninh.

HHĐN 268 - 269

BK a - Miệng em vái ông Hoàng thiên Thánh tổ với ông thầy

HMN 41 - 42

b - Cho anh tôi uống thang thuốc này lành mạnh
để ở đời với em HMN

166. Giang san gánh vác một mình

Xa xôi ai có thấu tình chẳng ai?

HHĐN 235 TCBD II 214

167. Giang sơn một cảnh đèo bông

Nước non gởi chữ tương phùng cho nhau

Trời cao bể rộng sông sâu

Càng giàu ngày tháng, càng lâu nghĩa tình.

DCNTB II 54

168. Giang sơn một gánh cất ngòi

Đầu con, đầu vợ, đầu nôi, đầu niêu.

TCBD II 455 TCBD III 475 TNPD I 136

169. Giang sơn một gánh chất đầy

Dường như hoa thảo đến ngay trước nhà.

HHĐN 268

170. Giang sơn một gánh cheo leo

Qua sông nỉ nước, qua đèo nỉ non

Giang sơn một gánh nặng nề

Quản chi xa ngái đi về mấy phen.

HPV 126

171. Giang sơn phó mặc hàng mâm

Sấm chớp ỳ âm phó mặc Thiên Lô.

TCBD II 481 TCBD III 475 TNPD I 136

BK NGCK 192b:

Giang sơn phó *trả* hàng mâm

Sấm chớp *âm* âm phó mặc Thiên Lô.

172. Giang sơn thiếp gánh một mình
Chàng đi hồ dễ thấu tình thiếp chẳng.
NASL I 20a
173. Giao ngôn dầu đá nát vàng phai
Dặn ai đừng nhẹ dạ thương ai bao chừ!
DCBTT 117
174. Giao Tự¹ lắm bãi nhiều doi a
Lắm con gái đẹp nhiều nơi phải lòng
Giao Tự gần giếng gần sông
Nước trong tắm mát, má hồng thêm xinh. b
CDHN 34
BK a - Giao Tự lắm bãi nhiều soi VNP7 131
b - *Đàn bà thì ít, đàn ông thì nhiều VNP7*
175. Giáo gươm cờ quạt tưng bừng
Nhác trông uy vũ tướng chùng năm xưa
Anh hùng trí dũng có thừa
Sử vàng bia đá bây giờ là đây
Non xanh nước biếc sánh tày
Danh thơm Phù Đổng xưa nay tiếng truyền.
CDHN 141
176. Giáo gươm cờ xí trùng trùng
Hằng năm mở hội tưng bừng vui thay
Nhớ xưa Thánh Dóng tích rày
Uy phong rạng rỡ, đến nay còn truyền.
CDHN 141
177. Giàu anh trong trứng giàu ra
Khó em những thuở mẹ cha sinh thành
Này em với anh

¹ *Giao Tự*: thuộc xã Kim Sơn, huyện Gia Lâm, Hà Nội, nằm bên bờ sông Đuống.

Là duyên Trời định
 Trời định đã lâu
 Nhà anh thì giàu
 Nhà em thì khó
 Khó thì mặc khó
 Cũng có con người a
 Phòng khi ăn chơi
 Chồng thanh vợ lịch
 Trong sách có chữ:
*Vạn lịch chí tình*¹
 Phòng khi khách lạ
 Bạn quen đến nhà
 Anh kêu em ra
 Một chiềng, hai dạ
 Một dạ, hai vâng
 Trầu đôi tay nâng
 Chiềng thầy thết bạn
 Những lời em nói
 Kể vạn người thương
 Muốn cho lửa bén mùi hương
 Anh đây em đấy đôi đường gặp nhau.

bk a - *Quý có con người* DCTH 277 - 278

178. Giàu ba mươi tuổi chớ mừng

Khó ba mươi tuổi em đừng vội lo. a

NNPD 63 TCBD I 294, 610 TNPD I 137

BK a - Khó ba mươi tuổi em đừng *có* lo LHCD 15a

179. Giàu ba mươi tuổi chớ mừng

Khó ba mươi tuổi em đừng có lo

¹ *Vạn lịch chí tình*: câu này không rõ nghĩa lắm. Có người giải thích đây là nhân dân mượn câu chuyện dân gian: đồng tiền Vạn lịch, để tạo ra một “điển cố”, có ý răn đe những chàng trai bạc bẽo không biết vợ mình vốn là con người chung thủy hiền hòa.

Khó ba mươi tuổi chớ lo
Giàu ba mươi tuổi chữa cho rằng giàu.

NASL III 23a

180. (a) Giàu bên cửa ngõ không màng
Khó mà có nghĩa, băng ngàn tìm đi.

DCBTT 217

(b) Giàu một bên cửa ngõ không tham
Khó mà có ngãi, Quảng Nam cũng tìm.

DCBTT 262

181. Giàu cha giàu mẹ thì mừng
Giàu cô giàu bác thì đừng có trông.

HHĐN 73 TCBD I 562 TCBD II 455

182. Giàu chi anh gạo đổ vô ve
Chuột ăn không được mà khoe rằng giàu.

DCBTT 288

183. Giàu đâu mà đến tay ta a

Ta ngồi ta nghĩ đã ba năm ròng

Thà rằng lấy khó cho xong

Khó nom, khó giữ bằng cong bạc đồng. b

CDTCM 191

BK a - Giàu đâu mà đến *chúng* ta CDTCM 270

b - Khó nom, khó giữ bằng cong bạc *đầy* CDTCM 270

184. Giàu đâu đến kẻ ngủ trưa
Hay đâu những gái đong đưa đến giờ.

NASL III 21a

185. Giàu đâu những kẻ ngủ trưa a

Sang đâu những kẻ say sưa tối ngày. b

LHCD 22a NGCK 110a NPGT 18a

BK a - Giàu đâu *đến* kẻ ngủ trưa HT 224 NASL III 21b NNPD 63

NPNN 3b TCBD II 481 TNCD 97 TNPD I 137

- Giàu đâu *được* kẻ ngủ trưa ANPT 5b

b - *Giàu* đâu những kẻ say sưa tối ngày PTK 19b

- *Hay* đâu *đến* kẻ say sưa tối ngày TNPD I

- Sang đâu *đến* kẻ say sưa tối ngày

HT NPNN NNPD TCBDII

- Sang đâu *được* kẻ say sưa tối ngày ANPT

- Sang đâu *đến* kẻ say sưa *rượu chè* bk TNPD I

- *Có* đâu những kẻ say sưa *rượu chè* ĐNQT 92b

- *Hay* đâu *đến* kẻ sau sưa *rượu chè* NASL III

- *Khôn* đâu *đến* kẻ say sưa *rượu chè* TNCD

186. Giàu nghèo em chẳng luận chi
Xin cho chàng xứng thiệp vừa
Của tiền như lụt như mưa
Còn lụt còn nước, hết mưa cạn sông
Nậu¹ mà thấy khó nậu vong
Đây em thấy khó, đem lòng em thương.

DCNTB II 99

187. Giàu người ba phủ Thanh Hoa
Mẹ người về chợ thì ta không mừng
Mẹ ta đói rách nào nùng
Mẹ ta về chợ ta mừng mẹ ta.

CDTH 165

188. Giàu người ta ăn chả phụng nem công
Khó chi hai đứa mình đã khó, hái ngọn rau má
bắt con đăm đồng ăn chung.

DCBTT 116

189. Giàu người ta ăn mâm thau, đầy đĩa

¹ *Nậu*: người ta (tiếng địa phương).*

Khó đôi đũa mình lưng đĩa quá lưng
 Mắm đăm¹ chấm với rau mưng
 Theo nhau cho trọn, xin đừng bỏ nhau.

DCBTT 90

190. Giàu người ta chẳng có ham
 Khó ta ta hãy ta làm ta ăn.

ĐNQT 84b

BK LHCD 15b:

Giàu người ta chẳng có *tham*

Khó *thì* ta hãy ta làm ta ăn.

191. Giàu người ta nhà rường, đá tảng, cửa ván xây thành
 Hai đũa mình đôi khó, bát đá mâm đan
 Dù có đọa cơ thất vận, gác lên chàn khỏi lo.

DCBTT 119

192. (a) Giàu như ai thì tôi không biết
 Chớ giàu như tôi, chừ ít kẻ muốn vô
 Trong nhà trống rỗng, chỗ mô cũng thấy trời
 Ngoài vườn chẳng thiếu chi đồ chơi
 Nàng nàng, bọp bọp, mọc thời huyền thuyên
 Rau giền, rau má mọc riêng
 Cỏ chỉ cỏ cú mọc liền đầy sân
 Trong nhà có sấm một cái giàn
 Để năm ba tấm đệm, vài ngàn lá toi
 Lại thêm năm bảy cái nón cời
 Vài gùi giẻ rách để chờ thời diện sang
 Tôi kể ra thì trâu với ruộng nhất làng
 Tới mùa đi gặt tràn lan cả đồng
 Gặt rồi họ được trả công

¹ *Dam*: cua đồng, rạm (Tiếng địa phương).*

Lúa ai gánh về nhà ấy, tôi xách cái mủng không tôi về
 Cơm nấu nồi đất vừa khét vừa khô
 Dem ra ăn với muối no nê ngon lành
 Bữa ăn năm bảy cái bát sành
 Cái thì sứt miệng, cái lành như răng cưa
 Mâm nan đứt lạt bung thừa
 Lên non bẻ năm ba đôi đũa sắt khỏi mua tổn tiền
 Nhón chân kêu, bớ nữ hiền
 Giàu như qua mức nớ, em còn phiền nỗi chi.

DCNTB II 69 - 70

(b) Giàu như ai chớ giàu như tôi
 Ai qua ngoài ngõ cũng không dám thời ngó vô
 Nhà thì lợp ngói, nhưng nhìn chỗ mô cũng thấy trời
 Trong nhà thiếu chi vật đồ chơi
 Nàng hai cở chỉ mộc chồi huyền thuyên
 Rau giền, rau má mọc liền
 Bù chao, bìm bịp, tứ tung lung tàng
 Trong nhà có một cái giàn
 Với năm ba cái trách bể, một ngàn cái áo toi
 Thêm năm ba cái nón rách bời xời
 Một đùm giẻ rách để dành thời mà mang
 Tháng tám họ gặt lúa rảnh rang
 Tôi cũng vác hái, bới lang ngoài đồng
 Gặt xong rồi, họ được trả lúa công
 Ai về nhà nấy, còn tôi xách cái mủng không tôi về.

DCNTB II 70

193. Giàu như nậu đi xe cùng kiệu
 Khó như đôi đũa mình, mình liệu mình đi
 Anh đi cho em một lễ thỉnh kì

Heo thời một cặp, gà ri một lồng
 Phía bên anh đừng mời chi đông
 Nội cha với mẹ, vợ chồng ông mai¹
 Phía bên em đừng mời chi ai
 Nội cha với mẹ, với hai đứa mình
 Thấp nhang lên, lại vái chung tình
 Cho cha cho mẹ biết phận mình là dâu.

DCNTB II 152 - 153

194. Giàu như nậu, sáng cơm chiều cá
 Nghèo như em sáng rổ rau má, chiều trã cua đồng
 Ởn cha không bỏ, nghĩa chồng không quên.

DCNTB II 29 HT 432 TCDG 61

195. Giàu như người ta ăn cơm với cá
 Khó như em ăn rau má đăm(1) đồng
 Dù cho chờ đợi mấy đông
 Đắng cay cũng chịu mặn nồng cũng cam.

DCBTT 84 HT 417 TCDG 61

196. Giàu như người ta cơm ngày ba bữa
 Đói như mình đây cũng đở lửa ba lần
 Xích lại đây cho xa cũng như gần
 Dù cháo rau qua bữa, hai chữ tương thân ta mạ vàng.

DCBTT 156 HT 417

197. Giàu như người ta lương điền² vạn khoảnh
 Khó như hai đứa mình bá nghệ³ tùy thân
 Sớm hái rau, chiều đốn củi đỡ dần nuôi nhau.

DCBTT 91 TCDG 52

¹ Ông mai: ông mối.*

² Lương điền: ruộng tốt.*

³ Bá nghệ (Bách nghệ): trăm nghệ.*

198. Giàu như người ta nghi môn¹ màn cuốn
Chiếu hoa vải điều, đũa ngà bịt bạc mà chẳng ai say
Nghèo như đôi đũa mình, chiếu lác vông đay
Cùng đóm tre, chiếu sậy mà chán kẻ say lừ đừ.
DCBTT 156
199. Giàu như người ta tam sự, ngũ sự²
Khó như đôi đũa mình bán đầu mệt đầu sàng
Khảm một ngày đôi bữa cho nhàn cái thân.
DCBTT 121
200. Giàu như Thạch Sùng³ anh đừng có chuộng
Khó như Hàn Tín⁴ anh chớ có vong
Thân em như chiếc giã⁵ giữa dòng
Chèo cho tới bến, đục trong sẽ tường.
DCNTB II 99
201. Giàu sang lắm kẻ đón chào
Khó khăn dẫu có kêu gào ai thương
Có thân trước phải liệu đường
Làm trai chí ở bốn phương mới là.
CDTCM 270
Sửa lại: *trí* ở bốn phương = *chí* ở bốn phương
202. Giàu sang nhiều kẻ tới nhà
Khó khăn nên nổi ruột rà xa nhau!
NNPD 62 TCBD I 504, 508 TNPD I 136 VNP1 II 31 VNP7 342
BK a - Giàu sang nhiều kẻ *đến* nhà HT 219
Sửa lại:... nên nổi ruột *già* xa nhau TNPD I,
VNP1 II = nên nổi ruột *rà* xa nhau

¹ *Nghi môn*: (có nơi gọi *y môn*): trướng bằng vải thêu, treo phía trên ban thờ.*

² *Tam sự, ngũ sự*: những bộ đồ thờ bằng đồng.*

³ *Thạch Sùng*: xem chú thích ở A 514.

⁴ *Hàn Tín*: xem chú thích ở B 505.

⁵ *Giã*: một loại thuyền.

203. Giàu sang phi nghĩa không màng
 Khó đồng tâm nhưt trí tạo vàng cũng ra.
 DCBTT 116
204. Giàu thì cơm cháo bổ lao a
 Khó thì đánh điệu thuốc lào cầm hơi. b
 ĐNQT 84a LHCD 15a
 BK a - Giàu thì cơm *gạo* bổ lao ANPT 9b
 b - Khó thì đánh điệu thuốc lào *ngậm* hơi.
 TCBD II 455 TNPD I 137 VNP1 II 31 VNP7 342
205. (a) Giàu thì cũng chẳng có tham
 Khó khăn ta liệu ta làm ta ăn.
 HT 117 VNP1 II 18 VNP7 331
 (b) Giàu thì cũng chẳng có thèm
 Khó khăn ta liệu ta làm ta ăn.
 DCNTB II 29 TCBD I 610 TNPD I 137
206. Giàu thì dãi vải thàng ba
 Khó khăn mua vải hồ La thàng mười.
 NNPD 63 VNP1 II 31, 158 VNP7 121 TNPD I 137
 Sửa lại:... hồ *la*... TNPD I, VNP1 II 31 =... hồ *La*
207. Giàu thì nói một khôn mười
 Khó tôi nói chẳng được lời nào khôn
 Nghèo nói như giở hồng tròn
 Giàu nói như bạc bỏ hòm chẳng lay
 Khó sao khó nói thế này
 Đầy nhà công nợ lại hay eo xèo.
 CDTCM 220
208. Giàu thì thịt cá, cơm canh
 Khó thì lưng rau đĩa muối, cúng anh tôi đi lấy chồng
 Hỡi anh chồng cũ tôi ơi!

Anh có khôn thiêng thì anh trở dậy ăn xôi nghe kèn	a
Thôi, anh đã về nghiệp ấy xin anh đừng ghen	b
Để cho người khác cầm quyền thê nhi	c
Miệng em khóc, tay em bế ẵm cái ông thần vì	d
Tay em gạt nước mắt, tay em thì thấp nén nhang	đ
Bởi vì đâu, mà nên xót nỗi muôn vàn.	e

TNPD II 87

BK a - Anh có khôn thiêng *xin* anh trở dậy ăn xôi nghe kèn

TCBD I 254 - 255

- Anh có khôn thiêng thì *xin* anh trở dậy ăn xôi nghe kèn

VNP1 I 169 VNP7 301

b - Thôi đã về nghiệp ấy, anh đừng ghen TCBD I

- Thôi anh đã về nghiệp ấy, anh đừng ghen VNP1I VNP7

c - *Anh để* người khác cầm quyền thê nhi HT 209

- Để cho *kẻ* khác cầm quyền thê nhi HT 209

d - Miệng em khóc, tay bế ẵm ông thần vì TCBD I

- Miệng em khóc, tay em bế ẵm ông thần vì VNP1 I VNP7

- Miệng em khóc tay em ẵm ông thần vì HT

đ - Tay em gạt nước mắt, tay em thấp nén nhang VNP1I VNP7

e - Bởi vì đâu mà nên xót nỗi *võ vàng* TCBD I

- Bởi vì đâu mà nên *nỗi* xót muôn vàn VNP1 I

- Bởi vì đâu mà nên *nỗi* xót xa muôn vàn VNP7

- Bởi vì đâu nên xót nỗi muôn vàn HT

209. Giàu trong làng trái duyên khôn ép
Khó nước người phải kiếp cũng theo.

NNPD 63 NQPN 71

210. Giàu từ trong trứng giàu ra
Đói em đói thưở mẹ cha sinh thành.

TNPD I 136

211. Giàu từ trong trứng giàu ra
 Khó từ ngã bảy ngã ba khó về.
 HT 251 NASL III 21b NNPD 62 TCBD I 294 TNPD I 136
 VNP1 II 30 VNP7 341
 BK NQPN 63:
 Giàu *thì* trong trứng giàu ra
 Khó *thì* ngã ba khó về.
212. Giày ban bóng loáng nuốt nà
 Khăn xếp chữ nhật, quần là nếp tư
 Áo hàng lục tốt toàn tơ
 Gấm lam hoa bạc cho vừa ý anh.
 CDHT 131
213. Giặc Tây đánh đến Cần Giờ¹
 Bảo đừng thương nhớ đợi chờ uống công.
 HHĐN 235 HT 255 VNP1 II 59
214. Giăng cung mà bắn con chim huỳnh
 Sè lông nó đỡ đạn, trụ mình nó không bay.
 CHG 19
215. Giăng tay đón bạn tròng mây
 Thương ai mà bỏ ngãi đây cho đành.
 CHG 23
216. Giấc hòe² giấc quế êm êm
 Chữ trung chữ hiếu mẹ tìm mẹ ru
 Ru con ước những khang cù³
 Ru con tạc tỉnh hữu chu(?) đạo thường
 Ru con bất khả bất môn(?)

¹ *Cần Giờ*: thị xã huyện lỵ Cần Giờ thuộc thành phố Hồ Chí Minh, cách trung tâm Sài Gòn 51km.

² Giấc hòe, giấc quế đều có nghĩa là giấc ngủ.*

³

Ru con ứng chiếu, cầu hiền¹ quốc gia
 Ru con đoan chính thái hòa
 Ru con ngũ phúc tam đa² tứ thời
 Ru con con đã ngủ rồi
 Mẹ ru con ngủ mẹ thời mới yên
 Ru rồi, rồi mẹ lại khuyên
 Lục thao tam lược chẳng quên đâu là³
 CDTN 164 - 165

217. Giận chân ba tiếng kêu Trời
 Nợ sớm xa đàng nợ, duyên sớm đổi đời đàng duyên.

DCBTT 175

218. Giận chân đấm ngực kêu Trời
 Vợ chồng chưa mấy năm trời lại xa
 Chân trời xú lạ xót xa
 Cái đời linh mộ khổ là biết bao!

DCNTB II 167

219. Giận chân xuống đất cái bon
 Nay còn ở vậy chồng con đâu nà!
 Thôi thôi đừng nói nữa mà!
 Con trâu ăn đấm mạ dẫu mà còn đây.

TCBD I 250

220. Giận chồng mà chẳng bế con
 Cha mày làm mất cái giòn mẹ đi.

HT 202 NNPD 62 TCBD I 562 TCBD II 191 TNPD I 136

VNP7 289

221. Giận chồng xách gói ra đi

¹ *Ứng chiếu cầu hiền*: hưởng ứng chiếu chỉ cầu người hiền tài của nhà vua.*

² *Ngũ phúc tam đa*: ngũ phúc là năm điều hạnh phúc: giàu, sang, sống lâu, khỏe mạnh, yên ổn; tam đa là ba cái nhiều: nhiều phúc, nhiều tuổi, nhiều con trai.*

³ *Lục thao tam lược*: sách binh thư của Thái Công Vọng. Đây nói tài dùng binh của võ tướng.*

Chồng theo năn nỉ tù ti trở về.

TCBD I 255

222. Giận em anh đánh năm bảy tấm ván bông
Nộ bất cập lượng¹ đánh rồi lại thương.

CHG 24

223. Giận mà nói lại cho hay
Thau đồng hồ dễ khỏi tay thợ hàn.

TNPDI 136

224. Giận mình cấp nón ra đi
Đòn xóc không đẽo, hái thì không quai
Áo thì không có khuy cài
Đầu không khăn bận, tóc mai bờ xờ
Đâm đầu lên đến làng Nưa
Chả ai thuê gặt, mặt phờ bụng meo
Giận chi mà giận đến điều
Quay về, cũng đến trở chiều làm khuây.

CDTH 74

225. Giận thì nói vậy cho hoài
Không thương bạn cũ, thương ai răng chừ?

DCBTT 254

226. Giận Trời xé váy ăn ai
Giận Trời xé váy đến mai ở truông.

NASL III 18a

227. Giấu đầu lại hở cánh tay
Thà rằng thú thực con này cho xong.

NASL II 47b

228. Giẻ cùi tốt mã dài đuôi
Hay ăn cứ chó ai nuôi giẻ cùi.

a

¹ *Nộ bất cập lượng*: giận không kịp xem xét.

NGCK 184a TCBD I 508 TNPD I 137

BK a - *Mà hay ăn bán* ai nuôi giẻ cùi.

229. Gieo cải, cấy cần

Xuống sông cấy muống, lên ghềnh trồng dưa

Gió đưa, cây cải lên trời

Cây rằm đứng lại chịu đời đắng cay

a

Gieo cải cấy cần

Xuống sông mùa rỗi, đến gần quay tơ.

bk a - Cây rằm đứng lại chịu *lời* đắng cay

QHBN 196

Xem thêm G 273

230. Gieo mình vào chốn sập vàng

Cả ăn cả mặc lại càng cả lo

a

Gieo mình vào chốn tò vò

Tay vo miệng há cả lo cả phiền.

NASL II 24b

BK a - Cả ăn cả mặc *thì* càng cả lo QHBN 193

QHBN chỉ ghi đến hết dòng này

Xem thêm Ô 15

231. Giệp như đầu cá chai

Tham ăn tranh vợ là trai Kim Bồng

Nhọn như đầu cá nhông

Tham ăn tranh chồng là gái Cẩm Phô.

DCNTB I 226

232. Giêng hai là gió chia vui

Đông rồi lại bức, bức thôi là nồm.

CDTCM 245

233. Giếng khơi gàu múc lưng chừng

Nếu mà vụng liệu, xin đừng trách đây

Cầm đài mà bỏ quên dây
 Bỏ công ao ước, bỏ ngày ước ao
 Sông sâu em sẽ cầm sào
 Miếu thiêng anh sẽ lọt vào cấm nhang
 Ví dù không lấy được nàng
 Mang thân đi xuống suối vàng cho xong
 Yêu nhau cho vẹn cho tròn
 Kẻo mai then với nước non ở đời
 Thà rằng thác xuống giếng khơi
 Còn hơn sống ở trên đời xa nhau.

CDTCM 153 - 154

234. Giếng làng em vừa trong vừa mát
 Đường làng em, lấm cát dễ đi
 Em ơi, trang điểm làm chi?
 Để cho anh phải sớm đi tối về.

CDTCM 81

235. Giếng này là giếng cự trào
 Hỡi tôi còn nhỏ tôi nào biết đâu.

HHĐN 98

236. Giếng Ngọc Hà¹ vừa trong vừa mát
 Vườn Ngọc Hà thơm ngát gần xa
 Hỏi người xách nước tưới hoa
 Có cho ai được vào ra chốn này?

CDHN 95

237. Giếng sâu dây ngắn lỡ chừng
 Bởi anh bạc trước, sau đừng trách em.

DCNTB II 63

¹ *Ngọc Hà*: xưa là một trại thuộc huyện tổng Nội huyện Vĩnh Thuận, kinh thành Thăng Long cũ. Làng Ngọc Hà nay thuộc quận Ba Đình (Hà Nội) nổi tiếng về nghề trồng hoa cổ truyền.

238. Giếng sâu gàu nhỏ anh ơi
Múc sao cho đặng hai nơi một lần.
DCNTB II 63
239. Giếng sâu gàu xuống bấp boong
Đặng con cá trích phụ con cá sòng.
DCNTB I 198
240. Giếng sâu lấp lại sao đầy
Dầu thương cho lắm, cơ hội này cũng xa.
DCNTB II 133
241. Giếng sâu thì phải thùng dài
Có khôn thì chịu khó ngồi cho lâu
Em chân chừ cũng chẳng được đâu
Sấm môi mắc nợ anh câu con cá này.
CDTH 97
242. Giếng Yên Thái vừa trong vừa mát
Đường Yên Thái gạch lát dễ đi
Em về bên ấy làm chi
Nước giếng thì đục đường đi thì lấy.
CDHN 158
243. Gió bay cầu thấp cầu cao
Gió bay cầu nào con chỉ mẹ coi.
TCBD I 563
244. Gió bên đông, động bên tây
Tuy rằng nói đấy nhưng đây trạnh lòng.
NNPD 63
245. Gió chiều nào bay theo chiều nấy
Trước em nói em lấy chồng quan
Sao bây giờ em chẳng hưởng giàu sang?
Mà đi phơi nắng bán than đen sì.
TCBD I 407 - 408

246. Gió chiều thổi héo ngọn dừa
Dứt tình tại bạn em chưa tiếng gì.
TCBD I 458
247. Gió đánh cành cau
Gió đập cành cau
Xé buồng lấy quả, hỏi nhau phen này.
QHBN 318
248. Gió đánh cành tre, gió đập cành tre a
Chiếc thuyền anh vẫn le te đợi nàng
Gió đánh cành bàng, gió đập cành bàng b
Dừng chèo anh hát, cô nàng hãy nghe.
TCBD I 326 TNPD II 88
BK a - Gió *đập* cành tre, gió *đập* cành tre VNP1 68 VNP7 192
b - Gió *đập* cành bàng, gió *đập* cành bàng
VNP1 I VNP7
249. Gió đánh đò đưa, gió đập đò đưa
Sao cô mình lơ lửng mà chưa có chồng?
Gió đánh cành hồng, gió đập cành hồng
Hỏi cô mình đã muốn lấy chồng hay chưa? a
TCBD I 144 TNPD II 88
BK a - *Hỡi* cô mình đã muốn lấy chồng hay chưa?
VNP1 I 120 VNP7 262 - 263
250. Gió đâu thổi mát sau lưng
Dạ sao dạ nhớ người đứng vô cùng.
HHĐN 174 TCBD I 144
BK VNP7 189:
Gió *sao* gió mát sau lưng
Bụng *sao* bụng nhớ người đứng *thế* này.
Xem thêm G 340

251. Gió đẩy đưa phơ phát ngọn cờ
Anh đây lỡ vận tại chờ duyên em.
DCNTB II 133
252. Gió đẩy đưa phơ phát ngọn cờ
Anh đây lỡ vận tại chờ duyên em
Làm thơ nước mắt nhỏ lem
Tương tư sầu muộn vì em có chồng.
TCBD II 274
253. Gió đẩy đưa rau dứa dịu dịu
Anh thương nàng liễu điệu xuống lên
Gió đưa trăng cho muỗi mòng xao xuyên
Anh xa nàng vì tiếng thị phi.
TCBD II 274
Xem thêm G 311
254. Gió đêm đông thổi lòn hang đế
Hỡi anh học trò mưu kế anh đâu.
HHĐN 79 - 80
Xem thêm G 333
255. Gió đông nam một dải đồng điền
Em chít khăn trắng giải phiền cho ai?
Khăn trắng em nhuộm nâu đi
Áo chàm bỏ bị em thì theo anh.
DCTH 128
256. Gió đông nồm chiều hôm thổi lại
Cá lẽ chiều làm hại đôi ta
CHG 21
257. Gió ùng ùng mưa rung lá hẹ
Cám thương người có mẹ không cha.
CHG 12

258. Gió đưa bông lách bông lau
 Bông lê, bông lựu đổ nàng mấy bông?
 HHĐN 49
259. Gió đưa bụi chuối sau hè a
 Anh mê vợ bé bỏ bè con thơ. b
 HHĐN 132
 BK a - Gió đưa bụi chuối sau hè VNP 1 I 163
 b - Anh ham vợ bé bỏ bè con thơ CHG 26 DCNTB I 198
 Xem thêm G 267, 324
260. Gió đưa bụi chuối sau hè
 Bụi môn trước cửa, ai dè em hư.
 HHĐN 132
 Xem thêm G 324
261. Gió đưa bụi chuối sau hè
 Chồng lết vợ què, đầy tứ quẹo tay.
 TCBD I 408
 Xem thêm G 324
262. Gió đưa bụi chuối te tàu
 Chàng nam thiệp bắc làm giàu ai ăn.
 HHĐN 132
263. Gió đưa bụi hẹ thơm xa
 Em kiếm nơi có mẹ có cha mà nhờ.
 DCNTB I 197
264. Gió đưa bụi mía lùm tum
 Chồng tôi vừa đi khỏi, ông trùm tới chi?
 DCNTB I 198
265. Gió đưa bụi trúc ngã quì
 Thương cha thì phải lụy dì, dì ơi!
 HHĐN 90 TCBD II 294 VNP1 I 156
 Xem thêm G 324 V 17

266. Gió đưa buồm hạnh rảnh rang
Tiếng nơ thiếp chịu, để chàng danh thơm.
HHĐN 235 TCBD II 331, 510 VNP7 214
BK CHG 15:
Gió đưa *buông* hạnh rảnh rang,
Tiếng *oan* thiếp chịu để chàng *thơm danh*.
267. Gió đưa buồm chuối sau hè
Đã lăm le cô chị, lại muốn dò dè cô em.
DCNTB II 161
Xem thêm G 259, 324
268. Gió đưa cành bưởi cành bông
Gió đưa cô ấy vào lòng cậu kia.
NGCK 184b
269. Gió đưa cành liễu quần hiêu¹
Chim kêu riu rít như kêu mối sấu.
DCNTB II 120
270. Gió đưa cành mạn, gió lặn cành đào a
Vì em anh phải ra vào tối tăm
Tối tăm thì mặc tối tăm
Chờ cho bác mẹ đi nằm sẽ hay
Thoạt vào anh nắm cổ tay
Xin em đừng hô hoán việc này nên to. b
TCBD I 144 TNPD II 88
BK a - Gió *đánh* cành mạn, gió lặn cành đào NGCK 101b
b - Xin em đừng có hô hoán *sự* này *nó lại* nên to NGCK
Xem thêm T 1641
271. Gió đưa cành trúc la đà a
Tiếng chuông Thiên Mụ canh gà Thọ Xương. b

¹ *Quần hiêu*: cong vòng.

DCBTT 293 HHĐN 110 TCBD I 326

BK a - Gió đưa cành trúc la đà TCBDII 522

b - Tiếng chuông Trấn Võ¹ canh gà Thọ Xương CVPD 8 TCBDII

272. **Gió đưa cành trúc la đà** a
Tiếng chuông Trấn Võ canh gà Thọ Xương b
Mịt mù khói tỏa ngàn sương c
Nhịp chày Yên Thái, mặt gương Tây Hồ.

CDHN14 HT 129

BK a - *Phát phơ ngọn trúc trắng tà* bk CDHN

b - Tiếng chuông Trấn *Quốc* canh gà Thọ Xương bk CDHN

- Tiếng chuông *Thiên Mục*, canh gà Thọ Xương

bk CDHN bk HT

c - *Tuyệt mù khói tỏa ngàn sương*

VNP1 II 165 - 166 VNP7 130

273. **Gió đưa cây cải về trời**
Rau răm ở lại chịu lời đắng cay. a

CHG 8 CVPD 16 HHĐN 110 - 111, 235 HT 292

TCBD I 225 TNPD I 137 VNPS 76a

BK a - Rau răm ở lại chịu *đời* đắng cay NNPD 63

NASL IV 26a:

Gió đưa cây cải lên trời

Rau răm ở lại chịu *mùi* đắng cay.

Xem thêm G 229

274. **Gió đưa cây cúc ngã quỳ**
Ba năm chực tiết còn gì là xuân.

NGCK 144b

Xem thêm L 314

275. **Gió đưa cây cúc ngã quỳ**

¹ *Trấn Võ*: (còn gọi là Trấn Vũ) tức đền Quán Thánh ở cuối đường Thanh Niên ven Hồ Tây. Đền có quả chuông đúc năm 1677 cùng một lúc với tượng đồng Trấn Vũ nổi tiếng.

Đi đâu mà bỏ cố tri¹ đợi chờ
 Tôi nhớ người nhân ngãi cũ ngày xưa
 Chờ người hết sức để tôi giải lòng
 Một mình một ngọn đèn chong
 Liệu mà gấn bó, có công tôi chờ
 Rù rì sáo thổi kèn đôi
 Công người đã vậy, công tôi thế nào?
 Đứng núi này, trông núi nọ còn cao
 Đứng con sông này, trông con sông nọ,
 sâu nào sâu hơn.

QHBN 290

276. Gió đưa cây cửu lí hương

Giờ xa cha mẹ, thất thường bữa ăn.

a

HHĐN 90

BK a - Ở xa cha mẹ thất thường bữa ăn NPNN 14a

277. Gió đưa cây cửu lí hương

Giờ xa cha mẹ thất thường bữa ăn

a

Sầu riêng bữa chẳng muốn ăn

b

Đã bưng lấy bát lại dần xuống mâm.

NGCK 111b

BK a - Từ xa cha mẹ thất thường bữa ăn

QPHT 6a, 6b TNPD II 87

- Xa cha xa mẹ thất thường bữa ăn CDTH 164

HT 214 bk TNPD II VNP1I 153 VNP7 310

b - Sầu riêng cơm chẳng muốn ăn

HT PTK 13a QPHT TNPD II VNP1 I VNP7

- Sầu riêng cơm chẳng buồn ăn bk TNPD II

- Sầu riêng con chẳng muốn ăn CDTH

Xem thêm S 91

¹ Cố tri: bạn cũ.*

278. Gió đưa cây cửu lí hương
Hai người hai họ mà thương nhau cùng.
HHĐN 174 TCBD I 144
279. Gió đưa cây cửu lí hương
Từ ngày anh ngược, em thất thường bữa ăn.
CDTCM 32
280. Gió đưa cô Tấn cô Tần
Cô lặn xuống giếng ai vắn cô lên.
NGCK 138b
281. Gió đưa cột phướn hao dầu
Thương em để dạ chớ sầu mà hư.
HHĐN 174 TCBD I 144
282. Gió đưa điều gió hội mây
Gió đưa cô ấy lại đây ăn trầu
Ăn trầu thì nhả bã trầu
Không ăn thì vớt, nói chi nhau nặng lời.
DCNTB II 63
Xem thêm G 307
283. Gió đưa duyên tới gác Đàng
Sao còn tưởng gió, trông trăng hững hờ
Thương nàng, nàng cứ làm ngơ
Bao giờ kết tóc xe tơ hỏi nàng.
DCTH 178
Xem thêm G 294
284. Gió đưa đổng đánh lá me
Mặt rõ hoa mè anh thấy anh thương.
HHĐN 235
285. Gió đưa, đưa lướt chòm thông
Gió bay, thông cối như lông bóng ngân

- Suối trong leo lẻo trên ngàn
 Kìa con chim phượng soi làn suối trong.
 CDTCM 81
286. Gió đưa gió đẩy bông trang
 Ai đưa ai đẩy duyên nàng tới đây?
 Tới đây thì phải ở đây a
 Bao giờ bén rễ xanh cây hãy về.
 HHĐN 174 HT 173
 BK a - Tới đây thì ở lại đây DCNTB I 227
287. Gió đưa gió đẩy bông trang a
 Bông búp về nàng bông nở về anh.
 CHG 13 HHĐN 174, 269 HT 173
 BK a - Gió đưa bông cúc, bông trang VNP1 I 92
 - Gió đưa bông cúc bông trang TCBD I 563 VNP7 222
288. Gió đưa gió đẩy mây đưa a
 Gặp đâu hay đó kén lừa mà chi. b
 DCNTB I 198 HHĐN 174
 BK a - Gió đưa gió đẩy duyên đưa DCNTB II 99
 - Gió đưa gió đẩy mây mưa TCBD I 210
 b - Gặp đâu hay đó kén lừa làm chi DCNTB II
289. Gió đưa gió đẩy về rẫy ăn còng
 Về sông ăn cá, về đồng ăn cua.
 HHĐN 49
290. Gió đưa lá chuối te tàu
 Lấy chồng Văn Phú¹, không giàu cũng vui.
 DCBTT 291
291. Gió đưa lắt lẻo cái bầu
 Để qua¹ qua chịu, không cầu lựu lê.

¹ Văn Phú: một địa điểm thuộc tỉnh Quảng Bình.

DCNTB II 99

292. Gió đưa lắt lẻo cột chòi
Anh đen như rứa, mà đòi vợ xinh.

DCNTB II 99

293. Gió đưa liễu yếu mai cần
Liễu yếu mặc liễu, mai cần mặc mai.

HHĐN 174

BK CHG 23:

Gió đưa liễu yếu mai *hoàng*

Liễu yếu mặc liễu, mai *hoàng* mặc mai.

294. Gió đưa mười tám lá me
Mặt rỗ hoa mè ăn nói có duyên.

HHĐN 174

Xem thêm G 284

295. Gió đưa mười tám lá xoài
Bên văn bên võ có tài hát thi.

CHG 19 HHĐN 111

296. Gió đưa mười tám lá xoài
Lấy chồng Bình Định cho dài đường đi.

CVPD 9 TCBD II 522 VNP7 222

Xem thêm M 666

297. Gió đưa ngọn cỏ phất phơ, ngọn cờ phơ phất
Nồi đồng sôi, nồi đất cũng sôi
Bậu² với qua³ duyên nợ rã rời
Tới lui chi nữa đứng ngồi uổng công.

HT 436

¹ Qua: tôi, tao, tớ,... (đại từ ngôi thứ nhất).*

² Bậu: chị, cô, em,... (đại từ ngôi thứ hai) thường chỉ nữ.

³ Qua: tôi, tao, tớ,... (đại từ ngôi thứ nhất).

289. Gió đưa cành liễu hiều quăn¹
 Sông sâu có chỗ, đất bằng có nơi.
 DCNTB II 99
299. Gió đưa ổ dột ton ton
 Đồng Trăm có lỗ, Phước Sơn có vôi.²
 DCNTB I 197
300. Gió đưa ông đội vào Kinh a
 Bà đội thương tình cắp nón chạy theo. b
 NNPD 63 TCBD II 331 TNPD I 37
 BK a - Gió đưa ông đội về Kinh TCBD I 408
 - Gió đưa ông đội về *dinh* CVPD 12
 - Gió đưa ông đội vô kinh VNP1 II 41 VNP7 347
 b - Bà đội thất *tình* xách *nón* chạy theo TCBD I
 - Mụ đội thương tình *xách* nón chạy theo CVPD
301. Gió đưa ông đội về Kinh
 Bà đội thương tình, cắp nón chạy theo
 Ông đội thì cỡi con heo
 Bà đội thì cỡi con mèo còn tơ
 Tôi lấy ông đội tôi nhờ
 Còn sét bát gạo bây giờ chia đôi
 Bắc lên sùng sục vừa sôi
 Trống giục ba hồi lại chắt nước đi
 Trời ơi sinh giặc làm chi?
 Cho chồng tôi phải ra đi chiến trường!
 CDTH 52
 Xem thêm T 1990, 1991, 1992

¹ *Hiều quăn*: cong vòng.

² *Đồng Trăm, Phước Sơn*: các địa điểm thuộc tỉnh Bình Định.

302. Gió đưa ông đội về Tàu
Bà đội ở lại xuống bàu bắt cua
Bắt cua làm mắm cho chua
Gởi về ông đội khỏi mua tốn tiền.
TCBD I 407
303. Gió đưa tàu chuối tan tành
Em đem duyên đi bán bốn cửa thành không ai mua.
HPV 167
304. Gió đưa tàu lá tan tành
Ôm duyên đi bán, bốn phía thành đều hay.
DCBTT 264
305. Gió đưa thuyền gỗ qua sông
Hỏi ai bên ấy có chồng hay chưa.
DCNTB I 198
306. Gió đưa thuyền gỗ qua sông
Hỏi ai trong ấy có chồng tôi không?
HHĐN 132
307. Gió đưa tờ giấy lên mây
Gió đưa cô tú vào đây ăn trầu. a
NNPD 63
TCBD I 144 TNPD I 137
BK a - Gió đưa cô ấy lại đây xơi trầu NGCK 120b
Xem thêm G 282
308. Gió đưa tờ giấy lên mây
Gió đưa cô ấy lại đây ăn trầu
Yêu nhau thì ném bã trầu
Chớ ném gạch đá vỡ đầu nhau ra.
TNPD II 88
Xem thêm Y 61

309. (a) Gió đưa trái mít qua rào
 Chiều mai họ tới, không biết chào người mô¹
 Chào thời chào mẹ chào cha
 Chào ông bưng quả, chào bà mai dong²
 Anh chào chén rượu cho xong
 Tiền heo, bạc dẽ³, đôi vòng trăm hai
 Ruộng sình lĩ⁴ đi sáu sào dài
 Sau ra chào họ, họ cho hai chục đồng.

DCNTB II 152

(b) Gió đưa trái mướp qua rào
 Đến mai họ tới biết chào làm sao
 Chào thời chào mẹ chào cha
 Chào ông bưng hộp, chào bà mai dong⁵
 Mai dong làm mối cho xong
 Nên vợ nên chồng, đi tết đầu heo.

DCNTB I 253

310. Gió đưa trái mướp toòng teng
 Lấy chồng phù thủy, cộc cheng ngầy ngà.

DCNTB II 161

311. Gió đưa trăng con muỗi mòng xao xuyên
 Anh xa nàng vì tiếng thị phi.

a

HHĐN 174

BK a - Anh xa nàng về tiếng thị phi CHG 12

Xem thêm G 253

312. Gió đưa trăng là trăng đưa gió

¹ *Mô*: nào. Người mô: người nào.*

² *Mai dong*: người làm mối. Bà mai dong. Bà mối.*

³ *Bạc dẽ*: tiền trao cho nhà gái để may quần áo cho cô dâu.*

⁴ *Sình lĩ*: lễ cưới.*

Trăng lặn rồi, gió biết đưa ai
 Gió đưa trăng thì trăng đưa gió
 Quạt nọ đưa đèn, đèn có đưa ai.

DCNTB I 99

313. Gió đưa trăng, là trăng không đưa gió
 Quạt nọ đưa đèn, đèn có đưa ai
 Lời thị phi, gác để ngoài tai
 Đừng đem vô dạ mà sai lời nguyên
 Dần dà bóng ngả trăng nghiêng
 Trăm vui về bạn, ngàn phiền về ta.

DCNTB I 253

314. Gió đưa trăng thì trăng đưa gió
 Quạt nọ đưa đèn, đèn có đưa ai.

HHĐN 175 TCBD I 326 VNP7 222

315. Gió đưa trăng thì trăng đưa gió
 Quạt nọ đưa đèn, đèn có đưa ai?
 Trăm năm đá nát vàng phai
 Đá nát mặc đá, vàng phai mặc vàng!

HT 417

316. Gió đưa trăng thì trăng đưa gió
 Trăng lặn rồi gió biết đưa ai.

HHĐN 175 HT 165 TCBD I 326 TCBD IV 19 VNP7 222

317. Gió đưa trăng, trăng thanh vàng vặc
 Trăng đưa gió, gió mát hiu hiu
 Ngày rày anh được chỗ tân yêu
 Nghĩa hơn hồi trước em kêu thấu trời!
 Uổng công em cặn kẽ mấy lời
 Uổng công trao thuốc, trao trầu
 Uổng công nóng lạnh nhưc đầu em thăm

Uổng công mang tiếng mang tằm a
 Uổng công lụm cùm ba bốn năm với chàng
 Hồi nào ngăn ngả đón đàng
 Bây giờ hỏi thiệt bạn vàng thương ai?

TCBD I 458

BK a - Uổng công em mang tiếng chịu tằm TCBD I 255
 - TCBD I chỉ ghi đến hết dòng này.

318. Gió đưa từng bá xiêu liên¹ a
 Hiềm vì hai chữ nợ duyên phải tùy.

bk a - Gió đưa từng bá ngả nghiêng

DCBTT 221

319. Gió giục đưa duôn, lan hường từ nhụy
 Anh có thấy nàng chiều lụy mẹ cha.

HHĐN 235

320. Gió giục hành sung, hành từng rang rảng
 Anh muốn giục cái nhân tình, bằng lảng tại em.

HHĐN 175

321. Gió hiu hiu dây chiu đứt đoạn
 Âm can trời nhớ bạn ta xưa
 Bạn cũ xưa nay đà liệt bộ
 Giả khách đàng thượng lộ hỏi thăm.

CHG 11

322. Gió hiu hiu dây chiu đứt đoạn
 Âm can trời, nhớ bạn khi xưa
 Biển có cạn, nhưng lòng không cạn
 Non có mòn, nghĩa bạn chẳng vong.

DCNTB I 227

323. Gió lên rồi, căng buồm cho sương

¹ *Xiêu liên*: ngả theo, dạt.*

Gác chèo lên, ta nướng khô khoai¹
 Nhậu cho tiêu hết mấy chai
 Bỏ ghe nghiêng ngửa không ai chống chèo.

HT 454

324. Gió lùa bụi chuối sau hè
 Anh mê vợ bé, bỏ bè con thơ
 Gió đưa bụi trúc ngã quì
 Thương cha phải chịu lụy dì, dì ơi!

VNP7 299

Xem thêm G 259, 260, 261, 265, 267, V 17

325. Gió mát trăng thanh, yến anh gặp gỡ
 Thiếp được gặp chàng than thở đôi câu
 Thương nhau đêm nhớ ngày sầu
 Đó đây xa ngái², dạ thiếp rầu héo hon.

DCBTT 156

326. Gió mùa hè con ve kêu tiếng dế
 Thiếp cảm ơn chàng bóng xế trăng nghiêng.

DCNTB I 197

327. Gió mùa thu mây mù trăng tối
 Anh không nhớ lời thệ hải minh sơn³
 Nay đà có vợ có con
 Phỉnh duyên em từng chặng, lỡ mối tô son ai đền?

DCBTT 98

328. Gió mùa thu mẹ ru con ngủ
 Chăn thiện đường ấp ủ năm canh.

NASL I 13a

329. Gió mùa thu mẹ ru con ngủ

¹ *Khô khoai*: cá khoai phơi khô.

² *Ngái*: vắng, xa. *Xa ngái*: xa vắng.*

³ *Thệ hải minh sơn*: chỉ biển mà thề, chỉ núi mà hẹn.

Đêm năm canh chầy, mẹ thức đủ vừa năm

Gió mùa hè, ai dè bạc phận

a

Chớ mấy con trăng này thời vận đảo điên.

b

VNP7 476

BK a - Gió mùa hè ai vẽ bạc phận HT 459

b - Cho mấy con trăng này thời vận đảo điên HT

330. Gió mùa thu mẹ ru con ngủ

Năm canh chầy, thức đủ năm canh.

HHĐN 90 VNP1 I 144 VNP7 306

331. Gió mưa xào xạc lá xoài

Ai đưa duyên bạn lạc loài đến đây.

HPV 69

332. Gió nam hây hẩy chiều hôm

Xong việc gặt hái ôm con thả diều

Điền viên là thú tiêu dao

Không danh lợi lăm chằng chiều lụy ai.

TCBD III 299

333. Gió nam non thổi lòn hang dế

Tiếng anh học trò mưu kế để đâu?

- Mưu kế anh để lại nhà

Ai dè em hỏi anh mà đem theo.

TCBD I 563

Xem thêm G 254

334. Gió nam thổi kiệt đêm trường

Nghĩa nhân đà trượng, cực đường xa xuôi.

DCNTB II 133

335. Gió nam thổi lạnh phòng hương

Bữa nay mới biết tình thương của nàng

Dạo chơi cho biết đủ đàng

Họa may có gặp bạn vàng gá duyên.

TCBD IV 25

336. Gió nam thổi xuống lò vôi
 Ai đồn với bạn ta có đôi để bạn buồn
 Dừng chân bước xuống ghe buôn
 Sóng bao nhiêu dợn, dạ anh buồn bấy nhiêu
 Cánh buồm thổi gió hiu hiu
 Buồm xiêu cũng mặc, tình yêu ta trọn niềm.

DCNTB I 253

337. Gió nồm là gió nồm nam
 Trách chàng quân tử ăn tham không chào.

TCBD II 191 TCBD III 148, 476 TNPĐ I 137

338. Gió nồm là gió nồm nam
 Trách người quân tử ăn tham không giàu
 Gió nồm là gió nồm nôm
 Trách người quân tử có mồm không ăn.

HHĐN 175 THĐQ7

339. Gió nồm là gió nồm nôm
 Trách chàng quân tử có mồm không ăn.

TCBD I 509 TCBD III 148, 476 TNPĐ I 137

340. Gió sao gió mát trên đầu
 Dạ sao dạ nhớ, dạ sầu người đứng?
 Gió sao gió mát sau lưng
 Dạ sao dạ nhớ người đứng thế này?

HT 375 DCTH 155

Xem thêm G 250

341. Gió thổi buồm bê, bốn bề quanh vắng
 Thiếp cách mặt chàng không nhắn, nỏ nhe
 Một mình em đứng giữa thuyền bè

Tựa hồ như con ve nọ hay ve ve kêu sầu.

DCBTT 105

342. Gió thổi hiu hiu, chín chiều ruột thắt
Nhìn sao phương bắc, nước mắt chảy bên đông
Ai bày chi chuyện vợ vợ chồng chồng
Khiến em phải chịu nặng lòng tư lương¹
- Mây tạnh sao thưa, anh xem trời chưa sáng
Nghe lời em than oán, anh không đặt lại gần
Khiến cho gan dạ không dần mà đau.

DCNTB I 140

343. Gió thổi liu riu, chín chiều ruột thắt
Làm chi chộ chắc² thêm thương
Tưởng là tóc vấn tơ vương
Không hay bên bạn sớm đường vợ con.

DCBTT 95

344. Gió thổi lung tung
Buồm chạy lang tang
Bạn mô bạn này thiệp nhớ trông chàng
Sao người bạn cũ đứng khóc thương một mình?

DCBTT 62

345. Gió trên nhành rung cây nghiêng ngả
Ve kêu sầu, trong dạ băng khuâng
Gửi lời về nhắn với tình nhân
Bấm tay kể thử, ái ân ít nhiều
Nhớ khi mô, khuya sớm mĩ miều
Gió đưa duyên đẩy, dặt dìu lòng thương
Nhớ khi mô, đập tuyết giày sương

¹ *Tư lương*: suy nghĩ, tính toán.*

² *Chộ chắc*: gặp nha (Tiếng địa phương).*

Bóng trăng nghiêng, mặt trời ngả,
khổ trăm đường bạn biết chưa

Bạn không nhớ khi hồi miếng thuốc gửi,
miếng trầu đưa

Tình không thương, sao hẹn sớm hò trưa hồi mình

Bạn nói bạn không tham giàu, phú quý coi khinh

Cớ sao bạn phụ nghĩa mình, bạn ơi!

Con cá ham mỗi lạ, quên khúc sông dài

Con chim ham cảnh lạ, đứng hót hoài nhành cây

Gật gù chim gáy lâu tây

Chim cu ơi! chim cu hồi! Lòng đây, hãy trở về.

DCNTB I 270

346. Gió từ hang đá gió ra

Gió nam gió bắc đôi ta phiền lòng.

NASL I 7b

347. Gió từ hốc đá gió ra

Gió nam, gió bắc, đôi ta phiền lòng

Đêm mùa đông lạnh lòng không gối

Anh có vợ rồi nói dối rằng không

Buồn tình hây hấy gió đông

Mùi hương cũng thịnh, mùi hồng cũng ưa

Anh hai mươi một đang vừa

Em hai mươi chẵn em chưa có chồng

Nhác nghe thấy tiếng chuông đồng

Phượng hoàng nghe tiếng xô lồng mà ra.

NASL II 6b - 7a

348. Gió vàng hiu hắt đêm thanh

Đường xa, dặm vắng, xin anh đừng về

Mảnh trăng đã trót lời thề

Làm chi để gánh nặng nề riêng ai!

HT 173 TCBD I 144 TNPĐ II 88 VNP1 I 63
VNP 7 186 - 187

(b) Gió nam non thổi lòn hang chuột
Nghe em có chồng anh đứt ruột, đứt gan
Gió vàng hiu hắt đêm thanh
Đường xa dặm vắng, xin anh đừng về
Mảnh trăng đã trót lời thề
Làm chi để gánh nặng nề riêng ai.

TCBD I 457 - 458

349. Gió vàng hiu hắt đêm thanh
Đường xa nhà ngái sao anh vội về?
- Anh về vài bữa anh ra
Đem em với mẹ về nhà ở chung.

CDTH 184 HT 382

350. Giỏi giang chớ vội khoe tài
Sông sâu sào vắn, bể trời mênh mông
- Nước to sóng cả khôn chừng
Đã vào gian hiểm khuyên đừng non tay.

a

DCTH 91

BK a - Đã vào gian *khổ* khuyên đừng non tay HT 363

351. Giọng đàn ai nghe đà hòa nhã
Tiếng tơ đồng rỉ rả khoan thai
Khách Chung Kì¹ ngồi những lắng tai
Xui lòng âm thầm phiến muộn, muốn xướng họa
đôi bài nghe chơi.

DCBTT 149

352. Giơ tay anh hứng sương trời
Rửa sao cho sạch những lời thị phi.

a

¹ *Chung Kì*: (tức là Chung Tử Kì) xem chú thích Bá Nha ở A 482.

DCNTB II 28

BK a - Rửa *làm sao* sạch những lời thị phi CHG 27

353. Giơ tay bắt lươn, lươn trườn vô cỏ
 Bắt quạ, quạ bỏ quạ bay
 Kể từ ngày chàng bỏ thiếp đây
 Bưng bát cơm đôi hàng lụy nhỏ, dạ buồn thay hỡi buồn!

CDTCM 81

354. Giơ tay khoát bạn khoan cười
 Mua lầm bạc giả tại người bán buôn.

DCBTT 231

355. Giơ tay trao miếng trầu cau
 Lòng tin trao lại cho nhau ít nhiều.

CDTCM 32

356. Giơ tay vít ngọn tre còng
 Hỏi thăm anh thử trong lòng thương ai.

DCBTT 223

357. Giở sách ra lệ sa ướt sách a
 Quên chữ đầu bài vì bởi nhớ em.

HHĐN 175

BK a - Giở sách ra *xem*, lệ sa ướt sách DCNTB I 209

358. Giở xem một chuyện phong tình a
 Cho loan nhớ phượng cho mình nhớ ta
 Nhớ nhau nên thất nên gia
 Nên cửa nên nhà nên vợ nên con
 Chim thái qui riu rít trên non a
 Ước chi ta được vợ con như người. b

THQP 17a

BK a - Chim *thọ mi réo rắt* trên non TNPD II 88

- Chim *họa mi réo rắt* trên non TCBD I 144 - 145

TCBD II 274 TCBD III 476

b - Ước gì ta được vợ được con như người TNPD II

- Ước gì ta được vợ con như người

TCBD I TCBD II TCBD III

359. Giục ngựa buông cương lên đàng thượng lộ
Trời hỡi trời duyên nợ về đâu.

CHG 18

360. Giữ mình lại giữ cho người
Cái thân đội đá vá trời là đây.

HHĐN 258

361. Giữ sào mà đợi nước lên
Giữ duyên đợi bạn cho nên đến giờ
Chờ em đã uống công chờ
Bao nhiêu công đợi, có ai ngờ uống công
- Người ta sang sông tôi cũng sang sông
Sang sông thành vợ thành chồng
Em sang sông, em xách nón về không
Trước thẹn cùng bạn, sau uống công ông chèo đò
Biển kia ai biết mà dò
Biết người biết mặt, ai đo được lòng
Linh đình chiếc bách giữa dòng
Bao nhiêu bến nước, bấy lòng nhớ mong
Tiếc công chẻ nửa đản lông
Chim cu không gáy, cục lòng lấm thay
Bây giờ anh đã nghe ai?
Áo ngắn cố mặc, áo dài vất đi
Ồi ông Trời ơi! Sao nữ đem bạc đổi chì!

DCNTB I 270 - 271

362. Giữa cảnh trời mưa rơi lác đác

Anh có thương em bạn khác sẽ hay
Ở đây gần mẹ gần thầy
Biết là hạt ngọc vào tay ai cầm?
Cho nên giọt lệ khôn cầm
Túi trầu khăn mặt ướt đầm như mưa.

DCTH 178 - 179

363. Giữa đường đứt gánh tương tư
Tại dạ em từ chẳng phải tại anh.

CHG 10

364. Giữa làng có cây đa xanh
Gió đánh một cành, tươi vẫn hoàn tươi.

TNPD I 137

365. Giữa làng có một cây đa
Người ngoan nghĩ mát, người hiền tựa nương
Trèo lên trái núi tam thương
Thương đôi con chim loan phượng qua nương ăn xoài
Khen ai xếp đá xây thành
Tình tang tang tích, tính tông tông tịch
Trên trời rục rịch
Ngày gió đêm trăng
Chúng tôi hỏi người có lấy chúng tôi chăng?

QHBN 213

366. Giữa ngày mừng tám tháng tư
Cái cua cái cá cái lư ăn thề.

NASL I 12b

367. Giữa trời cây cả bóng cao
Nhân duyên đã định xe vào cho anh
Trăm năm kết sợi chỉ mảnh
Ái ân gắn bó chung tình keo sơn.

CDTH 97

368. Giương cung mà bắn con cò
 Con cò nó lặn, con cò nó bay.
 NGCK 151a
 BK KSK 9a:
 Giương tên ra bắn con cò
 Con le nó lặn, con cò nó bay.
369. Giương cung rắp bắn phượng hoàng
 Chẳng may lại gặp một đàn chim ri.
 VNP7 96
370. Giương cung sấp bắn phượng hoàng a
 Chẳng may lại phải một đàn chim ri b
 Lấy sào mà đuổi nó đi c
 Nó kêu riu rít kéo thì điếc tai. d
 TCBD I 509 TNPD II 88
 BK a - Giương cung *rắp* bắn phượng hoàng NASL IV 51a
 - Giương cung *mà* bắn phượng hoàng NGCK 184a
 b - *Không* ngờ lại phải một đàn chim ri NASL IV
 c - Lấy sào *rắp* đuổi nó đi NASL IV
 d - Kéo kêu riu rít *vậy* thì điếc tai NASL IV
 - Nó kêu *reo rất* kéo thì điếc tai NGCK
371. Giường dọc mà trải chiếu ngang
 Chàng ngồi một góc
 Thiếp ngồi một góc
 Chàng than, thiếp khóc
 Thiếp khóc, chàng than
 Khung cử bắc ngang, thoi nàng biếng dệt
 Em vắng anh một ngày, mỗi một chân tay.
 VNP1 I 97 VNP7 229
 (b) Giường dọc mà trải chiếu ngang

Chàng ngồi một góc, thiếp ngồi một góc
 Chàng than thiếp khóc, thiếp khóc chàng than
 Hươ chao! cây úa lá vàng
 Nước đầu mà tưới cho hoàn như xưa.

DCNTB II 24 - 25 HT 435

372. Giường dọc mà trái chiếu ngang
 Mỗi đứa một góc, anh than em sầu
 Nghe chim nó hót rầu rầu
 Đứa bao nhiêu trái, em sầu bấy nhiêu
 Em xin anh để em trái chiếu phải chiều
 Cho hai đứa vào giữa, cho hết điều thở than.

DCNTB I 254

373. Giường lèo mà trái chiếu mây
 Làm trai hai vợ như dây buộc mình

a

HHĐN 235

BK a - Làm trai hai vợ như *mây* buộc mình TCBD I 210

374. Giường này ai trái chiếu đây?
 Đêm qua không ngủ, đêm nay không nằm
 Một chăn đắp chả kín chân
 Hai chăn đắp để muôn phần xót xa
 Ba chăn thương nhớ cả ba
 Hay là mình đã năm ba tứ thầy?
 Hay là mình giận ta đây
 Mình cho ta biết một giây kéo sâu?
 Tin đi mối lại đã lâu
 Mình về lấy vợ để sâu cho ta
 Càng nom càng bóng càng xa
 Chàng về lấy vợ cho ta lấy chồng
 Đố ai khuyên gió bóng thông

Đố ai xui giục cho rồng phun mưa
 Ruột tằm bối rối vò tơ
 Tay khoan tay rẽ, cho thừa mỗi sấu
 Nào khi có một buồng cau
 Giấu thầy giấu mẹ cho sau bóng đèn
 Làm quen mà chả nên quen
 Làm bạn mất bạn ai đền công cho!
 Bây giờ tờ áp lấy mo
 Mo áp lấy bẹ mà mo chả rời
 Bây giờ tờ rã mo rơi
 Đôi ta chĩnh mắng mỗi người một phương.

VNP7 235 - 236

375. Giường rộng thì ghé lưng vào
 Nghìn năm ai có tơ hào với ai. a

NNPD 64 TNPD I 138

BK a - Nghìn năm ai có tơ hào *đến* ai VNP7 233

376. Gọi ò chẳng thấy ò sang
 Buộc lưng con nhái, đến chàng đưa tin.

DCNTB I 198

BK HHDN 177:

Kêu ò chẳng thấy ò sang

Buộc lưng con nhái mượn chàng đem tin.

377. Gọi là chút nghĩa trâu vàng
 Xin em giữ gìn chung thủy, chớ phụ phàng qua chi.

DCNTB II 109

378. Gỗ kiên anh để đóng cày a
 Gỗ lim gỗ sến anh nay đóng bừa
 Răng bừa tám cái còn thừa
 Lưỡi cày tám tác đã vừa luống to b

Muốn cho lúa nảy bông to
Cày sâu bừa kỹ phân tro cho nhiều.

HT 111 TCDG 37 TNPD II 86 VNP1 I 42 VNP7 176

BK a - Gõ *ngiến* anh để đóng cày TCBD I 611

b - TCBD I chỉ ghi đến hết dòng này

Sửa lại: Gõ *kiêng*... TNPD II = Gõ *kiên*

379. Gõ trác đem lát ván cầu

Yến sào đem nấu với đầu tôm khô.

NNPD

61

TCBD I 509 TNPD I 130

380. Gói chẵn gói chiếu chẵn êm

a

Gói lụa chẵn mềm bằng gói đầu tay.

b

KSK 7b NGCK 139b TNPD I 130

BK a - Gói *mền* gói chiếu *không* êm

HT 160 VNP1 I 60

- *Than* rằng gói *gám* không êm

HHĐN 248 TCBD II 336

b - Gói lụa *không* mềm bằng gói *tay em* HT VNP1I

- Gói lụa chẵn mềm bằng gói *tay em* TCBD I 145

- Gói dựa không mềm bằng gói *tay anh*

HHĐN TCBD II

Xem thêm C 1751 Đ 408

381. Gói luôn chẵn đặn giao đầu,

Trai thương bát ngát, gái sâu bờ ngơ.

CHG 29

382. Gói luôn một gói đôi đầu,

Chung tình chưa mãn trống lầu vội tan.

CHG 16

383. Gói rơm theo phận gói rơm,

Ai cho dưới thấp mà chồm lên cao.

CHG 23

384. Gởi lời thăm huệ viếng lan
Tốt tươi cho biết khô cần cho hay.

DCBTT 254

385. Gởi thơ chắc chắn chi thơ
Hai ta tốt đợi tốt chờ thì nên.

DCBTT 254

386. Gởi thơ em lậu bạn cười
Gởi lời có thấu cho người đặng không?

DCBTT 231

387. Gởi thơ một bức
Đêm nằm thổn thức, dạ những luống trông
Biết làm sao cho vợ gặp chồng
Cho én hiệp nhận
Gan teo từng đoạn, ruột thắt chín từng
Anh với em như quế với gừng
Dầu xa nhân ngãi, xin đừng tiếng chi.

bk Sao hồi sao! Sao chùng này chưa mọc

Sao mọc bên bắc, nước mắt bên đông

Làm sao cho vợ gặp chồng

Cho én gặp nhận, ruột đau từng đoạn, gan thắt chín từng

Đôi ta như quế với gừng

Dầu xa nhân ngãi, xin đừng tiếng tằm.

DCNTB II 12 - 13

388. Gởi anh quạt tỉnh, quạt tình
Quạt loan quạt phượng, quạt mình quạt ta
Quạt này nên nghĩa thất gia
Một tay cầm lấy mát ra hai người.

CDTH 105

389. Góm thay thời buổi Tây, Tàu
Bỏ đường trung nghĩa, ham cầu lợi danh.
CDHT 131
390. Gửi khăn, gửi túi, gửi lời
Gửi đôi chàng mạng cho người đằng xa
Vì mây cho núi lên xa
Mây cao mù mịt, núi nhòa xanh xanh.
VNP7 196
391. Gừng già, gừng rụi, gừng cay
Anh hùng càng cực, càng dày nghĩa nhân.
HHĐN 98 VNP1 II 97 VNP7 98
392. Gươm linh sứt cán còn trành
Bình hương dẫu bể, miếng sành còn thơm. a
HHĐN 80 TCBD I 611
BK a - Bình hương dẫu bể, miếng sành còn thơm.
VNP1 II 97 VNP 7 99
393. Gươm linh treo trước bàn ông
Dầu ai ở bạc máu hồng tuôn rơi.
CHG 17
394. Gươm vàng cắt đám cỏ hôi
Có tiền chuộc lấy cho tôi kéo già.
NASL IV 26b
395. Gươm vàng rớt xuống Hồ Tây¹
Công cha cũng trọng, nghĩa thầy cũng sâu.
CDHN 121 NNPD 64 TCBD II 294 II 294 TNPD II 130 VNP7 306
BK CDHN 119:
Gươm vàng *rơi* xuống Hồ Tây
Công cha cũng *nặng* nghĩa thầy cũng sâu.

¹ Hồ Tây: xem chú thích ở Đ 1062.

396. Gương kia tróc thủy gương lờ
 Chàng mà xa thiệp, dật dờ như điên
 Thảm tình vì nợ vì duyên a
 Đêm năm canh than thở, chốn li phiền phải theo
 Trách cho căn số phận nghèo
 Hoa trôi nước chảy, bọt bèo cùng trôi b
 Nợ duyên biết tính sao cho rồi! c

DCNTB I 254

BK a - Thảm tình vì nợ với duyên DCNTB II 133

b - Hoa trôi nước chảy bọt với bèo cũng trôi DCNTB II

c - Nợ với duyên biết tính sao cho rồi? DCNTB II

397. Gương không có thủy gương mờ
 Chàng mà không thiệp bơ vợ một mình.

HPV 126

398. Gương không có thủy gương mờ
 Thuyền không có lái lừng lơ giữa dòng
 Mong sao nghĩa thủy tình chung
 Cho thuyền cặp bến, gương trong ngàn đời.

DCTH 111 HT 368 TCDG 60

399. Gương thê nữ để bụi nhòa a
 Sông có Nhị Hà, núi có Tản Viên
 Thê kia nữ để lỡ duyên b
 Trăng còn soi mãi vũng sen Tây Hồ. c

CDHN 155 - 156

BK a - Gương *kia* nữ để bụi nhòa VNP7 190

b - Thê *kia* *sao* để lỡ duyên HT 176 VNP7

c - Trăng còn soi mãi *vùng* sen Tây Hồ HT VNP7

400. Gương Tư Mã trăm năm treo từ đó

Nghĩa đá vàng quyết hẹn từ đây
 Đôi ta nỏ¹ kíp thì chầy
 Nhân duyên Trời định đó đây kết nguyên.

DCBTT 153

401. Gương vỡ thì gương lại lành
 Nói ra mang tiếng dở dành quan họ đi a
 Từ khi biết mặt nhau chi
 Để lòng tưởng nhớ, dạ thì nhớ thương
 Con nhện vàng mắc búi tơ vương
 Càng biết nhau lắm càng thương nhau nhiều
 Từ khi nước chảy một chiều
 Ai làm cho nước thủy chiều đầy vơi?
 Bây giờ kẻ ngược người xuôi
 Bao giờ lại được giải lời nước non.

bk a - Nói ra mang tiếng dở dành *nhau* đi

QHBN 247

402. Gương vỡ gương lại lành
 Nói ra mang tiếng dở dành quan họ đi
 Trót yêu nhau chữ *vị* là vì
 Chữ *dục* là muốn, chữ *tùy* là theo a
 Trót yêu nhau tam tứ núi cũng trèo
 Thất bát sông cũng lội, tam thập lục đèo cũng qua.

bk a - Chữ *dục* là muốn, chữ *tình* là theo

QHBN 287 - 288

¹ Nỏ: không, chẳng (Tiếng địa phương).*

1. Hà Nội ba mươi sáu phố phường
Hàng Mút, Hàng Đường, Hàng Muối trắng tinh. a
NASL III 54a
BK a - Hàng Gạo, Hàng Đường, Hàng Muối trắng tinh HT 129
2. Hà Nội ba mươi sáu phố phường
Hàng Mật, Hàng Đường, Hàng Muối trắng tinh
Từ ngày ta phải lòng mình
Bác mẹ đi rình đã mấy mươi phen
Làm quen chẳng được nên quen a
Làm bạn mất bạn ta liền quên nhau. b
NGCK 128a
BK a - Làm quen chả được làm quen VNP7 240
b - Làm bạn mất bạn ai đền công cho
CDHN 48 VNP7
3. Hà Nội ba sáu phố phường
Hàng Mật, Hàng Đường, Hàng muối trắng xoa
Thứ nhất là hội Hàng Hoa
Thứ nhì Hàng Mã, thứ ba Hàng Vàng.
TCBDII 522
Xem thêm T 801
4. Hà Nội ba mươi sáu phố phường
Tìm em chẳng thấy Hàng Đường, Hàng Ngang
Tìm em chẳng thấy Hàng Ngang
Đi sang Hàng Bạc, rẽ sang Hàng Đào

Tìm em chẳng thấy Hàng Đào
Anh ra phố Thọ Tiệp, rẽ vào Hàng Gai
Tìm em chẳng thấy Hàng Gai
Hay là em ở Hàng Hải, Hàng Sơn
Tìm em chẳng thấy Hàng Sơn
Hay là em ở Hàng Đồn, Hàng Khay
Tìm em chẳng thấy Hàng Khay
Sang chùa Quan Thượng rẽ ngay Hàng Bè
Tìm em chẳng thấy Hàng Bè
Kìa lên Bến Bạc, Hàng Tre, Cội Đồng
Lại lên Bến Mắm mà trông
Kìa Ô Quan Chưởng, Cầu Đông Hàng Đường
Đồng giột, sau chùa Thái Cam
Hàng Thớt lao màn
Hàng Ngõng, Hàng Ngan, Hàng Gà
Trở về Hàng Nón, Hàng Da, Hàng Giày
Hàng Buồm, Hàng Mã, Hàng Mây
Hôm qua là chín, hôm nay là mười
Lòng anh dở khóc dở cười
Đêm đêm tư tưởng một người tình nhân
Tìm xa rồi lại tìm gần
Tìm hết Nhà Hỏa, bãi Nghênh Xuân, Hàng Lờ
Tìm em chẳng thấy Hàng Lờ
Đi ra Hậu Giám chợ vợ ngoài thành
Đồn rằng em ở Cầu Canh
Anh ra Cầu Giấy thanh danh vui cười
Đi đâu có một đôi người
Đi thì lặn suối qua đồi trèo đê
Một thôi cho đến bến Phụng

Hỏi thăm cậu mợ ùng ùng chạy ngay.

NGCK 134b

Xem thêm R 237

5. Hà Nội năm cửa chàng ơi
 Sông Lục Đầu¹ sáu ngọn chảy xuôi thuận dòng
 Sông Thương bên đục bên trong
 Núi Tản thất cổ bông có đức thánh sinh
 Đền Sòng thiêng nhất tỉnh Thanh
 Đền Hùng Phú Thọ nước biếc non xanh hữu tình
 Hội Dóng² xứ Bắc linh đình
 Chùa Đọi Phủ Lí rành rành còn bia.

CDHN 31

Xem thêm Ở 12

6. (a) Hà Nội như động tiên xa
 Sáu giờ mới hết đèn xa, đèn gần
 Vui nhất là chợ Đồng Xuân
 Thứ gì cũng có xa gần bán mua
 Giữa chợ có anh hàng dứa
 Hàng cam, hàng quýt, hàng dưa, hàng hồng
 Chả tin đứng lại mà trông
 Hàng vóc, hàng nhiều thông dong rượp rà
 Cổng chợ có chị hàng hoa
 Có người đổi bạc chạy ra chạy vào
 Lại thêm súc sắc bán rao
 Lại thêm kẹo đạn, miến xào, bún bung
 Lại thêm bánh rán, kẹo vừng
 Đàng trước bán chả, sau lưng bán giò

¹ *Sông Lục Đầu*: thuộc tỉnh Hải Dương, chỗ gặp nhau của sáu con sông ở khu Phả Lại (sông Thương, sông Cầu, sông Lục Nam, sông Đuống, sông Thái Bình, và sông Kinh Thầy).

² *Hội Dóng*: hội làng Dóng. Làng Dóng thuộc Gia Lâm, Hà Nội.*

Ăn vào chuyện nhỏ, chuyện to
Lại thêm chú khách bánh bò đi rao
Xăm xăm khi mới bước vào
Hàng tôm, hàng tép, xôn xao rề rề
Thanh nhất là chị hàng lê
Loạc quạc hàng vịt, tò te hàng gà
Nứt nở như chị hàng na
Chua chát hàng khế, ngọt nga hàng đường
Thơm ngát là chị hàng hương
Tanh ngắt hàng cá, phô trương hàng vàng
Lôi thôi là chị hàng dang
Vừa đan, vừa bán cả sàng lẫn nia
Trề môi như chị hàng thìa
Vừa bát, vừa đĩa, nhiều bề thông dong
Đỏ đơn như chị hàng hồng
Hàng cam, hàng quít, bưởi, hồng, thiếu chi
Trống quân hát chả ra gì
Mỗi người mỗi vẻ ai thì kém ai
Lại thêm cạo mặt ngoáy tai
Lại thêm ngoài chợ có người họa tranh
Rau thơm, rau húng, rau hành
Mùi, thơm, hẹ, bí, xanh xanh đầy nhà
Thịt bò, thịt lợn bày ra
Cà chua, mướp đắng lá đa ngọt thường
Có người bán lược, bán gương
Có người bán áo phô trương giải bày
Có người bán dép, bán giày
Có người bán cả dây bày đồ chơi.

(b) Hà Nội như động tiên sa a
 Sáu giờ máy hết đèn xa đèn gần b
 Vui nhất là chợ Đồng Xuân
 Thức gì cũng có xa gần bán mua
 Giữa chợ có anh hàng dưa
 Hàng cam, hàng quít, hàng dưa, hàng hồng
 Ai ơi đứng lại mà trông
 Hàng vóc, hàng nhiều thông dong nượp nà
 Cổng chợ có chị hàng hoa
 Có người đổi bạc chạy ra chạy vào
 Lại thêm “xực tắc”¹ bán rao
 Kẹo cau, kẹo đạn, miến xào, bún bung
 Lại thêm bánh rán, kẹo vừng
 Trước mắt bún chả, sau lưng bánh giò
 Ôn ào chuyện nhỏ chuyện to
 Lú lo chú khách bánh bò bán rao
 Xăm xăm khi mới bước vào
 Hàng tôm, hàng tép xôn xao mọi bề
 Lịch sự là chị hàng lê
 Quàng quạc hàng vịt, tồ te hàng gà
 Nứt nở như chị hàng na
 Chua vào hàng sấu, ngọt ra hàng đường
 Thơm ngát là chị hàng hương
 Tanh ngắt hàng cá, phô trương hàng vàng
 Lôi thôi là chị hàng dang
 Bán rổ, bán sảo, bán sàng, bán nia
 Thươi môi là chị hàng thìa

¹ “Xực tắc”: gánh gành mì vằn thắn, món ăn bằng bột mì viên có thịt hay tôm giã ở trong, thả vào nồi nước dùng sôi. Người bán hàng thường dùng hai mảnh gỗ gõ vào nhau thành tiếng kêu nghe na ná như “xực tắc”, để thay lời rao.

San sát hàng bát nhiều bề long đong
 Đỏ đơn như chị hàng hồng
 Hàng cam, hàng quít, buổi hồng thiếu chi
 Trống quân cò lả sót gì
 Mỗi người một vẻ ai thì kém ai
 Lại thêm cạo mặt, ngoáy tai
 Lại thêm ngoài chợ có người họa tranh
 Ngoài ra cải, diếp, răm, hành c
 Thì là, cải cúc xanh xanh rõ ràng
 Có người bán lược bán gương
 Có người bán cả hòm rương, tủ quây
 Có người bán dép, bán giày
 Có người bán cả ghế mây để ngồi
 Suốt ngày chợ họp ai ơi
 Thượng vàng hạ cám bao người bán mua
 Hay cấp như chị hàng cua
 Nhảy nhót hàng ếch ai mua được rày
 Có người xem tướng xem tay
 Châu văn đồng bóng ộp ngay tức thời
 Thôi thì đủ thức đủ người
 Ôn ào nhộn nhịp nói cười chen vai
 Có anh bán thuốc cũng hay
 Mồm rao liến láu, bệnh khỏi ngay tức thời
 Lại còn kẻ cấp như rươi
 Hở có chốc lát, tiền ôi mất rồi
 Giậm chân xuống đất kêu trời
 Phú lít¹ có đến cũng thôi đi đời
 Tối đến đuổi chợ mình ơi!

¹ *Phú lít*: phiên từ tiếng Pháp police (đọc là pôlítxơ) nghĩa là cảnh sát.

Quá năm giờ rười hết người bán mua.

bk a - Hà Nội như động thiên nga

b - Sáu giờ tắt hết đèn xa đèn gần

c - Từ dòng này có người đọc một trong hai đoạn này:

+ Rau thơm rau húng, rau hành

Mùi, thơm, hẹ, bí xanh xanh đầy nhà

Thịt bò, thịt lợn bày ra

Cà chua mướp đắng, bánh đa ngọt đường

Có người bán lược bán gương

Đủ mùi phở tái cháo lươn giải bày

Có người bán dép bán giày

Người bán cây cảnh người bày đồ chơi

+ Ngoài ra cải, diếp, răm, hành

Cà chua mướp đắng, bí xanh đầy nhà

Bí đao, bí đỏ bày ra

Su hào, xà lách, thì là thiếu chi

Rau mùi, rau húng kể gì

Hạt tiêu, ớt, tỏi, kể chi lạ thường

Có người bán lược bán gương...(đoạn tiếp như trên)

CDHN 124 - 125

7. Hà tiện mà ăn cháo hoa

Đồng đường, đồng đậu cũng ra ba đồng.

a

NNPD 65 TCBD I 408 TNPĐ I 144

BK a - Đồng đường, đồng muối cũng ra ba đồng NASL III 10b

- Mười năm đồng đổ mười ba đồng đường NQPN 56

8. Hạc dơi là xế non tùng

Chim kê biển bắc, trống thùng điếm ba

Biểu em về trộm lệnh mẹ cha

Đêm khuya chước lượng cho ta ít nhiều

CDTCM 32

13. Hai bên hai dãy hàng hương
Ở giữa hàng nhiều em thương hàng nào?

HPV 127 A

14. Hai bên hai dãy hàng trầm
Anh xem cho thiệt kẻo lầm anh ơi!

HPV 126

15. Hai bên thầy mẹ song tuyền
Chỉ vì anh buồn cái đường thê thiếp,
cảm lấy nỗi phiền ra đi.

DCBTT 202

16. Hai bên tranh lấy quả cầu
Dân an bình thái sống lâu vững bền.

a

ANPT 17a QPHT 40a

BK a - Dân an *quốc* thái sống lâu vững bền NGCK 118b
- Dân yên *nước thịnh* dài lâu vững bền

TCBD III 476 TCBD I 144

17. Hai chân leo đá đã mòn
Hai tay chai rạn hãy còn trơ trơ
Còn duyên, còn cuộc, còn nhờ
Hết duyên bị gậy ngời chờ cổng kho.

CDTCM 235 HT 264

18. Hai đứa mình dứt điệu tình thương
Giả như Kim Trọng¹ dứt tình thương Thúy Kiều

TCBD I 458

19. Hai đứa mình đã xôi đứng xứng đôi
Khi đi cũng đẹp, khi ngồi cũng cân
Trách lòng thầy mẹ cầm cân

¹ *Kim Trọng, Thúy Kiều*: các nhân vật trong Truyện Kiều của Nguyễn Du.*

Không xê đi xích lại đôi phân cho con nhờ.

DCBTT 187 - 188

20. Hai đứa mình xứng gái xứng trai
Ngày nay gặp mặt, làm ai cũng mừng.

TCBD IV 25

21. Hai đứa mình một lòng một bụng a
Không như gà đưa trứng nước sôi b
Dầu cho thầy mẹ, có đan giỏ thả trôi c
Thả thì mặc thả thiệp không thôi nghĩa chàng. d

HPV 127 A

BK a - Hai ta một lòng một bụng DCBTT 78

- Hai đứa *mình* một lòng một bụng DCNTBI 227

b - *Chừ giả* như con gà *đem* trứng nước sôi DCBTT

c - Dầu *mà* thầy mẹ có đan rọ thả trôi DCBTT

d - Thả *trôi thì* thả thiệp không thôi nghĩa chàng DCBTT

- Thả *trôi* mặc thiệp, thiệp *cũng* không thôi nghĩa chàng

DCNTB I

22. Hai hàng lụy nhỏ thấm bầu
Duyên em cực đã đành phận, em cũng vọng cầu
cho anh nên.

DCBTT 122

23. Hai hàng nước mắt rưng rưng
Thương em anh phải gian truân nhiều bề.

CHG 15

24. Hai hàng nước mắt tuôn rơi
Khóc lên thì sợ bạn cười đôi ta
Việc này tại mẹ cùng cha
Tại chú cùng bác ông bà anh em
Mặc ai chia rẽ phận duyên
Đôi ta cứ giữ lời nguyên sắt son.

CDTH 143

25. Hai má nàng trắng phau phau
 Răng đen nhưng nhức như màu hạt dưa
 Hỏi nàng đã có chồng chưa?
 Hay nàng chưa có thì vừa đôi ta.

CDTCM 81

26. Hai mươi hăm một chẳng chầy
 Cửa cao bằng núi không tà sớm con
 Cửa cao bằng núi bằng non
 Không bằng sớm vợ, sớm con lúc này.

CDTCM 191

27. Hai nách những lông xôm xôm
 Chồng yêu chồng bảo mối tơ hồng trời cho
 Đêm ngủ thì ngáy o o
 Chồng yêu chồng bảo lái đò cầm canh
 Ăn vụng bụng to tày thùng
 Chồng yêu chồng bảo cái giành đặng cơm!

NGCK 194a

Xem thêm L 379

28. Hai ngang ba phết
 Em không biết em hỏi lại anh
 Từ Hà Nội cho tới kinh thành
 Quan sấu dân thăm hỏi anh chữ gì?
 Hai ngang ba phết là chữ thất
 Thất là thất thủ kinh đô
 Quan sấu dân thăm vì mưu đồ ông Quận¹ thâm.

DCBTT 211 - 212 TCDG 93

¹ Ông Quận: tức là Nguyễn Văn Tường. Ông và Tôn Thất Thuyết là hai bậc đại thần của nhà Nguyễn, dưới triều vua Hàm Nghi. Hai người có hai chủ trương đối lập trong thái độ với thực dân Pháp, Nguyễn Văn Tường chủ trương hàng giặc, Tôn Thất Thuyết chủ trương chiến đấu.

29. Hai ngang, hai phết kết lại chữ chi
Chàng mà đối được thiếp thì theo không a
- Hai ngang hai phết kết lại chữ *thất*
Thất là mất, mất nước, mất nhà
Dân sâu, dân thảm từ thuở Tây qua lại giữ.
HPV 92
BK a - Chàng mà *giảng* được thiếp thì theo không HT 386
30. Hai ta chung thủy vẹn tuyền
Xem lên mái tóc hương nguyên còn đây.
DCBTT 231
31. Hai ta đà cân đôi vừa lứa
Em nói rằng ở rứa với mẹ thầy
Một mai ô tàn bóng xế về tây
Hoa xâu nhụy lạt khổ hội này, em ơi!
DCBTT 187
32. Hai ta đã đẹp đôi rồi
Ai gièm pha chớ đoạn, ai vẽ vời chớ nghe.
DCBTT 233
33. Hai ta đã lỗi lời thề
Như con ngựa sa nước bước khốn trở lui về trạm cung.
DCBTT 263
34. Hai ta đã trót nặng tình
Lấy nhau e ngại gia đình thấp cao.
DCBTT II 14
35. Hai ta đang nhớ đang thương
Ai đem phân quế rẽ hương cho đành!
DCNTB232
36. Hai ta đứng lại bưạ ngang
Trách lòng thầy mẹ tham sang nơi nào.
HPV 158

37. (a) Hai ta gá nghĩa ngoài đồng
Kẻ cày người cấy, nước mắt hồng tuôn rơi.
DCNTB II 54
(b) Đôi ta gá ngãi ngoài đồng
Về nhà lống chịu nước mắt hồng nhỏ tuôn.
TCBD IV 32
38. Hai ta hái củi một rừng
Bứt dây một cội, xin đừng nghe ai.
DCBTT 233
39. Hai ta như áo mới may
Như chuông mới đúc, như cày mới đầu.
DCBTT 124
40. Hai ta như cặp chim quyên
Dầu khô dầu héo cũng chuyền trên cây
Khát thời uống nước bóng cây
Đói ăn bông cỏ, thiếp đây vẫn chờ.
DCNTB II 120
41. Hai ta như chỉ lộn vòng
Phấn¹ chưa ra múi², trong lòng ngại nghi.
DCBTT 123
42. Hai ta như Kim Trọng, Thúy Kiều
Đã lắm lúc đắng, còn nhiều lúc cay.
DCBTT 255
43. Hai ta như rượu với nem a
Đang say ngây ngất ai gièm chớ xa.
DCBTT 232
BK a - Đôi ta như rượu với nem VNP7 189

¹ *Phấn*: tìm, gỡ (Tiếng địa phương).*

² *Múi*: môi (Tiếng địa phương).*

44. Hai ta như sợi dây dài
Đố ai cầm dao sắc, cắt hai cho lìa!
DCBTT 232
45. Hai ta như trái đậu quyên
Dầu khô dầu héo, cũng nguyên trên dây.
HT 161
46. Hai ta sang một chuyến đò
Trông cho rảnh khách trao cho miếng trầu.
CDTCM 32
47. Hai ta thể thốt giữa đàng
Vạch cây khắc chữ hỏi chàng nhớ không?
DCBTT 225
48. Hai ta thương chắc¹ mần ri²
Mẹ thầy mần rứa³, anh thì mần răng⁴?
DCBTT 229
49. Hai ta uống nước một bầu
Bút tranh một động⁵, ăn trầu một khăn.
DCBTT 236
50. Hai tay bụm cát, đắp mồ
Tay bông con dại, nước mắt hồ tuôn rơi.
DCNTB II 84
51. Hai tay bụm gạo vào nùng⁶
Đồng Cam⁷ nước độc, anh đừng ở lâu.
DCNTB I 199

¹ *Chắc*: nhau; *Thương chắc*: thương nhau.*

² *Mần ri*: làm gì.*

³ *Mần rứa*: làm như thế.*

⁴ *Mần răng*: làm sao.*

⁵ *Động*: đời

⁶ *Nùng*: gùi, thường đeo sau lưng.*

⁷ *Đồng Cam*: thuộc tỉnh Phú Yên có xây đập nước trên sông Ba.*

52. Hai tay bưng cái rổ may
Kéo đi kéo lại của mày của tao.
CHG 13
53. Hai tay bưng chén rượu đào
Xin mời quân tử uống vào cho say.
TCBD I 145
54. Hai tay bưng đọi chè tàu
Vừa đọi thì lấy ham giàu làm chi.
CDTCM 32
55. Hai tay cầm bốn tao nôi
Tao thẳng, tao dùi, tao nhớ, tao thương.
CVPD 13
BK TCBD I 145:
Hai tay cầm bốn *tay* nôi
Tay thẳng, tay *dùng*, *tay* nhớ, *tay* thương.
56. Hai tay cầm bốn trái dưa a
Trái ăn, trái để, trái đưa cho chàng.
HHĐN 235
BK a - Hai tay cầm *ba* trái dưa TCBD II 332
57. Hai tay cầm hai quả bông a
Quả đắng phần chồng, quả ngọt phần trai. b
LHCD 53a NGCK 98a NPGT 12b PTK 19a
BK a - Hai *tay* cầm hai quả *hồng* ĐNQT 118a
- Hai tay cầm hai *trái hồng* HHĐN 132
- *Đôi* tay cầm *đôi* quả *hồng* NASL II 15a NNPD 56
TNPD I 118
b - *Quả* *chát* phần chồng, quả ngọt phần trai
ĐNQT NASL II NNPD TNPD I
- *Trái* *chát* phần chồng, *trái* ngọt phần trai HHĐN

Sửa lại: HHĐN chấp thêm C 974 I 188, 193. Nbs đã tách ra.

58. Hai tay cầm hai quả hồng

Quả chát phần chồng, quả ngọt phần trai

Nằm đêm vuốt bụng thở dài

Thương chồng thì ít nhớ trai thì nhiều.

a

HT 236 TCBD I 458 TNPD II 89

BK a - Thương chồng thì ít *thương* trai thì nhiều

HHĐN 132 TCBD II 191 THĐQ 7

Xem thêm N 466

59. Hai tay cầm nắm lạt bẻ cò

Lòng anh thương da diết, sao em giả ò làm lơ

Thương em phát dại phát khờ

Đang ăn đũa rút bao giờ không hay

Cầm kéo, quên cắt quên may

Cầm ve quên rọ, cầm khay quên trầu

Cầm đèn, quên bắc quên dầu

Cầm trang sách đọc, quên đầu quên đuôi

Cầm cân, quên giá quên lui

Cầm tiền mà xỉa, không biết mấy mươi một tiền

Thương em nhất dại, nhì điên.

DCNTB I 271

60. Hai tay cầm tám gươm vàng

Thác đi thì thác buông chàng không buông.

HPV 127 A

61. Hai tay che lấy mặt trời

Kéo mà thẹn lắm hỡi người tri âm.

HPV 127 A

62. Hai tay đeo bốn chiếc vòng

Của cha của mẹ chớ của chồng có mô?

DCBTT 283

63. Hai tay ôm bản đàn kìm
 Nguyên cùng trời đất kết nguyên với nhau.
 TCBD I 145
64. Hai tay ôm bốn quả bóng
 Đem thả giữa dòng nước chảy bóng trôi
 Có thương nước đứng, bóng ngồi
 Không thương nước chảy bóng trôi mặc bóng.
 DCBTT 158
65. Hai tay ôm lấy ngang lưng
 Tôi đau bụng lắm lấy gừng cho mau. a
 NGCK 141 a
 BK a - Tôi đau bụng lắm lấy gừng cho *tôi*
 TNPD I 144
66. Hai tay ôm trái bưởi non
 Biết làm sao đặng vuông tròn với anh.
 CHG 10 DCNTB I 198
67. Hai trái ổ qua¹ đặt trên bàn hạnh
 Em nghiêng ve ngọc, anh chuốc chén rượu đào
 Để người quân tử chí cao
 Đủ mùi tanh ngọt thiếp mới trao ân tình.
 DCBTT 68 ²
68. Hai vai gánh nặng trĩu trĩu
 Vai mang chữ hiếu vai đeo chữ trung.
 CVPD 22
69. Hải Dương tiết nghĩa có hai
 Một mắt bà lão với hai con bò
 Trên trời có ông sao Tua

¹ Ổ qua: (tức khổ qua) là mướp đắng.*

²

Ở làng Minh Giám¹ có vua Ba Vành²

Phương đông quật lữ hung tinh

Làm cho bảy viện tan thành ra tro.

TCBD II 541 TNPĐ II 89 VNP1 II 162 VNP7 126

BK HT 122 chỉ ghi:

Trên trời có ông sao Tua

Ở làng *Nguyệt* Giám³ có vua Ba Vành

Phương đông quật lữ *hùng* tinh

Làm cho bảy viện tan thành ra tro.

70. Hải Phòng là chốn hữu tình
Thuyền buôn, thuyền bán rập rình bờ sông.

TCBD II 522

71. Hải Vân bát ngát nghìn trùng
Hòn Hồng ở đấy là trong vịnh Hàn
Xưa nay qua đấy còn truyền
Lối đi Lô Giản⁴ thẳng miền ra khơi.

HT 145 - 146 TCBD II 522 - 523 TNPĐ II 89

VNP1 II 161 VNP7 125

72. Ham chơi bồng đứt dây đàn
Anh thất ngôn một chút, con bạn hờn trăm năm.

CHG 5

73. Ham chơi bồng đứt dây đàn,
Dấu cho chín giận mười hờn cũng nguôi.

CHG 17

74. Ham chơi đàn thú năm dây

¹ *Minh Giám*: thuộc huyện Kiến Xương, tỉnh Thái Bình, quê hương của Phan Bá Vành.

² *Vua Ba Vành*: tức là Phan Bá Vành, người lãnh đạo cuộc khởi nghĩa nông dân lớn dưới thời Minh Mạng triều Nguyễn. Khi khởi nghĩa thì có sao chổi (sao tua) mọc.

³ *Nguyệt Giám*: một trong hai thôn của làng Minh Giám nay thuộc xã Minh Tân huyện Kiến Xương, tỉnh Thái Bình.

⁴ *Lô Giản*: tên một tổng cũ.

- Lỡ làng cơ hội nên chầy nợ duyên.
DCBTT 233
75. Ham giàu mà lấy đũa ngu
Của ăn hay hết, đũa ngu hãy còn.
CHG 18 DCNTBII 158
76. Hang hùm ai dám mó tay
Chuột nào lại dám cắn dây buộc mèo.
TCBD I 563
77. Hang mai anh cũng muốn lòn
Sợ e trứng nhận hãy còn vỏ không.
CHG 3
78. Hang sâu núi hiểm như vầy
Ai xui anh đến chốn này gặp em.
HHĐN 235 TCBD I 145
79. Hàng vạn người chết vì Tây
Sao đây chỉ thấy rừng cây mịt mù
Thịt rơi dưới gốc cao su
Mồ hôi nước mắt, mập ù thành Tây.
CDTCM 218 HT 261
80. Hàng xóm để chờ một ngày
Chồng cô vợ cậu một ngày cũng không.
NQPN 45
81. Hát bai, hai bát không no
Còn một miếng cháy kéo co vỡ nồi
Hát bai, hai bát không no
Ta thêm bát nữa hát cho vui nhà.
TCBD II 482 TNPD II 89
82. Hát cho chó cắn bò lông
Hát cho con gái bỏ chồng mà theo

Hát cho chó cắn bò kêu
Hát cho ông lão trong lều bò ra.

TCBD I 408 TNPD II 89

83. (a) Hát cho chó cắn bò kêu
Hát cho ông lão trong lều bò ra.

NASL IV 47a

(b) Hát cho chó cắn mèo kêu
Hát cho ông lão chui rào mà sang.

NASL II 35b

84. Hát cho lở đất long trời
Cho đời biết mặt, cho người biết tên
Hát từ chợ Phủ hát lên
Hát suốt tỉnh Bắc qua miền tỉnh Đông
Hát sao cho cạn dòng sông
Cho non phải lở, cho lòng phải say.

TCBD IV 88

85. Hát dăm ba chuyện mà chơi
Chuyện đối với chuyện, ai đối với người mà lo.

HPV 66

86. Hát đàn cho rặng đông ra
Mai về quan bỏ nhà pha cũng đành.

HPV 175

87. Hát đàn nam nữ đua xuân
Trai xuân hồ hởi, gái xuân liệu lời.

HPV 71

88. Hát lên ta nhởi ta chơi
Mấy khi đèn hạng soi nơi quyển vàng.

HPV 66

89. Hát một đôi câu giải sầu tâm sự

Người mặc người ta giữ ý ta.

CHG 15

90. Hát thanh đây hát với cùng
Đó mà hát tục đây dùng đồ đi.

CHG 21

91. Hạt châu nhỏ xuống mâm vàng
Nhật nguyệt tam quang đồng hồ mấy khắc
Con rồng nằm biển bắc
Con hạc múa lầu tây
Dầu mà bạn đem ta bỏ chốn truông Mây¹
Bạn ra về cũng thăm, ta ở lại đây cũng phiên.

DCNTB II 120

Sửa lại:... tam *cang*... = tam *quang*

92. Hạt lúa vàng, hạt gạo cũng vàng a
Anh yêu em bác mẹ họ hàng cũng yêu.

THQP 16b

BK a - Hạt *thóc* vàng, hạt gạo cũng vàng ĐNQT 110a

- Hạt lúa vàng, hạt *thóc* cũng vàng

NNPD 65 TCBD II 332 TNPDI 147

93. Hạt tiêu lâu năm là hạt tiêu sọ
Chuối không tự tình sao chuối nọ có con?
Hỏi em trinh tiết lòng son
Cớ sao mặt mỏng má mòn rứa em?

DCBTT 181

94. Hạt tiêu nó bé nó cay
Đồng tiền nó bé, nó hay cửa quyền.

HT 231 NASL IV 9a NNPD 65

TNPDI 145

¹ *Truông Mây*: thuộc huyện Hoài Ân, tỉnh Bình Định. Ở đây xưa kia có rừng mây dày đặc.

95. Hay gì sãi vãi ở chùa
 Một gian cửa cấm bốn mùa lạnh tanh.
 HT 242
96. Hay làm mà chẳng hay lo
 Làm chi làm lắm, làm cho nhọc mình. a
 ANPT 19a ĐNQT 84a LHCD 15a NNPD 65 TNCD 101
 BK a - Làm *khốn* làm *khổ* làm cho nhọc mình
 HT 117 NASL II 42a
 - Làm chi làm *vậy* làm cho nhọc mình TCBD I 294
 - Làm chi *cho* lắm, làm cho nhọc mình
 TCBD II 482 TNPD I 144
97. Hay nôm gặp bạn hôm nay
 Thấy chàng có một thàng chầy không đi
 - Đi rông gặp hội đông ri
 Thi đường bông vải thường đi cõi này.
 HPV 98
98. Hay quần, hay áo, hay hơi
 Hay dáng, hay dập những người không hay.
 ĐNQT 118a LHCD 53a
 Sửa lại:... hay *thấp* =... hay *dấp*
 Xem thêm T 317
99. Hay quần, hay áo, hay hơi
 Mà chẳng hay người, là của bỏ đi.
 TCBD I 611 TCBD II 481 HT 228 TNPD I 144
100. Hay xóc đĩa ông mời về
 Gái này đang muốn ngựa nghề với ông.
 TCBD I 563 TNPD I 144
101. Hãy còn bán tín bán nghi
 Chưa đem vô dạ, chưa ghi vô lòng.
 HHĐN 235 TNPD I 563

102. Hãy còn bền chí câu cua a
 Dù ai câu chạch, câu rùa mặc ai. b
 CDTCM 235 HT 220 TNPD I 144
 BK a - Hãy *cho* bền chí câu cua CHG 4 NNPD 65
 b - *Dầu* ai câu chạch câu rùa mặc ai CHG 4
103. Hãy khoan cho thiệp xin thưa
 Công trình thiệp ở chàng chưa nên về.
 HPV 175
104. Hãy xem thuở trước đời đời
 Trạng nguyên, Tể tướng là người độc thư¹.
 HHĐN 80
105. Hãy xin bớt giận làm lành
 Bắt con rận béo nấu canh rau giền. a
 NNPD 65 TCBD I 563 TNPD I 145
 BK a - Bắt con rận *váy* nấu canh rau giền NGCK 180a
106. Hăn chừ cho nếp hoe vàng
 Cho anh cùng nàng đi lắt về rang.
 DCTH 178
107. Hăng ngày kinh sử dùi mài
 Anh biết chẳng ngàn vàng dẫu có, khó nài chữ trình
 - Phận anh quân tử bất quý ngàn vàng
 Chữ trình em giữ, anh chẳng màng vàng cân.
 DCNTB II 41
108. Hảm duyên lấy phải chồng đàn
 Có trăm mẫu ruộng bán dần mà ăn. a
 TCBD II 191 TNPD I 145
 BK a - Có *dăm* mẫu ruộng bán dần mà ăn VNP7 272

¹ *Độc thư*: đọc sách.*

109. Hèn mà làm bạn với sang
 Chỗ ngồi chỗ đứng có ngang bao giờ.
 HT 232 NNPD 66 TCBD I 611 TNPD I 145 VNP1 II 32 VNP7 342
110. Hẹn với nước non
 Kim xe mũi chỉ, cho tròn vuông tơ
 Nguồn ân, bể ái hẹn hò
 Dấu xa nghìn dặm, hồ đồ vẫn không
 Nguồn ân một mảnh trăng trong
 Có nơi xếp để tơ hồng kíp xe
 Đa đoan một mảnh trăng già
 Xe đâu, xe hẵn một nhà vui chung
 Xe đâu, xe hẵn cho xong.
 bk *Trót lời hẹn với nước non*
Tơ xe nên để cho tròn duyên tơ
 Nguồn ân, bể ái hẹn hò
 Dấu xa nghìn dặm hồ đồ(?) *giao thông*
Lạnh lùng một cảnh trăng trong
Bốn tôi khẩn nguyện ông tơ hồng kíp xe
 Đa đoan *lắm mấy ông* trăng già
 Xe đâu xe hẵn một nhà vui chung
Nên chẳng hãy quyết cho xong.
 QHBN 195 - 196
111. Hề mà chết mất thời thôi
 Sống thì như cóc bơi vôi lại về.
 NGCK 183b
 BK TNPD I 119:
Dừng có chết mất thì thôi
Kìa như cái cóc bơi vôi lại về.
112. Hề mà hoa quả được mùa

Chắc là nước bể, nước mưa đầy trời
Ai ơi nên nhớ lấy lời
Trông cơ trời đất, liệu thời làm ăn.
HT 105 TCBD III 299

113. Hễ muốn ra con người tử tế
Phải dễ dàng chớ để ai hờn
Làm ơn ắt hẳn nên ơn
Trời nào phụ kẻ có ơn bao giờ.
TCBD II 250 TCBD III 185 TNPĐ II 89

114. Hết gạo thì có Đồng Nai
Hết củi thì có Tần Sài chớ vô.
CVPD 2 HT 147

115. Hết lời cặn kẽ chí tình
Nàng ơi trở lại cho anh lên tàu
Ta đang trò chuyện với nhau
Trách con gà kia đã giục mau ba tuần.
HPV 175

116. Hiếm hoi con gái đầu lòng
Làm dâu người khác chẳng trông cậy gì
Cầu Trời sinh được nam nhi
Sau này nối dõi tông chi họ hàng
Trời cười, Trời mắng: rõ gàn
Nữ nhi không có sinh nam thế nào
Sao không suy nghĩ thấp cao
Nhà người xưa ở nơi nào chui ra.
TCDG 54

117. *Hiền thân phải trạch quân nhi sự*

*Lương cầm còn trạch mộc nhi thê*¹
 Em tuy phận gái vụng về
 Tư duyên này dầu lỡ, em chẳng hề biết lo.
 HHĐN 175

118. Hiu hiu gió thổi đầu non
 Mấy người uống rượu là con Ngọc Hoàng
 Ngọc Hoàng ngồi tựa ngai vàng
 Thấy con uống rượu hai hàng lệ rơi
 Tưởng đâu con uống con chơi
 Ai dè con uống con rơi xuống sinh.
 TCBD I 408

119. Hò chơi bên gái bên trai
 Xin cùng cô bác đừng ai nghi ngờ.
 DCNTB I 105

120. Hò chơi hồ rộng hoa rơi
 Thấy em nhỏ tuổi nhiều nơi anh buồn.
 HHĐN 175

121. Hò lên hai mái cho sòng
 Phải cam cam ngọt, phải bồng bồng chua.
 DCBTT 118

122. Họ giàu họ nghinh hôn giá thú(1)
 Hai đứa mình nghèo dụ dỗ nhau đi.
 HHĐN 132 HT 160 VNP7 250

(1) Nghinh hôn: rước dâu, đón dâu. Giá thú: cưới hỏi.

123. Hoa bụi mọc trước cửa chùa
 Đỏ thì có đỏ, tứ mùa không thơm
 Cây bụi mọc trước cửa quyền môn

¹ *Hiền thân phải trạch quân nhi sự, lương cầm còn trạch mộc nhi thê*: tôi hiền phải chọn vua mà thờ, chim khôn còn chọn cây để đậu.

Em khoe rằng lấy chồng khôn nhẹ mình.

CDTH 76

124. Hoa cầu gặp hội hát xoang a

Em ở một làng, anh ở một nơi

Bây giờ mới gặp nhau đây

Ước làm phu phụ muôn đời nên chẳng.

THQP 22a

BK a - Hoa cầu gặp hội hát *suông*

TCBD I 146 TNPD II 89 - 90

125. Hoa đào héo nhụy anh thương

Anh mong bẻ lá, che sương cho đào.

CDTCM 32 TCDG 88

126. Hoa hồng sắp hái đến tay

Để người hái mất đứng ngây mà nhìn.

CDTH 122

127. Hoa hồng trông thật mỹ miều

Khoe hương buổi sáng, buổi chiều còn đâu.

CDTH 76

128. Hoa kia còn có nhụy bông

Làm người xấu tốt là bởi dạ với lòng

Ai kia ở bạc em không trách phiền

- Anh chẳng phải ngu ngốc oán than phụ nữ

Xin em xét thử, lỗi ấy về ai?

Bởi em mê mãi bạc bài

Anh đã can hoài can huỷ

Em không xét nghĩ để cha mẹ la rầy

Nậu¹ cười chê mai mỉa, cơ hội này mới xa.

DCNTB II 41

¹ Nậu: người ta (Tiếng địa phương).*

129. - Hoa kia tươi tốt rườm rà
 Tuy rằng tươi tốt khi mà ong châm
 - Anh ở trong ấy mà ra?
 Cớ sao anh biết vườn hoa chị tàn?
 Hoa tàn nhưng nhị chưa tàn
 Muốn xem chị vén bức màn cho xem.
 VNP7 105
130. Hoa lí là chị hoa lài
 Hoa lí có tài hoa lài có duyên.
 HHĐN 175
131. Hoa lí lịch là hoa lí hòe
 Con gái Đồng Sớm vừa què vừa đui.
 NGCK 175a
132. Hoa lí lịch là hoa lí linh
 Con gái Đình Bảng¹ vừa xinh vừa giòn.
 NGCK 175a
 BK TCH 11:
 Hoa lí lịch, hoa lí linh
 Con gái *Hàng Giấy* vừa xinh, vừa tròn.
133. Hoa lí nghìn dặm thơm xa
 Hoa đèn thấp thoáng trong nhà cây trôm
 Hoa gạo nó nở hồng hồng
 Mùi thơm chẳng có trôm mong nổi gì
 Hoa sói nó nở như ri
 Ai mà qua đây bước đi chẳng rời
 Hoa xuân thơm nhất trên đời
 Vua quan cũng chuộng, ước ao sở cầu
 Hoa nhài thoang thoảng thơm lâu

¹ *Đình Bảng*: làng thuộc huyện Tiên Sơn, tỉnh Bắc Ninh.

Những các cô hầu bẻ lấy cầm chơi.

QHBN 314

134. Hoa sen hoa khéo giữ màu
Nắng nồng không nhạt, mưa dầu không phai.
HPV 127A.

135. Hoa sen lai láng giữa hồ
Giơ tay muốn bẻ, sợ chùa có sư.

a

DCNTB II 84

BK a - Giơ tay *ra* bẻ, sợ chùa có sư

TCBD III 185

136. Hoa sen mọc bãi cát lằm
Tuy rằng lằm lạp vẫn mầm hoa sen.
HT 223 NNPD 66 TCBD I 509 TNPD I 145
BK NASL IV 31a:

Hoa sen mọc ở *đầm đồng*

Tuy rằng lằm lạp *nhưng* *dòng* hoa sen

Sửa lại: mọc *mãi* cát *đầm* TNPD = mọc *bãi* cát *lằm*

137. Hoa sen mọc bãi cát lằm
Tuy rằng lằm lạp vẫn mầm hoa sen
Thài lài mọc cạnh bờ sông
Tuy rằng xanh tốt vẫn tông thài lài.

TCBD I 611 TCBD III 225 TNPD II 90

Xem thêm T 239

138. Hoa sói mà gói xương sông
Thầy mẹ gả phải người chồng bất nhân
Trách Trời ăn ở không cân
Để cho hoa sói đứng sân chịu sầu
Trách Trời soi xét nơi đâu
Chả soi cảnh thắm, cảnh sầu này cho.

CDTCM 195

139. Hoa tàn bướm chẳng vãng lai
Tình nghĩa anh đã phụ, trúc mai sá gì
- Vây chớ bạn mình há chẳng xét suy
Anh vì cha mẹ phải chia li bạn vàng.
DCNTBI 140
140. Hoa tàn hoa héo không tươi
Đoái nhìn bạn cũ, hổ ngươi mười phần.
DCBTT 129
141. Hoa tàn mà lại gặp sương
Tôi rầu gặp được người thương hết rầu.
DCNTBII 120
142. Hoa tàn vì bởi mất sương
Em đây đau ốm bởi nhớ thương bạn vàng.
DCNTBII 121
143. Hoa tầm xuân nở ra trắng bóng
Anh lấy cô mình cho chóng có con.
NASL II 13b
144. Hoa tươi trong độ gió đông
Gái xinh, xinh đến có chồng thì thôi.
HHĐN 176 TCBD I 373
145. Hoa thơm ai chẳng muốn đeo
Người khôn ai chẳng nâng niu bên mình.
ANPT 10b ĐNQT 86b HHĐN 56 LHCD 19b
NQPN 30 TCBD I 612 TNPD I 145
Xem thêm K 352
146. (a) Hoa thơm ai chẳng nâng niu
Người khôn ai chẳng kính yêu mọi bề.
TCBD I 612 TNPD I 145
(b) Hoa thơm ai chẳng nâng niu,
Người khôn ai chẳng chắt chiu bên mình.
NNPN 65

147. Hoa thơm ai nữ bỏ rời
 Người khôn ai nữ nặng lời đến ai. a
 NNPD 65 TCBD I 611 TNPĐ I 145
 BK a - Người khôn ai nữ nặng lời *làm chi* HHĐN 56
 - Người khôn ai nói nặng lời *làm chi*
 VNP1 II 90 VNP7 92
148. Hoa thơm ai nữ bỏ rời
 Người khôn ai nữ nặng lời đến ai
 Sá chi những chuyện đông dài
 Bụi trần rũ sạch cho đời lằng lằng.
 PDCD 5
149. Hoa thơm bán một đồng mười
 Hoa tàn nhị rửa bán đôi lạng vàng.
 NNPD 67 TNPĐ I 145
150. Hoa thơm càng héo càng thơm
 Em giòn, rách áo đói cơm càng giòn.
 HPV 127A
 BK HT 158:
 Hoa thơm xuống *đất cũng* thơm
 Em giòn, rách áo đói cơm *cũng* giòn.
151. Hoa thơm giắt để mái hiên
 Gió nam thổi lọt cửa quyền cũng thơm
 Mùi thơm giắt để nồi vôi
 Biển kình lạng bật còn mùi dẫu thơm.
 HHĐN 98
152. Hoa thơm hoa ở trên cây
 Đôi con mắt em lúng liếng, dạ anh say lừ đừ. a
 HPV 127A
 BK a - Đôi con mắt em lúng liếng, dạ anh say *lừ đừ* HT 157

153. Hoa thơm lan cả vườn hồng
Thơm cây thơm rễ người trồng cũng thơm
Hoa thơm bông giắt bông cầm
Dang tay khuyen bẻ sợ lòng mẹ cha.
HGVP 9
154. Hoa thơm mất nhị đi rồi,
Còn thơm đâu nữa mà người ước ao. a
ĐNQT 114a LHCD 52b NASL IV 29b NNPD 66
TCBD I 611 TNPĐ I 145
BK a - Còn thơm đâu nữa mà người ước *mơ*.
HHĐN 127, 126
155. Hoa thơm mất nhị đi rồi
Dù rằng trang điểm cũng người vô duyên.
NNPD 67 TCBD I 611 TNPĐ I 145
156. Hoa thơm mất nhị đi rồi
Em về tô màu lại bán cho người đàng xa.
HPV 167
157. Hoa thơm nở vẳng trên đèo
Kẻ chọc người khoè, chẳng đặng một bông
Ở người đứng giữa thình không
Tự nhiên mà gặp, một bông hoa lài
Bông hoa em yếm yếm còn gài
Em đây chưa bẻ cho ai một cành
Thương anh em bẻ cho anh
Về nhà mẹ hỏi rằng hành hoa đâu
Đại chi em nói hoa nào
Hoa nở giữa đàng, con bẻ con chơi
Chơi hoa cho biết mùi hoa
Cầm cân cho biết cân già cân non.
DCNTB I 119

158. Hoa thơm ong bướm đang mê
 Thương mình chưa phải dạ, sao nữ về bỏ tôi? a
 DCNTB II 133
 BK a - Thương chưa phải dạ *mình* về bỏ đây.
 TCBD IV 33
159. Hoa thơm thơm lạ thơm lòng
 Thơm cây thơm rễ người trồng cũng thơm. a
 CVPD 30 DCNTB I 198 HHĐN 111 VNPS 37b
 BK + a - Thơm *cành* thơm rễ người trồng cũng thơm
 NASL IV 33a
 - Thơm cây *đến* rễ người trồng cũng thơm
 NNPD 66 TNPD I 145
 + CHG 23:
Huê sao thơm lạ thơm lòng
 Thơm cây thơm rễ, người trồng cũng thơm
 + HHĐN 176:
 Hoa *sao* thơm lạ thơm lòng
 Thơm cây thơm *lá* người trồng cũng thơm.
160. Hoa thơm, thơm lừng, thơm lừng
 Dặn con ong kia đừng chơi nhởi
 Dặn con bướm đừng xông xáo.
 HPV 127A
161. Hoa thơm, thơm nức cả rừng
 Ong chưa dám đậu, bướm đừng xông xáo. a
 ĐNQT 107b LHCD 43b NASL I 15b
 NASL IV 29b, 51b NNPD 66 TCBD I 563 THQP 23b
 BK DCNTB II 99:
 Hoa thơm *nở cạnh* bìa rừng
 Ong *ve không* đậu bướm đừng *lao* xáo.
 a - Ong chưa dám *đổ* bướm đừng xông xáo NQPN 3
 Xem thêm R 294

162. Hoa thơm trồng dựa cạnh rào
 Gió nam gió chướng, hương nào cũng thơm.
 HHĐN 176
163. Hoa thơm trồng dựa cạnh rào
 Gió nam gió bắc, hương nào cũng thơm
 Mùa này đương độ gió đông
 Em xinh, xinh đến có chồng thì thôi.
 DCNTB I 227
164. Hoa xâu vì bởi mất sương
 Xanh xao vì bởi quá thương miệng cười.
 DCNTB I 198
 BK TCBD I 147:
Huệ xâu vì bởi mất sương
Anh xanh xao vì bởi nhớ thương nghĩa nàng.
165. Hoa xuân có chủ ngăn rào
 Em nào có tiếc
 Đôi ta không trước thì sau
 Có đâu anh lại xé rào anh vô.
 DCNTB II 25
166. *Họa hổ họa bì, nan họa cốt*
Tri nhân tri diện, bất tri tâm¹
 May mô chút nữa em lầm
 Củ khoai lang mà em ngỡ là cao li sâm bên Tàu.
 DCNTB I 93
167. Họa may thiệp bén duyên chàng
 Như chuông có chế nước vàng, kêu xa.
 DCBTT 252

¹ *Họa hổ họa bì, nan họa cốt, tri nhân, tri diện; bất tri tâm*: vẽ hổ thì vẽ được da hổ, khó vẽ được xương hổ; biết người biết mặt, khó biết được lòng.

168. Họa phước nan lượng¹
 Ai ngăn đáy biển, ai lường lạch sông?
 Nói chơi với gái có chồng
 Nằm đêm anh nghĩ lại,
 rõ như cái gông trên đầu giường
 Em về bớt nhớ thôi thương
 Kẻo anh lỡ đường buôn bán, em lỡ đường bán buôn.
 DCNTB II 148
169. Hoài con đem gả chồng xa
 Trước là mất giỗ sau là mất con
 Có con đem gả chồng gần
 Có bát canh cần nó cũng đem cho.
 NQPN 14
 Xem thêm C 1306
170. Hoài hơi mà gả chồng xa
 Trước là mất giỗ sau là mất con.
 LHCD 42a
 Xem thêm C 1306 E 276 T 11
171. Hoài hơi mà đám bị bông
 Đám được bên nọ, nó phồng bên kia.
 NNPD 66 TNPD I 146 VNP1 92 VNP7 94
172. Hoài hơi mà thổi bị bông
 Để hơi mà thổi cho chồng nó nghe.
 NASL II 16b
173. Hoài hơi ta nói với mày
 Để hơi đi cày ta nói với trâu
 Hoài hơi ta nói với trâu
 Để hơi đi hầu ta nói với quan.
 NASL I 27b NASL III 6a NASL IV 51a

¹ *Họa phước nan lượng*: nghĩa là họa phú khó đoán khó lường.

174. Hoài lời mà nói với trâu
Đạn đầu bắn sẻ, gươm đầu chém ruồi.
NQPN 67
175. Hoài lời nói kẻ vô tri a
Một trăm gánh chì đúc chẳng nên chuông. b
ĐNQT 88a NNPD 66 TCBD I 563 TCBD I 146
BK a - Hoài lời nói kẻ vu vợ NGCK 131a
b - Một trăm viên chì *chả đúc* nên chuông NASL III 6b
- Một trăm *hòn* chì *chẳng đúc* nên chuông NASL IV 1b
- Một trăm *hòn* chì đúc *chẳng* nên chuông LHCD 20b
NQPN 34
176. Hoài lời nói kẻ vô tri
Nước đổ đầu vịt nó đi đường nào.
NASL III 5a NASL IV 50a
177. Hoài mồm ăn quả quít khô
Hoài thân mà lấy nhà nho lúc tàn
Nhà nho chữ nghĩa dở dang
Xui nguyên, giục bị, làm đơn kiếm tiền
Nhà nho cái chữ đã hèn
Cái sức lại yếu, đua chen bằng gì?
Nhà nho tính khí kiêu kì
Phân tranh miếng thịt, suy bì miếng xôi
Chồng nho, khổ lắm, ai ơi!
Biết không ra biết, ngu thời chẳng ngu.
CDTCM 223
178. Hoài phân mà đổ ruộng người
Để lúa người tốt cho người vô ân.
NASL III 29b
179. Hoài sơn mà gắn răng bừa

- Hoài gương tư mã¹ cho bò nó soi.
VNP7 100
180. Hoài Tiên cho cú nó vò
Hoài gương tư mã cho cò nó soi.
KSK 12b
181. Hoài tiền mua mía đánh khăng
Để tiền mua thuốc nhuộm răng cho vàng.
NNPD 66 TCBD I 373 TNPDI 146
182. Hoài tiền mua pháo đốt chơi
Pháo nổ lên trời, tiền vớt xuống sông.
NASL IV 10b NGCK 191b
183. Hoài tiền mua pháo đốt chơi
Pháo nổ ra xác, tiền ôi là tiền! a
NNPD 66 TCBD I 612 TNPDI 146
BK a - Pháo nổ *tan* xác, tiền *ơi* là tiền
TCBD I 294
184. Hoài tiền mua thuốc nhuộm răng
Để mua bánh đúc mà quăng vào mồm. a
NASL II 49b
BK a - Để *tiền* mua bánh đúc mà quăng vào mồm
bk TNPDI 146 TCBD I 612
- Để *tiền* mua *mía đánh khăng* vào mồm
NNPD 66 TCBD I 294 TNPDI
185. Hoài tiền mua thuốc nhuộm răng
Để tiền mua mía đánh khăng vào mồm
Hoài tiền mua mía đánh khăng
Để tiền mua thuốc nhuộm răng cho vàng.
TCBD I 326 TNPDI 90

¹ *Gương tư mã*: chưa rõ.*

186. Hoạn nạn tương cứu¹
 Sinh tử bất li²
 Bây giờ đặng chữ vinh quy,
 Ham nơi quyền quý nghĩ gì tới em.
 CHG 9
187. Hoàng Cương ăn ít đã no a
 Đông Viên có lúa bán cho kẻ Hoàng. b
 ANPT 15a NGCK 116a
 BK a - Hoàng Cương ăn *tám* đã no ĐNQT 92a LHCD 9b
 - Hoàng Cương ăn *tám cũng* no TNPD I 146
 - Hoàng Cương ăn ít *chẳng* no QPHT 21a
 b - Đông Viên có *thóc* bán cho kẻ Hoàng
 ĐNQT TNPD I
188. Hoàng triều Bảo Đại³ tứ niên
 Đã ba cái lụt lại liền cái keo
 Xã dân đâu đấy túng nghèo
 Cho nên ngũ tỉnh phải theo đồn điền
 Ông Tây lắm bạc nhiều tiền
 Bỏ ra sức giấy mộ liền cu li a
 Bỏ nhà bỏ cửa ra đi
 Ma thiêng nước độc quản gì tấm thân.
 CDTH 57
 BK a - HT 261 chỉ ghi đến hết dòng này.
189. Hoàng triều Bảo Đại trị ngôi
 Bốn năm chưa trót, chúng tôi khổ trần
 Năm Mão thì lụt bảy lần
 Bước sang năm Tị dần dần lụt to

¹ *Hoạn nạn tương cứu*: hoạn nạn cùng cứu giúp nhau.*

² *Sinh tử bất li*: sống chết không lìa.*

³ *Bảo Đại*: chính tên là Nguyễn Vĩnh Thụy. Vua cuối cùng triều Nguyễn.

Hai năm thì hồng bốn mùa
Lấy gì cơm áo mà no mà lành.

CDTH 58 HT 260

190. Học đòi ăn ớt với gừng
Vừa cay vừa đắng lại trưng mắt lên. a

bk a - Vừa cay vừa đắng lại *sung cả môm*

NASL IV29b

191. Học hành ba chữ lem nhem
Thấy gái thì thèm như chữa thèm chua.

TCBD I 408

192. Học hành chữ nghĩa chi mi
Ba năm không biết chữ nhi là mà
Học hành chữ nghĩa chi mà
Ba năm không biết ông thầy là đâu.

CDTH 77

193. Học hành thì ích vào thân a
Chức cao quyền trọng dần dần theo sau.

TCBD I 612 TCBD III 148 TNPD I 146

BK a - Học hành thì ích *cho* thân NNPD 66

194. Học thầy chữ lại trả thầy
Bút trả hàng xén, giấy nay phát điều.

NASL I 46b

195. Học trò ăn vụng càng cua
Bà thầy bắt được, để tôi mua tôi đền.

DCNTB II 75

196. Học trò đèn sách hôm mai
Ngày sau thi đỗ nên trai mới hào¹
Làm nên quan thấp quan cao

¹ *Hào*: người có tài trí hơn người.*

Làm nên lọng tía vông đào nghênh ngang.

TCBD III 148 THQP 15b TNPĐ II 90

197. Học trò đi học đã về

Cơm canh chưa nấu lại trề môi ra.

TCBD II 191 TCBD III 148 TNPĐ I 146

BK DCNTB II 75:

Học trò đi học vừa về

Cơm canh chưa *chín* đã trề môi ra.

198. Học trò học trở học trò

Đi chưa tới chợ đã lo ăn hàng.

DCNTB II 75

199. Học trò thò lò mũi xanh

Cầm miếng bánh đúc chạy quanh nhà thầy. a

NNPD 65 TCBD II 192 TNPĐ I 146

BK a - Cầm miếng bánh đúc chạy quanh *cột đình* NASL I 47a

- Ăn *vụng* bánh đúc chạy quanh nhà thầy bk TNPĐ I

- *Mua ba đồng* bánh đúc chạy quanh nhà thầy

NGCK 165a

200. Học trò trong Quảng ra thi

Thấy cô gái Huế mà đi không đành. a

DCBTT 293

BK a - Thấy cô gái Huế *bỏ* đi không đành TCBD I 146

201. Hỏi anh cây quế mấy chồi

Gia đường phụ mẫu mấy người rửa anh?

DCBTT 126

202. Hỏi anh chìa khóa ai cầm

Giang sơn ai giữ, việc tảo tần ai lo

- Chìa khóa đã có mẹ anh cầm

Giang sơn anh giữ, việc tảo tần em lo.

HPV 81

203. Hỏi anh chú bác những ai
Để em qua cất nón nghiêng vai mà chào.
DCBTT 126
204. Hỏi anh hà tính hà danh¹
Hà châu hà quận², niên canh kỉ hà³?
VNP1 II 139
205. Hỏi anh răng rứa mà buồn
Hay là nước bí ngả nguồn không thông?
DCBTT 243
206. Hỏi anh răng rứa⁴ mà sầu
Hay là thề thốt nơi đâu sa lời.
DCBTT 232
207. Hỏi anh tên họ những chi? a
Nói cho em biết mai đi em chào.
HPV 80
BK a - Hỏi anh tên họ là chi? HT 385
208. Hỏi anh thề thốt với ai
Mà tóc anh mái ngắn, mái dài không cân.
DCBTT 189
209. Hỏi cua cua nói có
Hỏi vò vọ vò vọ⁵ nói không
Cơ chi có ngôi miếu giữa đồng
Thề cho hản dạ kéo lòng anh nghi.
DCBTT 185

¹ *Hà tính hà danh*: họ gì, tên gì.*

² *Hà châu hà quận*: châu nào, quận nào.*

³ *Niên canh kỉ hà*: giờ sinh, ngày tháng năm sinh.*

⁴ *Răng*: sao (câu hỏi); *rứa*: vậy. (Tiếng địa phương).*

⁵ *Vò vọ*: một loài cua nhỏ.

210. Hỏi chàng chơi chốn vườn hoa
Chính chuyên nông sĩ hay là công thương?
HPV 80
211. Hỏi chàng đọc sách Kinh Thi¹
Đàn bà đi lọng chữ chi rứa chàng?
- Anh đây đọc sách cửu thiên
Đàn bà đi lọng chữ yên rõ ràng².
HPV 92
212. Hỏi chàng học sách *Kinh Thi*
Hai ngang hai phẩy chữ chi rứa chàng?
- Hai ngang hai phẩy chữ “thiên” a
Em cho anh chấm chút cho liền chữ phu. b
HPV 92
BK a-b CDTCM 32 chỉ ghi hai dòng này:
Hai ngang hai sổ chữ thiên
Cho anh chấm chút cho liền chữ phu.
213. Hỏi chàng học sách Kinh Thi
Nghìn người đứng viết chữ chi hồi chàng?
- Anh đây đọc sách cửu chương
Nghìn người đứng viết³ chữ hương rõ ràng.
HPV 92
214. Hỏi chàng khách lạ bóng trăng a
Bồng đầu mà biết Kim Lăng⁴ có chùa
- Bây giờ mới tới Kim Lăng

¹ *Kinh thi*: thơ ca dân gian Trung Hoa xưa (gần như ca dao của ta), sau Khổng tử (551-479 trước công nguyên) tập hợp san định lại.

² *Đàn bà đi lọng*: tác giả dùng lối chiết tự, tách chữ “yên” ra làm hai bộ phận, phần dưới là chữ “nữ” nghĩa là đàn bà, phần trên là bộ “miên”, được hình ảnh hóa thành cái lọng.

³ *Nghìn người đứng viết*: Tác giả dùng lối chiết tự, tách chữ “hương” thành ba bộ phận: thiên, nhân, viết, nghĩa là nghìn người viết.

⁴ *Kim Lăng*: thuộc Nam Kinh của Trung Quốc, nơi có nhiều người đẹp.

Cơn gió trở nẻo, bóng trắng đưa đường. b

HPV 81

BK a - Hỏi chàng khách lại *dưới* trăng HT 384

b - Con gió *chỉ* nẻo, bóng trắng đưa đường HT

215. Hỏi chàng khách lạ đường xa

Đến đây cân sắc hay là kết duyên

- Sa chân bước đến cõi tiên

Trước thời cân sắc, sau kết duyên Châu Trần.

CDTCM 81

216. Hỏi chàng quê quán nơi đâu

Mà chàng lại thả lưới buông câu chốn này?

- Quê anh ở phủ Hưng Nguyên

Phù Long là tổng, Liễu Xuyên là làng.

HPV 79

217. Hỏi chàng quê quán nơi nao

Sao mà chẳng biết vườn đào có huê?

- Anh là khách lạ đàng xa

Biết đây có gái đào hoa tới tìm.

HPV 79

218. Hỏi nàng đã có chồng chưa

Hay là chưa có anh thừa vài lời

- Cũng chưa lược giắt trâm cài

Cũng chưa duyên hán phận hài chi mô.

HPV 82

219. Hỏi người chân đạp tay đưa

Dầu treo ngang cánh chồng chưa hỏi người?

- Chân em đạp, tay em đưa

Dầu treo ngang cánh em chưa có chồng.

HPV 83

220. Hỏi người mặc áo thay vai
Khăn thâm chít tước con ai rửa phường?
- Áo rách thì em vá vai
Con thầy con mẹ chứ con ai nữa giừ.
HPV 82
221. Hỏi rằng đi chết cho ai
Cho nhà, cho nước, cho tình, cho em?
Hay là đi chết vì tiền
Giữ thuê hầm mỏ, đồn điền cho Tây?
VNP1 II 75 VNP7 366
222. Hỏi thăm anh ở đâu ta
Để em làm quán tạm đi xa về gần
Dù chẳng nên đạo ái ân
Xin cho một tháng đôi lần gặp nhau.
CDTH 110
223. Hỏi thăm chuyện văn ai bày
Ngãi nhưn thăm thăm một ngày một xa.
CHG 27
224. Hỏi thăm đó mấy chị em
Đây ta rọc lá gói nem gửi về.
HHĐN 176
225. Hỏi thăm quê quán ở mô?
Tiện đây trầu héo, cau khô xin mời
- Cau khô trầu héo ai ơi!
Dẫu rằng mặn nhạt xé đôi ăn cùng. a
bk a - *Da trắng tóc dài lông áo đắp chung*
DCTH 157
226. Hỏi vợ thì cưới liền tay
Chớ để lâu ngày lăm kẻ gièm pha.
HT 186 NNPD 651 TCBD I 210 TNPD I 146

227. Hòn đá cheo leo, trâu trèo trâu trệt
Ngựa trèo, ngựa đổ
Công anh lao khổ, từ cổ chí kim
Mất em khó kiếm khó tìm
Bởi anh ở bạc, nên em phải tìm nơi xa.
HT 456
Xem thêm Đ 50
228. Hòn đá cheo leo
Trâu trèo trâu trệt
Ngựa trèo ngựa trệt
Anh ở hai lòng, trời bợt anh đi.
DCBTT 310 HT 425
229. Hòn đá đóng rong vì dòng nước chảy
Hòn đá bạc đầu vì bởi sương sa
Anh với em cũng muốn kết nghĩa giao hòa
Sợ mẹ bằng biển, sợ cha bằng trời
Anh với em cũng muốn kết tóc ở đời
Sợ rằng mây bạc giữa trời mau tan.
CDTCM 115
230. Hòn đá hoa đặt cửa tam quan
Chờ cho có khách hồng nhan đãi đùng
Nhân ngãi là nhân ngãi chung
Ai khéo đãi đùng thời nhân ngãi riêng.
NASL II 27a
231. Hòn đá hoa lát cửa tam quan
Người khôn đứng đó, người ngoan đi tìm
Tìm em như thể tìm chim
Chim ăn bể bắc, anh tìm bể đông
Tìm bể đông thấy lông chim nhận

Tìm bể cạn thấy vạn chim bay
 Trông nam rồi lại ngóng tây
 Bốn phương non nước cỏ cây mịt mù.

CDTH 111 - 112

Xem thêm A 26

232. Hòn đất nó biết nói năng a

Thì thầy địa lí hàm răng chẳng còn. b

NNPD 65 TCBD I 408 TNPĐ I 146

BK a - Hòn đất *mà* biết nói năng

HT240 TCBD III 476 VNP1 II 42 VNP7 107

- Ví *bằng* đất biết nói năng

NASL I 3a NASL II 49a NASL III 37a

b - Thì thầy địa lí hàm răng *không* còn

HT TCBD III VNP1 II VNP7

- Thì thầy địa lí **cái** răng *chả* còn

NASL I NASL II NASL III

233. Hòn gạch Hương Bào trời mưa lác đác

Anh có thương em bạn khác hãy hay

Ở đây gần mẹ gần thầy

Biết rằng hạt ngọc vào tay ai cầm

Cho nên trong dạ âm thầm

Túi trầu khăn mặt ướt dầm như mưa

Cách nhau một bức rào thưa

Tay gạt nước mắt tay đưa miếng trầu.

CDTH 120

234. Hồ Gươm in bóng Tháp Rùa

Ánh đèn soi tỏ mái chùa Ngọc Sơn. a

bk a - *Có* cầu *Thê Húc* có chùa Ngọc Sơn

CDHN 15

235. Hồ Quảng, hồ thiêng
 Sơn tiêu độc cước
 Cảm danh Ngũ Hồ
 Tai nghe tiếng mái, tiếng đờn
 Chả ngờ người bỏ công ơn nghĩa thầy
 Giai lão bách niên
 Đàn ai khéo gảy năm cung
 Chả ngờ bà chúa gảy tranh giữa rừng
 Xừ xang cồng lú
 Lú xang xừ hồ.
 QHBN 227
236. Hồ sâu lại gượng làm tươi
 Nửa mai nguyệt mĩa, huê cười không hay
 Hoa rằng thêm tiếng nước mây
 Sự tình một đấy một đây khác gì!
 CDTCM 139
237. Hồ Tĩnh Tâm¹ giàu sen bách điệp
 Đất Hương Cần² ngọt quít, thơm cam
 Ai về cầu ngói Thanh Toàn³
 Đợi đây về với một đoàn cho vui.
 DCBTT 56 HT 414 VNP7 461
238. Hồ trơn ngang nhỏ dẹt đần
 Thân mình cũng sượng như quan phủ Hoài⁴

¹ *Tĩnh Tâm*: hồ ở Huế.

² *Hương Cần*: thuộc tỉnh Thừa Thiên Huế.

³ *Thanh Toàn*: cầu ngói Thanh Toàn ở Thừa Thiên Huế, làm năm 1776, có mái như mái nhà.

⁴ *Phủ Hoài*: phủ Hoài Đức, trước kia là một phủ quan trọng bậc nhất vì gồm cả dưới quyền mình những huyện Thọ Xương, Vĩnh Thuận nội thành và huyện Từ Liêm ở ven nội. Những địa phương dẹt lình ở Hà Nội hoặc thuộc huyện Vĩnh Thuận (như những phường Bái Ân, Trích Sài, Yên Bái) hoặc thuộc huyện Từ Liêm (như những làng Nghĩa Đô, An Hòa) xưa đều nằm trong địa hạt phủ này.

Hồ to ngang sấn dẹt dày
Cầm bằng cha mẹ bắt đày biển Đông.

CDHN 100

239. Hồ về chân lại đưa ngang

Về sao cho dứt cho đang mà về

Hồ về chân lại đưa đi

Nay mưa mai gió, nên quê chốn nào? a

bk a - Ở chẳng muốn ở, về chưa muốn về

NGCK 178a

240. Hộ hôn điền thổ

Vạn cổ chi thù¹

Ở bậu² ơi

Vui sướng chi bậu hòng hơn hở

Cơ hội này ngàn thuở không nguôi.

CHG 25

241. Hồi hôm có bói ông thầy a

Sáng ra xuống đám ruộng này gặp em.

HHĐN 176

BK a - Hồi hôm *xuống* bói ông thầy TCBD I 146

242. Hồi khi mô ngõ ngắn hàng rào dài

Chàng không bước tới để thiên hạ họ đốn gai họ rào.

DCNTB II 63

243. Hồi khi mô thuốc vấn liền tay

Nói chơi với bạn mà đến nay bạn lấy chồng

Rượu không men, mấy thuở rượu nồng

Bề mô bạn cũng trọng, nghĩa bên chồng bạn hơn

¹ *Hộ hôn điền thổ vạn cổ chi thù*: việc nhà ở, cưới xin, ruộng đất từ nghìn xưa thường có oán thù.*

² *Bậu*: cô, em,... (đại từ ngôi thứ hai, thường dùng chỉ nữ).*

Mấy lời thệ hải minh sơn¹
Cuối cùng rồi cũng chẳng chi hơn bạc tiền.

DCNTB I 254

244. Hồi nào anh đứng ngoài rào anh nói
Rằng anh không ham nhà ngói, dầu nghèo đói cũng đành
Ngày nay duyên nợ chẳng thành
Nghe chi những kẻ đổ dành, bỏ em.

DCNTB II 134

245. Hồi nào ăn một nôi, ngồi một chiếu
Than lời thiết yếu, xử dạ nhất như:
Dầu nên em cũng đợi, dầu hư em cũng chờ
Đến ngày nay em phụ nghĩa tóc tơ
Người nam kẻ bắc, anh bơ vợ một mình.

DCNTB II 20 HT 435

246. Hồi nào bạn bảo ta gần
Cho nên chữ bách niên giai lão, chữ ái ân đừng lia
Bây giờ bạn lại phân chia
Làm cho canh sớm, buổi khuya một mình.

CDTCM 82

247. Hồi nào đôi ta tát nước, cùng kêu cùng hú
Hồi nào đào hang củ, cùng rủ cùng ren
Bây giờ trống nợ xa kèn
Đàn kêu khác tiếng, bạn quen đâu rồi?

a

DCNTB I 93

BK a - Hồi nào đi tát nước cùng kêu cùng lúc HT 436

248. Hồi nào em nói ưng anh
Anh về anh trồng đám hành
Anh gieo đám cải, anh vãi bông kê

¹ *Thệ hải minh sơn*: thề non hẹn biển.*

Mua bông kéo vải làm giàu hơn cô
Nhà tôi có cặp gà ô
Đêm khuya nó gáy cho cô biết chừng
Nhà tôi có cặp gà rừng
Đêm khuya nó gáy cô đừng ngủ quên.
DCNTB II 162

254. Hồi vui, chút chút, thoa thoa
Hồi buồn ngó mặt, chửi cha cho thỏa lòng.
CDTCM 257

255. Hồi xưa ai biết ai đâu
Bởi con chim Ô Thước bắc cầu sông Ngân.
DCNTB II 52

256. Hội Dóng mông tám tháng tư
Ai không xem hội cũng hư đời người.
NASL I 11b
Xem thêm A 126

257. Hội nào cho bằng hội này
Nhờn như cá nước, sum vầy chúa tôi.
CVPD 28

258. Hội này anh bắc em đông
Cửa sài sớm mở tối không ai gài.
HHĐN 235

259. Hôm ba mươi là ngày tháng chạp
Hôm mông một là ngày tháng giêng
Anh với em ngồi với nhau, thề thốt tại bến Trường Tiền
Đã sa lời ăn tiếng nói, em cứ nhớ mãi lời nguyên của anh.
DCNTB 77

260. Hôm nay gặp buổi êm trời
Má đào lại được sánh người trượng phu.
DCTH 155

261. Hôm nay lan huệ sánh bày
Đào đông ướm hỏi liễu tây một lời
Lạ lòng ướm hỏi nhau chơi
Một mai cá nước chim trời gặp nhau. a
QHBN 266
BK a - Nửa mai cá nước chim trời xa nhau
VNP7 424
262. Hôm nay mười bốn mai rằm a
Ai muốn ăn oản lên nằm với sư. b
ĐNQT 93b TCBD III 185 TNPD I 147
BK a - *Nay mười tư, mai mười lăm* NASL I 13b
- *Nay mười tư, mai mười rằm* NASL IV 24a
b - Ai muốn ăn oản ra nằm với sư LHCD 13b NGCK 130a
NQPN 18
- Ai muốn ăn oản *thì* nằm với sư
ANPT 4a VNP1 II 43 VNP7 109
263. Hôm nay mười bốn mai rằm
Chín tháng cũng đợi, mười năm cũng chờ
Trăm năm quyết đợi, quyết chờ
Dẫu mà tóc bạc như tơ cũng đành.
CDTCM 82
264. Hôm nay ở đất nhà người
Kém ăn là một, kém cười là hai
Mai về ở đất nhà tôi
Dù che ngựa cưới, rong chơi cả ngày.
QHBN 308
265. Hôm này sum họp trúc mai
Tình chung một khắc, nghĩa dài trăm năm.
QHBN 165 VNP7 422

266. Hôm nay ta ngồi lưng đèo
Chàng ơi có thấy suối reo quanh mình
Xin chàng hãy nhìn cho tinh
Bao người nhộn nhịp sân đình làng kia
Vì đâu ta phải chia lìa
Vì đâu ta phải ra đi ngoài rừng
Chỉ vì chỉ rối đứt tung
Em phải lấy cái thằng chồng, em đã từng chê.
CDTCM 198
267. Hôm nay tìm trốn nhân duyên
Khác gì chèo ngược con thuyền nước sa
Xe vô rồi lại xe ra
Xe quấn xe quýt xe ra xe vào
Lòng em nghĩ ngợi thế nào
Nước sa không lẽ cấm sào mãi đây?
HPV 175
268. Hôm nay tứ hải giao tình
Tuy rằng bốn bể nhưng sinh một nhà.
QHBN 165
269. Hôm nay vui vẻ thế này
Vui tày đám hội đốt cây nhang trầm.
QHBN 165
270. Hôm qua anh đi chợ trời
Thấy ông Nguyệt Lão(1) đang ngồi ở trên
Tay thì cầm bút cầm nghiên
Tay cầm tờ giấy đang biên rành rành
Biên ta rồi lại biên mình
Biên đây lấy đấy, biên mình lấy ta
Chẳng tin lên hỏi trăng già

Trăng già cũng bảo rằng ta lấy mình
 Chẳng tin lên hỏi thiên đình
 Thiên đình cũng bảo rằng mình lấy ta
 Quyết liều một trận phong ba
 Để cho thiên hạ người ta trông vào
 Quyết liều một trận mưa rào
 Để cho thiên hạ trông vào đôi ta.

CDTCM 159

271. Hôm qua anh nằm nhà anh
 Chiếu hoa chẵn gấm, xung quanh vây màn
 Gió lạnh mà thương
 Đêm nằm gỡ giấc
 Chăn bông không đắp
 Màn chướng để rơi
 Lấy được mình rồi
 Vui vầy nhân ngãi
 Lược ngà lại chải
 Gương ố lại trong
 Lại đắp chăn bông
 Chiếu hoa lại trải
 Đàn bầu, sáo thổi
 Vui lắm mình ơi!
 Mong mình lắm lắm mình ơi
 Khác gì mạ úa mong trời đổ mưa.

CDTH 112

272. Hôm qua dạo phố cầm khăn
 Cầm được đồng bạc để dành cưới em
 Ba hào anh để mua tem
 Gửi nhà dây thép mời anh em xa gần

Họ hàng ăn uống linh đình
 Ai ai cũng biết là mình lấy ta
 Hào tư anh để mua gà
 Sáu xu mua rượu, hào ba đi tàu
 Bảy xu anh để mua cau
 Một hào mua gói chè tàu uống chơi
 Một hào cả đồ lẫn xôi
 Một hào gạo tẻ với nồi rau dưa
 Anh ngồi anh nghĩ cũng vừa
 Cưới em đồng bạc chẳng thừa xu mô.
 CDTCM 159 - 160

273. Hôm qua dệt cử thoi vàng
 Sực nhớ đến chàng, cử lại dừng thoi
 Cử sầu cử tủi, chàng ơi!
 Ngọn đèn sáng tỏ bóng người đằng xa.
 HT 170 - 171

274. Hôm qua dệt cử thoi vàng
 Sực nhớ tới chàng, cử lại dừng thoi
 Cử sầu, cử nhục chàng ơi
 Ngọn đèn sáng tỏ bóng người đằng xa
 Ai về tôi gửi thư ra
 Gửi dằm câu nhớ, gửi và cây thương
 Gửi cho đến chiếu đến giường
 Gửi cho đến tận quê hương chàng nằm
 Chàng về thiếp nhớ dằm dằm
 Giường trên chiếu dưới, ai nằm đêm nay?
 Chàng về thiếp nhớ lằm thay
 Giường trên chiếu dưới, đêm nay ai nằm?
 VNP7 224

275. Hôm qua đi trước nhà nường
 Thấy mẹ nường đập nường, nường khóc, nường van
 Cửa sổ nhà nường, cửa sổ song loan
 Anh muốn vô ghé lưng chịu trận đòn oan cho nường.
 HPV 127A - 128A
276. Hôm qua em mất cảnh sòi
 Hôm nay em bắt được người khăn thâm!
 HGVP 18
277. (a) Hôm qua tát nước đầu đình
 Bỏ quên cái áo trên cành hoa sen a
 Em được thì cho anh xin b
 Hay là em để làm tin trong nhà?
 Áo anh sút chỉ đường tà
 Vợ anh chưa có, mẹ già chưa khâu
 Áo anh sút chỉ đã lâu
 Mai mượn cô ấy về khâu cho cùng c
 Khâu rồi anh sẽ trả công
 Đến lúc có chồng anh lại giúp cho: d
 Giúp em một thúng xôi vò
 Một con lợn béo, một vò rượu tăm
 Giúp em đôi chiếu em nằm đ
 Đôi chăn em đắp, đôi trằm em đeo
 Giúp em quan tám tiền cheo e
 Quan năm tiền cưới lại đèo bông cau.
 VNP1 I 115 - 116
- BK a - Bỏ quên cái áo với cành hoa sen HHĐN 176 - 177
 - Bỏ quên cái áo ở cành hoa sen THĐQ 25 - 26
 b - *Em được cho chúng* anh xin HHĐN THĐQ
 c - *Muốn* mượn cô ấy vào khâu cho cùng HHĐN THĐQ

- Mai mượn cô ấy vào khâu cho cùng HT 155 - 156
- d - Đến *khi lấy* chồng anh sẽ giúp cho HT
 - Đến *khi lấy* chồng anh *giúp của cho* THĐQ
 - *Ít nữa lấy* chồng anh lại giúp cho HHDN
- đ - Giúp *cho* đôi chiếu em nằm VNP7 258 - 259
- e - Giúp *cho* quan tám tiền cheo HT

(b) Tình cờ bắt gặp nàng đây

Mượn cắt cái áo mượn may cái quần

May xong anh trả tiền công

Bao giờ lấy chồng, anh đỡ vốn cho

Anh giúp cho một thúng xôi vò

Một con lợn béo, một vò rượu tăm

Anh giúp cho đôi chiếu em nằm

Đôi chăn em đắp, đôi trằm em đeo

Anh giúp cho quan tám tiền cheo

Quan năm tiền cưới lại đèo buồng cau.

TCBD I 160 TNPD II 157 - 158

BK + NGCK 125a:

Đêm qua trăng sáng lâu lâu

Anh đi múc nước để hầu tưới cây

Tình cờ bắt gặp *em* đây

Mượn cắt cái áo, mượn may cái quần

May *rồi* anh trả tiền công

Đến khi lấy chồng anh *giúp của* cho

Giúp cho một thúng xôi vò

Một con lợn béo, một vò rượu tăm

Giúp cho đôi chiếu em nằm

Cái chăn em đắp, *cặp* trằm em đeo

Giúp cho quan tám tiền cheo

Quan năm tiền cười lại đèo bông cau.

+ TCBD I 129:

Cái ngọn sông Đào vừa trong vừa chảy

Anh đi kén vợ mười bảy năm nay

Tình cờ bắt gặp cô mình ở đây

Mượn cắt cái áo mượn may cái quần

Khâu xong anh tính tiền công

Em đi lấy chồng anh giúp của cho

Giúp em một thúng xôi vò

Một con lợn béo, một vò rượu tăm

Giúp em đôi chiếu em nằm

Đôi chăn em đắp, đôi trằm em đeo

Giúp em quan tám tiền cheo

Quan năm tiền cười lại đèo bông cau

Chúc cho anh chị lấy nhau

Một số là giàu, hai số lắm con.

Xem thêm C 120

278. Hôm qua thơ thần vườn đào

Thấy người thực nữ vít cành đào hái hoa

Lòng tôi có ý đợi chờ

Rõ ràng đôi người ấy trở ra lúc nào

Để tôi mơ ước mãi sao?

QHBN 181

279. (a) Hôm xưa anh đến chơi nhà

a

Thấy mẹ nằm võng thấy cha nằm giường

Thấy em nằm đất anh thương

b

Anh ra Kẻ Chợ đóng giường tám thang

Bốn góc thì anh thép vàng

Bốn chân thép bạc, tám thang chạm rồng

Bây giờ em bỏ giường không c

Hay em lấy chồng phí cả công anh. d

NGCK 131a

BK a - *Hôm kia* anh đến chơi nhà

CDHN 149 VNP1 I 83 VNP7 206

b - Thấy em nằm đất anh thương

CDHN HT 177 VNP1 I VNP7

c - Bây giờ *phải* bỏ giường không CDHN

HHĐN 177 HT VNP1 I VNP7

d - *Em đi* lấy chồng phí cả công anh

CDHN HHĐN HT VNP1 I VNP7

(b) *Hôm qua* anh đến chơi nhà

Thấy mẹ nằm võng thấy cha nằm giường

Thấy em nằm đất anh thương

Anh đi mua gỗ đóng giường tám thang

Bốn góc anh dặm bằng vàng a

Tứ vi bát bạc cho nàng nằm chơi. b

KSK 5a

BK a - Bốn *góc* thì anh *bịt* vàng TNPĐ II 90 - 91

b - *Bốn chân bịt bạc, tám thang chạm rồng* TNPĐ II

(c) *Hôm kia* anh đến chơi nhà

Thấy mẹ nằm võng thấy cha nằm giường

Thấy em nằm đất anh thương

Chạy ra Kẻ Chợ đóng giường kim phong

Giường anh kim phong

Bốn chân bát bạc

Anh hỏi thật lòng

Có lấy anh không?

Để anh mua nón quai thâm

Về cho mình đội
Anh mà nói dối
Đã có quỷ thần
Đôi ta duyên nặng ngàn năm
Ân tình hai chữ, sắt cầm đẹp duyên

CDHN 149 - 150

(d) Hôm qua anh đến chơi nhà
Thấy mẹ nằm võng, thấy cha nằm giường
Thấy em nằm đất anh thương
Chạy ra Kẻ Chợ đóng giường kim phong
Giường anh kim phong
Bốn bên bịt bạc
Anh hỏi thật lòng:
Có lấy anh không?
Để anh mua nón Thượng quai thâm

Về cho mà đội
Anh mà nói dối
Đã có quỷ thần
Một trăm việc mần
Anh chăm lo hết
Ngoài đồng ngoài xá
Cỏ rạ mặc anh
Em có siêng có lanh
Cuốc cho anh dăm ba đôi cỏ
Mệt em cứ bỏ
Em cứ em nằm
Đôi ta duyên nặng ngàn năm
Ân tình hai chữ sắt cầm đẹp duyên.

CDTCM 174 - 175

Xem thêm S 24

280. Hồn rằng hồn chẳng có cửa có nhà
Ở rào ở giậu cùng là bờ tre.
NGCK 171a
281. Hồn rằng hồn chẳng được ăn gạo ăn cơm
Hồn ăn những cháo cùng bầu quanh năm.
NGCK 171a
282. Hồn rằng: hồn thác ban ngày
Thương cha, nhớ mẹ, hồn rày thác đêm.
TCBD I 294 TNPD I 147
283. Hồn rằng hồn thác ban ngày
Thương cha nhớ mẹ hồn rày thác đêm
Hồn rằng hồn thác ban đêm
Thèm cơm thèm cháo hồn đâm thác ngày.
NGCK 171a
284. Hồn tôi là hồn con cua
Tám chân hai mắt biết bò ngang ngang.
NGCK 171a
285. Hồng Hà nước đỏ như son
Chết đi thì chớ, sống còn lấy anh.
HPV 128A HT 161
286. Hồng nhan ai kém ai đâu a
Kẻ xe chỉ thắm, người râu hạt vàng. b
ANPT 19a ĐNQT 107b LHCD 43b NNPD 65 NPGT 27a
TNPD I 147 VNP1 II 92 VNP7 94
BK a - Hồng nhan *chẳng* kém ai đâu NPNN 8a
- Hồng nhan *nào* kém ai đâu TCBD I 509
- *So ra* ai kém ai đâu VNPS 59b
- *Suy ra* ai kém ai đâu THQP 23b
b - Kẻ xe chỉ thắm người râu *hột* vàng VNPS
- *Người* xe chỉ thắm, *kẻ* râu *hạt* vàng NGCK 120a

- Kê xe chỉ thăm, người xe hạt vàng

TCBD I TCBD III 476

Xem thêm P 68

287. Hồng nhan đỏ chín đây mười
Chân đi đáng nện nụ cười đáng trăm.
DCBTT 243
288. Hồng nhan như bát nước chè
Đẹp thì có đẹp nhưng què một chân.
NGCK 195b
289. Hồng Sơn¹ cao ngất mấy trùng
Lam Giang sâu mấy trượng thì lòng mấy nhiêu.
HPV 128 A
290. Hột châu rơi xuống đĩa nghiên
Vui cười với năm sau chúng bạn, sầu riêng một mình.
DCNTB II 83
BK CHG 30:
Hột châu *rớt* xuống đĩa nghiên
Vui *cùng* chúng bạn sầu riêng một mình
291. Hột gạo trắng tinh
Mù sương sa nó trở
Em không nệ gì trời mưa
Để cho anh đi kén đi lừa
Cho đẹp ý mẹ, cho vừa lòng cha
Phận em đây sa sút sụt sa
Mấy câu ân nghĩa em phân ra giữa này.
TCBD II 274
292. Hột thủy tinh đây nhìn sáng rõ a

¹ *Hồng Sơn*: còn gọi là Hồng Lĩnh, Ngàn Hồng, núi Hồng là dãy núi tiêu biểu ở Nghệ Tĩnh.

Để dành chờ thuở làm nhẫn đeo tay

Dẫu ai năn nỉ hỏi nài

b

Anh đợi người biết đạo, của này anh sẽ trao.

HHĐN 177

BK a - Hột thủy tinh đây nhìn sáng rõ HT 450

b - Dầu ai năn nỉ hỏi vay HT

293. Hỡi đâu mà giận người dưng

Bắt sao được cái chim rừng nó bay.

NNPD 66 TCBD I 612 TNPD I 147 VNP1 II 94 VNP7 96

294. Hỡi ai có nhớ chẳng ai?

Hay là mượn chén đông dài nên yêu

Yêu nhau căn dặn đủ điều

Càng say về nét, càng yêu về tình

Một yêu thuốc cuộn hoa chanh

Hai yêu tóc vấn ra vành ống tơ

Ba yêu biết uống trà Ô¹

Bốn yêu chén rượu đầy hồ mười phân

Năm yêu con mắt long lanh

Sáu yêu má phấn như tranh mới đề

Bảy yêu áo lượt phẳng phê

Tám yêu gối đệm, gối kê mười phân

Chín yêu người lịch sự sánh kẻ thanh tân

Mười yêu đứng xa người nhớ, đứng gần vẫn tươi

Ai chả là người...

QHBN 249 - 250

295. Hỡi ai đi ngược về xuôi

Lại đây tôi kể đầu đuôi số mình

Số tôi quyết chí tu hành

¹ Trà Ô: Trà Ô Long, một trong mười loại trà ngon nổi tiếng của Trung hoa trước đây.

Từ ngày bác mẹ bầm sinh lọt lòng
 Ăn chay, nằm mộng long đong
 Chín chùa tôi chả bỏ không chùa nào
 Biết rằng duyên số làm sao?
 Bao nhiêu gái đẹp thì vào tay tôi
 Chín chùa tu thế cả mười
 “Đúc chuông, tô tượng” xong rồi lại đi
 Tôi nay tính khí cũng kì
 Tuần rằm, mồng một tôi thì bỏ quên
 Đêm nằm tưởng gái nằm bên.

HT 244

296. Hỡi ai đi trước kia ơi
 Có lò đúc trẻ cho tôi mượn cùng.

NGCK 162a

297. Hỡi ai vết chiếu rành rành
 Chén son chưa cạn mà tình đã phai.

a

NGCK 145a

BK a - Chén son chưa cạn mà tình đã *vơi* TNPD I 147

298. Hỡi anh áo trắng kia là
 Sao anh không bảo mẹ già nhuộm thâm?
 Ước gì áo ấy em cầm
 Để em nhuộm đỏ, nhuộm thâm, nhuộm vàng.

CDTCM 83

299. Hỡi anh áo trắng quần là
 Sao anh không bảo mẹ già nhuộm thâm?
 Ví dù áo ấy em cầm
 Thì em sẽ nhuộm màu thâm, màu vàng
 Vạt cái em nhuộm màu vàng
 Vạt con em cũng nhuộm vàng cho anh

Bốn nách kết đôi trường linh
Đôi tay em kết chim xinh rõ ràng
Ngày mai anh ra ngoài hàng
Cho lắm kẻ ngắm, cho làng xóm trông.

CDTCM 142

300. Hỡi anh áo trắng quần là
Ước gì sum họp một nhà, anh ơi!
Ước gì cơm chung một nồi
Canh chung một bát, cùng ngồi một mâm
Ước gì chung chiếu, chung chăn
Chung đũa ta cầm, chung áo, chung da
Chung lâu, lại để con ra
Dù trai dù gái đều là con chung
Sáng thì ta gửi nhà ông
Tối về ta đón con chung ta về.

CDTCM 142

301. Hỡi anh áo trắng vân vân!
Đi về dẹp vợ cho quân em vào
Vợ anh có hỏi quân nào
Ta là quân tải tìm vào hái hoa
Có nên ta hái dần dà
Chả nên ta hái ba hoa ta về.

VNP7 239

302. Hỡi anh Cả ơi! anh như ngọc trúc dầy dầy
Má anh trang điểm như tà hoa mai
Hỡi anh Hai ơi! Tuổi anh chừng độ đôi hai
Em trông cái sắc cái tài em yêu
Hỡi anh Ba ơi! anh như cái tấm lụa điều
Yêu anh lắm lắm Trời nào có xe

Hỡi anh Tư ơi! Kể ở người về
 Bao giờ lại được tới quê chốn này
 Hỡi anh Năm ơi! biết anh ba bốn ngày rày
 Khi xưa ai biết chốn này là đâu
 Hỡi anh Sáu ơi! ngoảnh lại trông sau
 Bao giờ lại được chung nhau một nhà
 Hỡi anh Bảy ơi! ước gì quế sánh với hoa
 Ước gì mình sánh với ta hử mình?
 Hỡi anh Tám ơi! ước gì quế sánh với quỳnh
 Ước gì cành bích cành quỳnh sánh đôi
 Hỡi anh Chín ơi! ước gì quế sánh với hồi
 Ước gì thực nữ sánh người trượng phu
 Hỡi anh Mười ơi! lấy em liệu lấy được ru?
 Thời em cho mượn dao tu cắt vòng
 Tay dao, tay kéo, tay vòng
 Cắt sao cho được cửa phòng em ra.

NASL II 28b

- 303.** Hỡi anh đi đường cái quan
 Dừng chân đứng lại em than vài lời
 Đi đâu vội mấy anh ơi!
 Việc quan đã có chị tôi ở nhà.

VNP1 I 66 VNP7 190

- 304.** Hỡi anh đi đường cái quan
 Em xem khăn gói, anh mang những gì?
 Hay là giận vợ ra đi
 Anh cứ thú thật, em thì mang cho.

CDTCM 82

- 305.** Hỡi anh đi đường cái quan
 Lại đây em thở em than vài lời

Anh là quân tử ở đời
Thì anh đừng tưởng những lời nguyệt hoa.

PDCD 15

306. (a) Hỡi anh đi đường cái quan

Xin anh đứng lại em than vài lời:

Đi đâu vội mấy, anh ơi!

Cái quần, cái áo như người nhà ta

Cái ô em để trong nhà

Khen ai mở khóa đưa ra cho chàng.

TCBD I 147 TNPĐ II 91

(b) Hỡi anh mà đi ô thâm

Ô nhiều, ô vóc, hay lắm ô em?

Ô em, em để trong nhà

Khen ai mở khóa đưa ra cho chàng?

CDTCM 82

307. Hỡi anh đi ở trên bờ

Khoan khoan đứng lại đợi chờ ta chẳng

Có phải nhân ngãi ta chẳng

Ta hỏi thời nói, ta rằng thời thưa

Có phải nhân ngãi ta xưa

Thời buông tóc xuống cho vừa ngang lưng.

NASL II 11a

308. Hỡi anh nón chóp quai dầu

Tay cầm cái quạt đi đâu bây giờ?

Cái quạt mười tám cái xương

Trên thì bít giấỵ dưới buông chữ màu

Lúc nắng chàng che trên đầu

Lúc nực chàng quạt, đi đâu chàng cầm

Ra đường gặp bạn tri âm

Lấy quạt che miệng cười thầm đôi ta.

VNP7 239

309. Hỏi anh thắt dây lưng điều
Vợ con khốn khổ trăm chiều về anh.

NASL II 16a

310. Hỏi chàng da trắng tóc dài
Em đã chờ đợi một hai năm trời
Cho nên mặt ủ chẳng tươi
Sợ chúng bạn cười chẳng dám nói ra
Nhớ chàng lòng những xót xa
Làm thơ mà dán cây đa giữa đồng
Phòng khi qua lại chàng trông
Thời chàng mới thấu nỗi lòng nhớ thương
Mối sầu là mối tơ vương
Ai mà gỡ khỏi, thiếp thương trọn đời.

CDTCM 143

311. Hỏi chàng đọc sách Hán Vương
Ai câu sông Vi, ai cày Lạch Sơn¹ ?
- Anh đây học sách Hán Vương
Tín câu sông Vị, Thuấn cày Lịch Sơn.

HPV 91

312. Hỏi con vịt nước kia ơi
Sao mà vùng vẫy ở nơi Ngân Hà.

ĐNQT 100b LHCD 34b TCBD II 491

TCBD III 225 TNPĐ I 147

313. Hỏi cô cắt cỏ bên sông
Có muốn ăn nhãn thì lòng sang đây
Sang đây anh nắm cổ tay

¹ *Lạch Sơn*: cũng là Lịch Sơn, tương truyền vua Thuấn, một vị vua truyền thuyết ở Trung Quốc thường đi cày ở Lịch Sơn (nghĩa đen là núi Sỏi).

Hỏi rằng duyên ấy tình này làm sao?
 Cái gì là mặn là đào
 Cái gì là nghĩa tương giao hồi nàng
 Phận gái lấy được chồng khôn
 Xem bằng cá vượt Vũ Môn¹ hóa rồng.

TCBD I 210 - 211

Xem thêm C 1717

314. Hỏi cô con gái bên bờ
 Qua cầu anh dất bây giờ quên anh.

HPV 158

315. Hỏi cô da đỏ má hồng
 Cô đi theo chồng, cô bỏ xứ cha
 Bây giờ tuổi tác đã già
 Xứ chồng cô bỏ, xứ cha cô về.

a

HHĐN 50 VNP1 I 155

BK a - Bây giờ cô trở về già VNP7 310

316. Hỏi cô đang gặt dưới đồng
 Phen này anh quyết làm chồng cô đây.

CDTCM 33

317. Hỏi cô đi đường cái quan
 Lại đây anh thở anh than vài nhời
 Cô nay đã ở trên đời
 Cô còn chờ đợi lấy người tài hoa.

PDCD 3

¹ Cá vượt Vũ môn hoá rồng, Cửa Vũ, Cửa Võ: cũng gọi là Long Môn, ở thượng lưu sông Hoàng hà, giữa huyện Hà Tân, tỉnh Sơn Tây và huyện Hàn Thành, tỉnh Thiểm Tây (Trung Quốc). Ở đây có mỏm đá như hình cái cửa. Truyền thuyết kể rằng thời thượng cổ, vua Vũ nhà Hạ trị thủy đã đục phá mỏm đá này cho rộng thêm ra, nên gọi là Vũ Môn (cửa vua Vũ). Theo *Tam Tân kí* và *Thủy kinh chú* thì Vũ Môn có sóng dữ, hàng năm vào tiết tháng ba, cá chép tập trung đến đây thi vượt qua Vũ Môn. Con nào vượt qua được thì hoá rồng. Do đó, cửa Vũ thường được chỉ chốn trường thi và việc thi đỗ được gọi là vượt qua cửa Vũ. Theo *Đại Nam nhất thống chí*, ở nước ta cũng có Vũ Môn ở dãy núi Khai Trương (núi Giăng Màn) thuộc huyện Hương Khê, tỉnh Hà Tĩnh. Đây là một con suối lớn có ba bậc. Truyền thuyết kể rằng hàng năm đến tháng tư mưa to, cá chép ngược dòng nhảy qua Vũ Môn để hoá rồng.

318. Hỡi cô đội nón quai thao
 Đi qua Thanh Liệt¹ thì vào làng anh
 Làng anh, Tô Lịch trong xanh
 Có nhiều vải nhẵn ngon lành em ăn
 Vải ngon thì nhất làng Bằng²
 Khắp thành Hà Nội hỏi rằng đâu hơn?
 CDHN 113
319. Hỡi cô đứng bên kia sông
 Má đỏ hồng hồng lấm tấm rỗ hoa
 Cô kia mà về tay ta
 Trồng đậu đậu tốt, trồng cà cà sai
 Cô kia mà về tay ai
 Trồng đậu đậu xấu, trồng khoai khoai vò
 Trồng bông bông chẳng mọc cho
 Gieo ba đấu mạ thì bò ăn quanh.
 NGCK 180b
Xem thêm C79, 1726 T 1734
320. Hỡi cô gánh củ đường vòng
 Vai anh không gánh nhưng lòng anh thương
 Hỡi cô gánh củ đường vòng
 Cho anh gánh hộ để làm chồng một vai.
 CDTCM 83
321. Hỡi cô gánh nước quang mây
 Cho anh một gáo tưới cây ngô đồng a
 Cây ngô đồng cành cao cành thấp
 Ngọn ngô đồng lá dọc lá ngang b
 Quả dưa gang ngoài xanh trong trắng

¹ *Thanh Liệt*: tức làng Quang, thuộc huyện Thanh Trì, Hà Nội.

² *Làng Bằng*: nay là hai thôn Bằng A, Bằng B xã Hoàng Liệt, huyện Thanh Trì, Hà Nội.

Quả mướp đắng ngoài trắng trong vàng

Từ ngày anh gặp mặt nàng

c

Lòng càng ngao ngán, dạ càng ngẩn ngơ.

d

TCBD III 225 TNPĐ II 92 VNP1 I 75 - 76 VNP7 199

BK a - Cho anh một *gánh* tươi cây ngô đồng NGCK 125a

b - *Cây* ngô đồng cành *dọc* *cành* ngang NGCK

c - Từ ngày anh *giáp* mặt nàng NGCK

- Từ ngày anh gặp *được* nàng HT 156

- Từ ngày *mới* gặp mặt nàng THĐQ 17

d - Lòng càng *tơ tưởng* dạ càng ngẩn ngơ NGCK

Xem thêm C 1726

322. Hỡi cô hát ống tối qua

Hôm nay hát ống cho ta hát cùng.

CDTCM 32

323. Hỡi cô lái ơi, cô đứng bên hàng

Sao cô chẳng đánh chiếc đò sang bên này

- Thuyền tôi chở *mía*, chở *đay*

Có không đâu mà chở khách nay qua đường.

CDTCM 82

324. Hỡi cô làm đóm làm ve

Lấy chồng thợ cối nó ðe cả ðêm.

NASL II 2a

325. Hỡi cô mà thất bao xanh

Có về Kim Lũ¹ với anh thì về

Kim Lũ có hai cây ðề

Cây cao bóng mát gần kê ðôi ta

Tình sâu không quản đường xa

¹ Kim Lũ: tên thôn thuộc xã Đại Kim, huyện Thanh Trì, Hà Nội, nằm trên bờ sông Tô Lịch.

Nhà anh cao rộng, cũng là nhà em
 Nhà anh có con sông êm
 Cho em tắm mát giữa đêm mùa hè.

a

CDHN 165

BK a - Cho em tắm mát *những* đêm mùa hè VNP7 132

Xem thêm H 336

326. (a) Hỡi cô mà thắt bao xanh
 Có về Kinh Kệ với anh thì về
 Kinh Kệ có cây bồ đề
 Có giếng tắm mát có nghề ăn chơi.

CDTCM 83

BK + CDHN 117:

Hỡi cô *thắt lưng* bao xanh

Có về làng *Chợ*¹ với anh thì về

Làng Chợ có bóng cây đề

Có chùa thờ Phật có nghề *củi canh*.

+ CDTCM 279:

Hỡi cô mà thắt bao xanh

Có về *Vĩnh Đặng* với anh thì về

Vĩnh Đặng có gốc bồ đề

Có sông uốn khúc có nghề *quay tơ*.

+ HT 128:

Hỡi cô *thắt lưng* bao xanh

Có về *Vạn Phúc*² với anh thì về

Vạn Phúc có *cội* bồ đề

Có sông uốn khúc có nghề *quay tơ*.

+ HT 137:

Nội. ¹ *Làng Chợ*: chỉ làng Nành Chợ tức làng Phù Ninh xã Ninh Hiệp huyện Gia Lâm, Hà Nội.

² *Vạn Phúc*: nay thuộc thị xã Hà Đông. Xưa kia có nghề dệt lụa, dệt gấm vóc.

*Cô kia thắt dải lưng xanh
 Có về làng Vinh¹ với anh thì về
 Làng Vinh có cây bồ đề
 Có sông tắm mát có nghề làm gai.*

(b) *Cô kia thắt lưng bao xanh
 Có về Yên Mĩ với anh thì về
 Yên Mĩ anh có nhiều tre
 Có sông tắm mát có nghề trồng ngô.*

CDTCM 64

(c) *Cô kia thắt dải lưng xanh
 Có về Nam Định với anh thì về
 Nam Định có bến Đò Chè
 Có tàu Ngô khách, có nghề ươm tơ.*

HT 138

327. *Hỡi cô mà thắt lưng xanh
 Có về Đồng Ích² với anh thì về
 Đồng Ích lắm việc nhiều nghề
 Một nghề cào hến, hai nghề buôn phi.*

CDTH 31

BK HT 141:

*Hỡi cô mà thắt lưng xanh
 Có về Kẻ Cát³ với anh thì về
 Kẻ Cát buôn bán trăm nghề
 Có hoa thiên lí, có nghề vải con.*

328. *Hỡi cô mà thắt lưng xanh* a
Có về Nam Định với anh thì về

¹ *Làng Vinh*: nay thuộc thôn Cát Tường, xã An Hòa, huyện Bình Lục, Hà Nam.

² *Đồng Ích*: thuộc xã Hoàng Anh, huyện Hoàng Hóa, Thanh Hoá.

³ *Kẻ Cát*: tức thôn Cát Mao, xã Hoàng Cát, huyện Hoàng Hóa, Thanh Hóa; ở đây có nghề suốt chỉ, dệt vải lâu đời.

Nam Định có cây bồ đề
Cố sông tắm mát có về thì đi.

b

PDCD 15

BK a - *Cô kia thất cái lưng xanh* TCBD I 132 TNPD II 46b - *Có giếng tắm mát, cô về mà chơi* TCBD I TNPD II

329. Hỡi cô má phấn môi son

Chân đi chữ bát còn toan chề chồng
Chồng cô cao ngồng cao ngồng
Đến đêm cô với cũng không tới nào.

PDCD 7

330. Hỡi cô mặc áo yếm hồng

Đi trong đám hội có chồng hay chưa?

TCBD I 147

331. Hỡi cô mặc yếm cổ xây

Lại đây tôi gả ông Tây béo sù.

NGCK 188b

332. Hỡi cô mặc yếm hoa hiên

Có muốn lấy chồng thì xuống tàu tây

Có xuống thì xuống hôm nay

Kẻo mai tàu chạy một ngày một xa

Có lấy thì lấy quan ba

Chớ lấy lính tập mà ra Hải Phòng.

PDCD 2

333. (a) Hỡi cô mặc yếm qua tâm

a

Chồng cô đi lính cô nằm với ai?

Cô nằm cô đẻ thằng bé con trai

b

Chồng về chồng hỏi: con ai thế này?

c

- Con tôi đi kiếm về đây

Có cho nó gọi bằng thầy thì cho.

TNPD II 91

BK a - Hỡi cô mặc yếm *hoa tầm*

HHĐN 132 - 133, THĐQ 11

- Hỡi cô mặc yếm *hoa tầm* TCBD I 408

b - Cô để thằng bé con trai HHĐN THĐQ

c - Chồng *cô về* hỏi: con ai thế này?

HHĐN TCBD I THĐQ

(b) Ở cô đội nón *bơ tầm*

Chồng cô đi lính cô nằm với ai?

Chín tháng cô để con trai

Chồng cô về hỏi: Con ai thế này?

- Con tôi đi kiếm về đây

Có cho nó gọi bằng thầy thì cho

Không cho tôi mang xuống đò

Ai xin thằng bé tôi cho đây này

Có mẹ mà chẳng có thầy

Lấy ai may áo cho mà, cu ơi!

CDTH 76

334. Hỡi cô thắt dải *lưng xanh*

Ngày ngày thấp thoáng trong màn *trông ai?*

a

TNPD I 147

BK a - Ngày ngày thấp thoáng *bên* hành *trông ai?* TCBD I 147

335. Hỡi cô thắt dải *lưng xanh*

Ngày ngày thấp thoáng *bên* màn *trông ai?*

Trước đường xe ngựa *bời bời*

a

Bụi đường mù mịt ai người *mắt xanh!*

TNPD II 91 VNP1 I 66 VNP7 190

BK a - Trước *cùng* xe ngựa *bời bời* TCBD I 210

336. Hỡi cô thắt *lưng bao xanh*

a

Có về An Phú với anh thì về

An Phú có ruộng tứ bề

b

Có ao tắm mát có nghề kẹo nha.

ANPT 1b TCBD II 523 TNPD II 91

VNP1 II 162 VNP7 125

BK a - Hỡi cô *mà thất* bao xanh HT 132

b - An Phú có ruộng *tư* bề HT

Xem thêm H323

337. Hỡi cô thất lưng bao xanh

a

Có về An Phú với anh thì về

b

An Phú có ruộng tứ bề

Có ao tắm mát có nghề kẹo nha

Làm nha bán lẻ bán buôn

Bán khắp Hà Nội bán sang Hải Phòng

Bán cho chú khách cửa Đông

Làm ra kẹo lạc, kẹo hồng kẹo tây.

bk a - *Cô kia đội nón đi dâu*

b - Có về An Phú làm *dâu* thì về

CDHN 105 - 106

338. Hỡi cô thất lưng bao xanh

Có về kẻ Bưởi với anh thì về

Làng anh có ruộng tứ bề

Có hồ tắm mát, có nghề quay tơ

Quay tơ ra mắc ra màn

Mắc thời mắc cử còn màn đan ngang

Mốt son anh dệt đầu hàng

Mốt cục đem bán cho nàng kẻ Đơ.

CDHN 96

339. (a) Hỡi cô yếm đỏ lòm lòm

Lại đây tôi gả thằng còm cho cô

Thằng còm vừa ốm vừa ho
Thằng còm chết mất cô lo một mình.

NGCK 132a

(b) Cô kia yếm đỏ lòm lòm
Lại đây tôi gả thằng còm cho cô
Thằng còm đít bé đầu to
Cô mà lấy nó nó cho ba tiền.

PDCD 4

340. Hỡi cô yếm thắm bùa đeo a

Chồng cô, cô bỏ cô theo chồng người.

NGCK 140a NNPD 66 TCBD I 409 TNPD I 147

BK a - Hỡi cô *mặc yếm cổ chèo*

NASL II 22b

341. Hỡi cô yếm thắm đeo bùa

Bác mẹ có bán anh mua nửa người

Anh mua từ rốn đến đùi

Từ bụng đến mặt mặc Trời với em.

NASL II 23b

342. Hỡi cô yếm thắm răng đen

Lác trông như thể khách quen nhà đò.

DCTH 82

343. Hỡi cô yếm thắm răng đen

Muốn lên mạn ngược, ngồi thuyền cùng anh. a

DCTH 82 HT 361

BK a - *Có lên mạn ngược ngồi thuyền cùng anh*

DCTH 107

344. Hỡi cô yếm trắng kia là

Lại đây anh gửi lược ngà cùng gương

Gửi cho đi nhớ về thương

Gửi cho đến chốn buồng hương lạnh lùng
 Gửi trăm anh lại gửi huê
 Gửi khăn, gửi áo đi về tới nơi
 Khăn xinh khăn đựng mồ hôi
 Túi xinh túi đựng có đôi miếng trầu
 Lược xinh, lược chải trên đầu
 Gương xinh, gương tỏ lầu lầu mọi nơi.

CDTCM 141 - 142

345. Hỏi cô yếm trắng lòa lòa
 Sao cô không bảo mẹ già nhuộm thâm?
 Ước gì anh được ở gần
 Để anh nhuộm hộ, thấm nhuần công anh.

TCBD I 146 TNPD II 91 VNP1 I 80 VNP7 203

346. Hỏi cô yếm trắng lòa lòa
 Yếm nhiều, yếm vóc hay là trúc bầu?
 Hay là lụa bạch bên Tàu
 Người cắt cũng khéo người khâu cũng tài.

HHĐN 177 THĐQ 1

347. Hỏi cô yếm trắng lòa lòa
 Yếm nhiều, yếm vóc hay là trúc bầu
 Hay là lụa bạch bên Tàu
 Người cắt cũng khéo, người khâu cũng tài
 Một đàn anh thêu nên nhận
 Hai đàn anh mạng nên hoa
 Yếm em anh để trong nhà
 Khen thay thầy mẹ mở khóa đem ra cho nàng.

TCBD I 146 TNPD II 92

Sửa lại: TCBD I chấp thêm T 18097 Nbs đã tách ra.

348. Hỏi em ơi, nay chừ em đặng chốn cửa quyền

Cửa cao, rào kín, nên em bỏ lời nguyện em đi
 Em ơi đừng chốn giàu sang
 Thấy anh đây hái củi nương hoang cũng không chào
 Hỡi em ơi, không chào nỏ mất đi mô!
 Chào rồi ruột héo gan khô từng ngày
 Tôi tới nơi đây, chào lê, chào lựu
 Tôi chào kẻ cựa người tân
 Kẻ xa tôi chào trước, người gần tôi chào sau
 Em ơi đừng phụ khó tham giàu
 Phụ bần, tham phú, mai sau có Trời!
 VNP 7 229

349. Hỡi hời ông Trời kia ơi
 Sao ông chẳng nhỏ cho tôi tí chồng
 Trời rằng mây khỏe kén chồng
 Mây hay kén chọn trời không cho mây.

NASL II 1a

350. Hỡi nàng mặt đỏ hồng hồng
 Cổ cao, rộng miệng, lộn chồng theo trai.

TCBD I 409

351. Hỡi người bạn cũ quen ta
 Có ai như bạn, giúp ta một người
 Một người mười tám cho xinh
 Lời ăn tiếng nói như mình mình ơi.

HPV 84

352. Hỡi người bạn cũ tri âm
 Đôi ta thương thộm nhớ thâm đã lâu
 - Đôi ta thương trộm nhớ thâm
 Đừng cho người khác biết tri âm người cười.

HPV 128A

353. Hỡi người đi cái ô đen
Cái ô tám gọng là tiền em mua
Tiền em bán thóc ngày xưa
Giấu thầy giấu mẹ, mua ô những ngày
Tình cờ bắt gặp chàng đây
Thì chàng trả lại ô này cho em.
CDTCM 115
354. Hỡi người đi dép quai ngang
Tay đeo nhẫn bạc em càng say mê
Thuyền ai trở bến Lương Khê
Hay là chị cả giở bễ đánh ghen
Đánh ghen thì mặc đánh ghen
Chuyến này em quyết làm quen với chàng
Đôi tay cầm đôi gươm vàng
Đứt tay em chịu, buông chàng không buông.
CDTCM 131
355. Hỡi người đi đường cái đê!
Dừng chân đứng lại em đề bài thơ
Xin thơ em cũng cho thơ
Biết rằng có đợi, có chờ em chẳng?
Anh về có nhớ em chẳng?
Em về em nhớ hàm răng mình cười
Năm quan mua lấy miệng cười
Mười quan chả tiếc, tiếc người răng đen
Răng đen ai nhuộm cho chàng
Cho răng chàng đẹp cho tình em say.
QHBN 329
Xem thêm L 391, M 356, 363, 364, 451
356. Hỡi người đi ở bên bờ

Phen này ắt hẳn ông Tư(1) xe vào.

CDTCM 33

357. Hỏi người kéo vải quay vành

Có về dưới Liễu với anh thì về.

HPV 128A

358. Hỏi người mặc áo nâu bầm

Đi đây ta kết chỉ thâm cho bền.

CDTCM 33

359. Hỏi người mặc áo vàng vàng

Có về cửa Hội, cửa Trang thì về.

CDTCM 33

360. Hỏi người quần trắng dây lưng thao

Cha mẹ thế nào, ăn mặc giàu sang

Hay là anh buôn bán ngoài đàng

Mượn đầu heo nấu cháo nổi màng màng để coi?

VNP1 I 70 VNP7 194

361. Hỏi người tóc tốt xanh non

a

Lưng ong thắt đáy như con tò vò

Miệng muốn ăn dạ hãy còn no

Lại đây tôi kết duyên cho bằng lòng

Lạ lòng tôi mới tới đây

Bồ câu đóng sáo, chim bay lạc đàn

Đến đây tôi thở tôi than

Nửa mai về vắng phàn nàn cùng ai!

Hỏi người tóc đến ngang vai!

Lại đây tôi kết làm hai vợ chồng

Người còn không, tôi hãy còn không

b

Người chưa có vợ, tôi chồng với ai?

Xin âm dương, khi tiểu, khi đài¹
 Đồng sắp, đồng ngựa như hai đồng tiền
 Trót say nhau về phận về duyên.

bk a - Nói rằng mái tóc xanh non!

b - Đấy còn không, đây em hãy còn không

QHBN 308

362. Hỏi người thực nữ kia ơi
 Năm nay cô đã mấy mươi tuổi đầu?
 Cô còn kén trợn vàng thau
 Tuổi cô tám mốt lấy đâu là tình.

PDCD 8

363. Hỏi người vác cuốc thăm đồng
 Thăm lúa, thăm mạ hay lòng thăm ai?
 - Anh nay vác cuốc thăm khoai
 Nào anh có dám thăm ai ngoài đồng!

CDTCM 83

364. Hỏi ơi chú tiểu trên chùa
 Chú tu sao chú bỏ bùa cho tôi.

TCBD IV 88

365. (a) Hỏi thằng cu lớn hỏi thằng cu bé!

Cu tí cu tị cu tử cu tì ơi!

a

Con dậy con ăn con ở với bà

Để mẹ đi kiếm một và con thêm

Bố con chết đi, trong bụng mẹ đây

nó hãy còn thềm

b

Mẹ xem quẻ bói vẫn còn đàn em trong bụng này

Con ra gọi chú vào đây

¹ *Khi tiểu, khi đài*: khi cần hỏi ý kiến của các lực lượng siêu nhiên (thần thánh, tổ tiên, vong hồn...) người xưa có tục xin âm dương. Tiểu đài là chỉ vị trí của hai đồng tiền sắp cả hoặc ngựa cả hoặc một ngựa một sắp. Dựa vào tiểu hay đài người ta xét đoán ý kiến của thần linh là đồng ý hay là không đồng ý.

Để mẹ giao trả cái cơ nghiệp này mẹ bước đi. c

TCBD I 459 TNPD II 91 - 92

BK a - *Cu tí cu tí cu tí cu tí* ơi VNP1 I 170

b - *Cha con chết đi trong bụng mẹ nó hãy còn thềm*

HHĐN 133

c - *Để mẹ giao trả cơ nghiệp này mẹ đi* VNP1 I

Sửa lại: HHĐN 125 tách từ dòng b đến dòng c thành một lời riêng Nbs gộp lại.

(b) *Hỡi thằng cu bé, hỡi thằng cu lớn* a

Cu tí, cu tí, cu tí ơi!

Con dậy con ăn con ở với ông

Để mẹ đi lấy chồng, kiếm lấy em con.

TCBD I 458 - 459 TNPD II 91 VNP1 I 170

BK + a - *Hỡi thằng cu lớn hỡi thằng cu bé* HHĐN 133

+ NASL I 37a:

Hỡi thằng cu lớn, cu bé, cu tí kia ơi

Trở lại mà ở với ông

Mẹ đi lấy chồng kiếm chút em thêm.

+ NASL II 21b:

Hỡi thằng cu lớn, cu bé, cu tí, cu tí kia ơi

Con chạy con ăn con ở với ông

Để mẹ lấy chồng kiếm chút em con.

(c) *Con ơi con ở với bà*

Để mẹ xuất giá kiếm và em thêm

Bụng mẹ nó hãy còn thềm

Xem một quả bói còn lằm đàn em trong cái bụng này.

NASL I 35a - 35b

366. *Hơn nhau tấm áo manh quần*

Thả ra bóc trần, ai cũng như ai.

HHĐN 258 HT 232 NNPD 66 TCBD I 564, 612
TNPD I 147 VNP1 II 32 VNP7 342

BK + ĐNQT 90a:

Hơn nhau về áo về quần
Thả ra *minh* trần ai cũng như ai.

+ LHCD 17b:

Hơn nhau về áo về quần
Thả ra *người* trần ai cũng như ai.

+ NASL III 15a:

Hơn nhau *cái* áo *cái* quần
Thả ra *minh* trần, ai cũng như ai.

367. Huê kia đua nở mùa xuân
Bốn phương phẳng lặng năm dân thuận hoà
Tàn vàng rờ rờ bước ra
Trống chiêng cờ quạt thật là vui thay
Anh em sum họp mừng nay
Trà thang ngọc thực¹ sánh bày nguy nga
Trên thời châu chực, dưới lại âu ca
Già già trẻ trẻ gần xa nức lòng.

CDHN 142 - 143

368. Huê tàn nhụy rửa còn tươi,
Để trong quả bắc chờ người phương xa.

CHG 29

369. Hùm tha con lợn không sao
Mèo tha miếng thịt giữu vào giữu ra.

NASL IV 49a

370. Hùng hoàng bắt rắn cặp nia
Con rắn thước rươi, thuốc kia quan dài

¹ Trà thang ngọc thực: chỉ nước chè, chè ngọt, bánh ngọt... dùng để cúng thánh và sau đó chia cho những người dự lễ.

Thôi về xay đỗ cạo khoai
 Làm chi cho nhọc xác người hỡi anh!

CDTH 77

371. Hùng Sơn¹, Hồng Lĩnh² tốt tươi
 Thành Thiên vui vẻ sinh người cũng hoa.

HPV 128A

372. Huyện Nông cao nhất rừng Na
 Tối linh vạn cổ nhất chùa Khánh Long
 Lại thêm khánh đá chuông đồng
 Long quan tại tả hữu ông thổ thần
 Phật đà bảo hộ cho dân
 Thì xin cải cộu tòng tân từ rày
 Tôi xin dẫn tích chùa này
 Đòi Lê Vĩnh Thịnh lưu truyền đến nay
 Có năm Bính tuất lạ thay
 Bính đình một hội chùa này phong phi
 Còn nhờ lượng cả từ bi
 Mười sáu vị tượng lại y như tiền
 Chử rằng hương hỏa ức niên
 Nên tạc bia đá để truyền hậu lai.

THQP 32b

373. Huyện Thanh Trì³ kia làng Thịnh Liệt⁴
 Đồn cá rô đầm Sét⁵ là ngon
 Bấy lâu cạn nước trở bùn
 Biết rằng phong vị có còn như xưa.

¹ *Hùng Sơn*: tên địa phương là núi Đụn, ở huyện Nam Đàn, tỉnh Nghệ An.

² *Hồng Lĩnh*: tên địa phương là Ngàn Hống ở huyện Nghi Xuân, tỉnh Hà Tĩnh.

³ *Thanh Trì*: tên một huyện ngoại thành ở phía nam Hà Nội. Xưa có tên là Long Đàm. Đòi Lê đổi thành Thanh Đàm. Đến thế kỷ XVI vì kiêng tên của vua Lê Thế Tông là Duy Đàm nên đổi thành Thanh Trì.

⁴ *Thịnh Liệt*: tên nôm làng Sét gồm những thôn Giáp Nhất, Giáp Nhị, Giáp Lục, Giáp Thất, Giáp Bát.

⁵ *Đầm Sét*: ở xã Thịnh Liệt, là một đoạn sông Kim Ngưu cũ trước kia nối liền với Hồ Tây và chảy về phương nam, về sau dòng sông này bị cạn, đoạn sông ở khu vực Thịnh Liệt thành một dải đầm khá lớn. (Nhiều người cho rằng đầm Sét xưa kia chính là đầm Linh Đường hiện nay vì ăn thông Thịnh Liệt nên gọi là đầm Sét, còn ở Thịnh Liệt xưa chỉ có sông chảy qua, không có đầm).

CDHN 110

374. Huỳnh kim vạn lượng vị vi quý
 Đắc nhân nhất ngữ thắng thiên kim¹
 Đừng để cho ngọc nát châu chìm
 Em đây nhất quyết trọn niềm với anh.

DCNTB II 55

375. Hừ la vui vẻ thế này
 Hội nào bằng hội xe dây trắng già.

QHBN 165

376. Hừ la vui vẻ thế này
 Hội nào bằng hội trắng già xe dây
 Hôm nay sum họp trúc mai
 Tình chung một khắc, nghĩa dài trăm năm
 Trót lời gấn bó một hai
 Càng sâu nghĩa bể, càng dài tình sông.

HT 334

377. Hừng đông nhìn mặt cho tường
 Đặng tôi gá nghĩa, làm đường xuống lên.

DCNTB II 99

378. Hương trầm bay ngọn thơm xa
 Kêu anh em hỏi mẹ già còn không?

DCBTT 222

379. Hữu bằng tự viễn phương lai²
 Lạc hồ quân tử lấy ai bạn cùng
 Chữ hiếu, chữ trung là trung với mẹ

¹ *Huỳnh kim vạn lượng vị vi quý, đắc nhân nhất ngữ thắng thiên kim*: vạn lượng vàng chưa phải là quý, được một lời nói của chàng còn hơn nghìn vàng.

² *Hữu bằng tự viễn phương lai, lạc hồ quân tử*: nguyên là một câu trong thiên “Học nhi” của sách “Luận ngữ”. Trọn câu là: “Hữu bằng tự viễn phương lai, bất diệc lạc hồ”. Có thể hiểu câu đó một cách đơn giản nhất là: có người bạn từ phương xa đến há lại không vui mừng ư.

Chữ nhân, chữ nghĩa là ái với ân

Yêu nhau bao quản xa gần.

TCBD II 274 TCBD III 148, 476 THQP 22a TNPD II 92

380. Hữu duyên thiên lí năng tương ngộ
 Vô duyên đối diện bất tương phùng¹
 Thuyền quyên nữ phụ anh hùng sao nên?.

HHĐN 177

381. Hữu khách được mã đáo tiền môn²
 Có người viễn khách giống con ngựa vào.

HPV 66

382. Hữu khách, hữu khách nàng ơi
 Hình như hữu khách tới nơi hữu tình.

HPV 66

383. Hữu tình mà hóa vô tình
 Bơ vợ thân thiếp, linh đình nổi chàng.

DCNTB II 57

¹ *Hữu duyên thiên lí năng tương ngộ, vô duyên đối diện bất tương phùng*: có duyên với nhau thì dầu cách xa nghìn dặm cũng có thể gặp nhau. Không có duyên với nhau thì đối mặt nhau cũng không gặp gỡ.

² *Hữu khách được mã đáo tiền môn*: có khách cưới ngựa đến trước cửa.